Работници отъ всички страни, съединявайте се!

Н. ЛОМОВЪ псевд.
на Харлаков, Никол

ВЕЛИКАТА РУСКА РЕВОЛЮЦИЯ И БОЛШЕВИЗМА

ЦѢНА 5 ЛЕВА

1919 г.

Работници отъ всички страни, съединявайте се!

ВЕЛИКАТА РУСКА РЕВОЛЮЦИЯ
И
БОЛШЕВИЗМА

„Комунизъмъ — наше красное знамя,
И свѣщений нашъ лозунгъ — Борьба“
(Изъ Руската Работ. Марсилеза).

1919.

СЪДЪРЖАНИЕ

„Болшевишката опасность“ у насъ. (Вмѣсто прѣдисловие)
1. Класовитѣ групировки въ надвечерието на революцията.
2. Революцията подъ режима на буржуазниятъ демократизмъ.
3. Блоковата тактика и кризиса въ революцията.
4. Герои и провокатори.
5. Властьта минава въ рѫцѣтѣ на Съвѣтитѣ.
6. Основитѣ на Съвѣтската Република.
7. Първото съвѣтско правителство.
8. Борба за миръ.
9, Работнишки контролъ надъ производството.
10. Национализация на Банкитѣ.
11. Всеобща трудова повинность.
12. Просвѣтата, изкуствата и науката ставатъ народни.
13. Революционнитѣ трибунали (сѫдилища).
14. Жилищния въпросъ.
15. Руската Революция и интернационала.
Пакъ за „болшевишката опасность“. (Вмѣсто заключение).

На Васъ, скѫпи Борци за
Съвѣтската Социалистическа Република,
Ненавиждани отъ буржуазията и
Любими отъ работничеството,
Посвѣтявамъ тия страници.

Н. Ломовъ.

„Революцията ще започне отъ Русия, която до сега е служила като крѣпость и източникъ за резервни армии на цѣлата европейска контра-революция“.

27.IX.1877 г. *Карлъ Марксъ*

„А когато въ Русия избухне революцията, о, тогава — ура!“

23.IV.1887 г. *Ф. Енгелсъ*

(Изъ писмата на Маркса и Енгелса до Ф. Зорге и др. съ прѣдисловие отъ Н. Ленина, 1907 г., Петербургъ).

„БОЛШЕВИШКАТА ОПАСТНОСТЬ“ У НАСЪ.

(Вмѣсто прѣдисловие.)

> „Когато човѣкъ иска да узнае — той изслѣдва.
> Когато иска да скрие — той измисля,
> Когато измисля противъ истината —
> служи си съ цинизми“.
>
> Максимъ Горки.

Неочакваниятъ успѣхъ на Великата Руска Революция, логическото развитие, което тя взема въ самата Русия и цѣлитѣ, които тя постави прѣдъ работнитѣ маси въ цѣлия свѣтъ, срѣдъ ужаситѣ на войната,—всичко това накара цѣлата европейска буржуазия и нейнитѣ орждия — социалъ-патриотитѣ да побѣснѣятъ. И всичката мръсотия, която се изсипа въ страницитѣ на буржуазната европейска преса по адресъ на руската революция и нейнитѣ идейни рѫководители — болшевикитѣ, всичко това подъ закрилата на цензурата се прѣповтаря и у насъ, особено отъ широкитѣ социалисти и тѣхния в. „Народъ“.

Империалистическиятъ свѣтъ се постара да обгради така Русия, щото европейското работничество да не може непосрѣдствено да узнае нищо за ония безпримѣрни борби и идеи, които се носятъ по безкрайнитѣ руски полета и които раздвижиха и послѣдната колиба на руския мужикъ.

Ако съ тая си брошура ний успѣемъ да дадемъ въ общи черти една обективна прѣдстава за движущитѣ сили и идеи на Великата Руска Революция и за ролята на болшевизма въ тая революция, ний ще смѣтаме че сме изпълнили единъ малъкъ дългъ къмъ българското работничество.

Непосрѣдствено, ний много малко знаемъ за работитѣ въ Русия, а и това което се знае, въ рамкитѣ на една брошура, като тая, не може да се изложи.

Първитѣ три глави отъ настоящата брошура сж написани отъ видния дѣецъ въ Рускитѣ Съвѣти, др. Бухаринъ, които глави тукъ-тамѣ сме ги попълнили. Останалото сме написали възъ основа на непосрѣдственото непродължително наблюдение и черпеното отъ нѣкои документи, издадени отъ Съвѣтското Правителство.

Брошурата ни вече бѣше написана, когато прочетохме издаденитѣ за агитация и „народна просвѣта“ отъ широкитѣ двѣ публични бесѣди на г. Асѣнъ Цанковъ, държани въ вечерното „работническо училище“ на темата „социализъмъ и болшевизъмъ“. И г. Цанковъ е изпълнилъ задачата, която му е възложила блоковата буржуазия много съвѣстно. Той старателно е събралъ всичката оная мърсотия, която буржуазията фабрикува за болшевикитѣ и подъ единъ идеенъ соусъ и цитати, даже отъ Маркса и Енгелса, я поднася на българския читатель и се провиква: вижте какво е това страшилище болшевизма. Брошурата му е написана съ оня цинизмъ, който е присжщъ на адвокатитѣ, като него, когато защищаватъ неправи каузи. „Когато измисля противъ истината — служи си съ цинизми“, казва Горки.

Българската блокова буржуазия готви нова авантюра. Тя иска наново да прати българскитѣ синове и бащи да проливатъ кръвьта си за чужди каузи. Като не можа да постигне „националното обединение“ въ съюзъ съ централнитѣ сили, сега съ всички срѣдства и дѣйствия иска да се покаже като цѣнна съюзница на съглашението.

Съглашението търпи ежедневно поражения слѣдъ поражения на „социалния фронтъ“. И тия поражения се дльжатъ, главно, на отказа на собственитѣ му войници да се биятъ за каузата на буржуазията срѣщу Съвѣтскитѣ Работнишки армии.

Русия е очистена, очистена е вече и Украйна отъ контра-революционитѣ войски на Деникина и Съглашението. Бесарабия и Трансилвания сѫ въ възтание, Ромѫния, ако не днесъ, то угрѣ, ще се покрие съ пожарища по чокойскитѣ мушии, защото не може, рано или късно, да не се присъединятъ къмъ възстаналитѣ въ Бесарабия и Трансилвания, и ромънскитѣ роби — селени и градски работници.

Дѣлото иа Парижката Конференция, дѣлото на анексиитѣ и контрибуциитѣ, е сериозно застрашено. „Ний отдавна не мислимъ за Одеса, насъ ни занимава сѫдбата на Цариградъ“, — е казалъ единъ отъ съглашенскитѣ прѣдставители.

Болшевишкото „страшилище“ иде, настъпва и „отъ вънъ“ и „отъ вѫтрѣ“. Кой ще спасява „освободителното дѣло“ на Балканитѣ? — Българскитѣ „лѣви“ и дѣсни котерии. И тѣ вече започватъ да подготвятъ общественото мнѣние у насъ за нова война, нови офанзиви По-рано, въ услуга на германскиятъ империализмъ, сега въ услуга на съглашенската буржуазия, тѣ искатъ да спасятъ и собствената си власть и собственитѣ сѫ прястѫпления.

Чрѣзъ военната диктатура, цензурата, погазване на най-елементарнитѣ свободи, чрѣзъ блоковитѣ буржуазни вѣстници, на чело, разбира се, съ в. „Народъ“, чрѣзъ брошури, чрѣзъ агитациитѣ на „социалистическитѣ“ министри, подъ закрилата на полицията — всички въ единъ гласъ затрѫбиха: „болшевишката опасность“ иде отъ вънъ, болшевишкитѣ „насилия“ започватъ отвѫтрѣ. Съ всички срѣдства, съ които разполага блоковата власть, трѣбва да се задушѝ „насилието“ на болшевикитѣ отвѫтрѣ, за да могатъ слѣдъ това да поведатъ славната българска армия противъ „болшевишката опасность“ отъ вънъ.

Разбира се, първъ затръби в. „Народъ“ за „болшевишката опасность“ и то чрѣзъ перото на единъ отъ миролюбивитѣ си сътрудници. Още на 5 януарий т. г. г. Руневски писа въ „Народъ“: „ний бихме се съпротивлявали най-енергично срѣщу болшевишката опасность отъ вънъ“. Широкитѣ започнаха, а слѣдъ тѣхъ и въ унисонъ съ тѣхъ, заредиха се статии слѣдъ статии и въ „Миръ“ и въ „Прѣпорецъ“ и въ „България“. И да не мислите, че нашата буржуазия само мръсотии и глупости сипе противъ болшевизма. Не. Тя може и идейно да се бори: зап. генералъ Метителовъ е написалъ въ в. „България“, въ всѣки случай, една принципиална статия противъ болшевизма, безъ да повтаря мръсотиитѣ. О ако буржуазията искаше да води само „идейна“ борба и ако тя махнѣше цензурата за да й отговаряме и ний идейно, о,—тогава нашата борба щѣше да бѫде много лесна. Но когато тя най-много крѣска за „законность“ и „редъ“, въ сѫщото това врѣме тя се крѣпи и бори съ насъ, „ничтожното малцинство“, само чрѣзъ беззакония и репресии, само чрѣзъ военни сѫдилища, цензура и разгонване на политическитѣ събрания чрѣзъ военна сила, чрѣзъ разстрѣлване на мирнитѣ граждани днесъ въ Сливенъ, а утрѣ, при сѫщия случай, — въ София.

Почакайте! Това е началото. А когато „болшевишката опасность“, слѣдъ прокаранитѣ(!) вече „широки реформи“ (!) отъ страна на „лѣвия“ блокъ, дойде и когато широкитѣ вематъ вѫтрешното министерство, тогава тѣ „най-енергично ще се противопоставятъ“ чрѣзъ военната илична диктатура, за която така мечтае малкия Наполеонъ — Д-ръ Сакаровъ, на тая опасность. А до тогава, чрѣзъ статия и брошури като тая на Цанкова, ще прѣповтарятъ мръсотиитѣ, съчинени противъ болшевикитѣ. Нѣка да се сплаши българския еснафинъ и селянинъ: „Болшевикитѣ обявяватъ всѣка жена, достигнала 18 год. възрасть за обществена собственость“ и „подъ страхъ на строги наказания тя е длъжна да се декларира въ бюрото за „Свободната любовъ“, защото продължава г. Цанковъ, самъ Ленинъ цинично билъ казалъ: „отъ 100 болшевики единъ е теоретикъ, 60 сѫ идиоти, а 39 вагабонти“. А щомъ това е така, то какво може да се очаква отъ такива вагабонти? Разбира се, че само „общность на женитѣ“ и грабежи. И не мислете, че г. Цанковъ цитира само буржуазнитѣ измислици. Не. Той казва, че това е съобщено отъ официалниятъ органъ на Съвѣтитѣ, но той едно не казва, а именно, отъ кой

№ на „Извѣстията“ го е взелъ. А това той не казва, защото такова нѣщо нѣма, защото това той е взелъ отъ в. „Утро“ и „Дневникъ“. Ний цитираме тоя фактъ отъ Цанковата брошура не за да го опровергаеме, — това би било недостойно за насъ — а за да види читателя до какви приеми прибѣгватъ широкитѣ „социалисти“, за да компрометиратъ единъ режимъ, който е виновенъ въ това, че носи спасението на своя народъ, спасението на човѣчеството.

Всѣкой денъ противницитѣ на болшевикитѣ съчиняватъ измислици, а когато и това не помага, устройватъ провокаторски убийства, печататъ провокаторски прокламации, вършатъ нападения и грабежи и всичко това приписватъ на болшевикитѣ. Това и правѣха въ Русия. Това започватъ да вършатъ и у насъ блоковитѣ партии. Започватъ да разпространяватъ провокаторски прокламации за да започнатъ, навѣрно, утрѣ и съ провокаторски атентати.

Въ Русия имаше много декласиранъ пролетариятъ, имаше много босяци, имаше въ тюрмитѣ и хиляди углавни прѣстѫпници — всички рожби на царизма и капитализма. Всичкитѣ тия отайки на обществото, контра-революцията явно и тайно пустна на свобода, за да компрометира революцията. Всичко вършено отъ тѣхъ и по команда на контра-революционната буржуазия, се приписваше на болшевикитѣ, за да компрометира по сетнѣ и Съвѣтската властъ.

Буржуазията е изобрѣтателна. Тя отиде още по-надалечъ. Тя изпрати искустни агенти-провокатори, които се промъкнаха на служба при болшевикитѣ и извършваха даже голѣми прѣстѫпления. Тогава буржуазната преса викаше: ето, вижте, кой управлява, ето какво сѫ болшевикитѣ! Но и тия приеми не спасиха буржуазията и не компрометираха болшевикитѣ прѣдъ работнитѣ маси, защото никой другъ не се разправяше така безпощадно съ разбойническитѣ банди и провинили се чиновници, както Съвѣтското Правителство на Ленинъ и Троцки, за които сѫщо съчиняваха безподобни истории за тѣхния животъ и богатство. Ленинъ и Троцки, както и всичкитѣ Комисари, сѫ подъ непосрѣдствения контролъ на Съвѣтитѣ, тѣ живѣятъ съ живота на маситѣ.

Да, всичкитѣ тия ужаси се повтарятъ и у насъ и то отъ „социалистъ“. До такова падение не е изпадала никоя „социалистическа“ интелигенция, както тая на широкитѣ.

Асѣнъ Цанковъ разправя за глада и мизерията при болшевишкия режимъ, разправя, какъ буржуазията отъ гладъ ядѣла лѣпилото, съ което лѣпятъ обявленията по улицитѣ. Но защо той не обясни на българското работничество по каква причина Съвѣтската Република не може да даде повече хлѣбъ на тия които работятъ? (който отъ буржуата е способенъ да работи и не желае да работи, нека да яде „лѣпило“). Не контра-революционитѣ ли банди на Деникина, Дутова, Колчака, а сега и съглашенскитѣ „освободителни“ войски, които сѫ блокирали цѣла Русия, а по рано я бѣха откѫснали отъ житнитѣ ѝ области, отъ кѫдѣто можеха да се докаратъ храни за Петербургъ и др., — не тѣ ли сѫ които лишаватъ отъ хлѣбъ рускитѣ работни маси?

Настоящето прѣдисловие не ни позволява да разгледаме каква стойность иматъ всичкитѣ ония авторитети отъ буржуазнитѣ вѣстници „l' Echo de Paris.“ „Berliner Tageblatt“, датскиятъ консулъ Скавениусъ и др. изключително които цитира г. Цанковъ. Тѣхнитѣ твърдѣния сѫ все отъ рода на ония за „общностьта на женитѣ“, а за г. Цанковъ нали много отдавна сѫ станали авторитети само в. в. „Berliner Tageblatt“ и „Francfurter Zeitung“? А когато единъ широкъ социалистъ-стамболовистъ, който е билъ въ плѣнъ въ Русия и прѣзъ режима на Николая и прѣзъ режимитѣ на Керенски и Ленинъ излѣзе да каже съ двѣ думи какво е видѣлъ той и какво сѫ въ сѫщность болшевикитѣ, „Народъ“ се нахвърля върху българскитѣ болшевики, викайки, че това е духовно „съчетание на българския болшевизъмъ съ либералната глутница“. А какво написа тоя стамболовистъ? Той заяви само, че режима на Ленина, това е режима на истинската свобода. Това до сега у насъ е единствената „добра дума“, казана отъ единъ противникъ. И в. „Народъ“ не може да си намѣри мѣстото, даже слѣдъ като тоя № отъ в. „Свобода“, отъ 6—III, гдѣто е помѣстена статията на г. Велико Савовъ, за „Керенски и Ленинъ“ е конфискувана отъ органитѣ на широкитѣ министри-„социалисти“. Права дума не може да се каже за болшевикитѣ даже отъ единъ стамболовистъ! *). „Народъ“ иска да се цитиратъ само източницитѣ на г. Асѣнъ Цанковъ.

---

*) Единствениятъ буржуазенъ източникъ, когото цитира г. Цанковъ, като такъвъ „въ полза“ на болшевикитѣ, това е кореспондента на английския «Manchester Gardian», г. Прайсъ. Но за това той „е на служба у болшевишкото правителство“

Г. Цанковъ, за да прикрие позора и безнравственостьта на партията си, която си служи съ срѣдствата на буржуазията, напада Съвѣтското Правителство, че харчило грамадни суми за пропаганда въ чужбина и подпомага борбитѣ на европейскитѣ работници. Има много голѣма разлика, г. Цанковъ, между помощьта, която широката партия получава отъ буржуазното правителство и помощитѣ, които една социалистическа партия или социалистическо правителство дава на друга братска социалистическа партия. Отъ кога Вий започнахте да осѫждате даването на голѣми парични помощи, напримѣръ, на Жореса за в. „L'Humanité“ отъ страна на германската партия и полученитѣ отъ сѫщата партия помощи за борбитѣ на българскитѣ „широки“ синдикати противъ българската буржуазна държава, както бѣше случая при желѣзничарската стачка?

Ако „социалиститѣ“ противници на болшевикитѣ водѣха една идейна принципална борба само, то и съ тѣхъ щѣше да се случи сѫщото, което се случи съ единъ честенъ, идеенъ противникъ но противникъ, който е излѣзълъ отъ масата, цѣлъ животъ е живѣлъ съ мѫкитѣ, страданията и радоститѣ на тая маса, но който за моментъ се е заблудилъ,

---

казва Цанковъ. До сега вий знаехме, че има „социалисти“ на служба у буржуазнитѣ правителства, а сега г. Цанковъ ни съобщава голѣмата новина: буржуа, и то английски буржуа, на служба у социалиститѣ. Много сте остроумни, г. Цанковъ! Вие не можете да разберете, че английската буржуазна либерална преса е единствената, която дава едни горѣ-долу обективни свѣдѣния за събитията въ Русия, защото тя иска да гледа „реално“ на фактитѣ.

както това се случи съ Максимъ Горки, вѣстника на когото сжщо така много цитира г. Цанковъ.

Когато почти слѣдъ една година, отъ какъ Съвѣтитѣ вземаха властьта, Горки видѣ какво могатъ да направятъ работнитѣ маси когато179 вематъ тая власть въ ржцѣтѣ си и разбра, че е направилъ голѣма грѣшка, когато даже само е критикувалъ и стоялъ на страна той открито застана въ редоветѣ на оная революционна армия на социалното прѣобразование, пѣвецъ на която той заслужено се смѣташе отъ всички. И много вѣрно прѣдвидѣ оня руски работникъ, който още прѣзъ януарий 1917 г. бѣше казалъ на Горки: „иска ми се да вѣрвамъ, че ти се отдѣли отъ прѣживѣната отъ насъ революция само за това, че не можа да видишъ въ първитѣ мъгляви дни нейното сжщинско прѣкрасно лице, но че ти започвашъ да го виждашъ и скоро ще се радвашъ и скърбишъ заедно съ всичкитѣ, които живѣятъ съ радоститѣ и скърбитѣ на нашата октомврийска революция. Много си скъпъ за нашата социална революция, за да не вѣрваме, че ти скоро ще бждешъ единъ отъ нейнитѣ идейни водители — мѣсто, което отдавна ти принадлежи като бурѣ вѣстникъ на великата социална революция.“

И Максимъ Горки, макаръ и по-късно, застана въ редоветѣ на революцията, но не защото „всичкитѣ социалистически фракции, сж снизходителни къмъ болшевикитѣ“, както адвокатски г. Цанковъ отговаря въ своята бѣседа, а защото Горки чувствуваше, че „не бива да се живѣе, ако е невъзможно да се вѣрва въ братството на човѣчеството, живота е безсмисленъ, ако нѣма увѣреность въ побѣдата на любовьта“, както самъ той бѣ казалъ нѣгдѣ.

Така, както Горки, постжпватъ честнитѣ противници на болшевикитѣ, така постжпватъ истинскитѣ, социалиститѣ не въ кавички.

Читателя ще намѣри отговоръ въ тая брошура на по главнитѣ разрѣшени и поставени за разрѣние въпроси отъ Великата Руска Революция.

За да свършимъ съ тоя прѣдговоръ „за болшевишката опастность“, искаме да кажемъ още нѣколко думи за главното обвинение противъ Съвѣтската Република, която споредъ в. „Народъ“, „насаждала социализма чрѣзъ цѣлата монархическа, бюрократическа и военна машина на поваления монархизмъ.“ Болшевикитѣ били противъ демократизма и парламентаризма, противъ общото гласоподаване, противъ избирнитѣ права не само на буржуата, но и на тия, които не сж болшевики (в. „Народъ“ №57 отъ 12.III). Болшевикитѣ сж за диктатурата на Съвѣтитѣ, на работницитѣ и безимотнитѣ селени. Чрѣзъ диктатурата на едно малцинство, каквото прѣдставлявала Съвѣтската Република, Ленинъ искалъ да завладѣе цѣла Европа и Азия. Ленинъ билъ най-голѣмия империалистъ.

Остроумнитѣ френски вѣстникари пуснаха фразата за империализма на Ленина, пуснаха тая празна фраза за да прикриятъ сыщинския импернализмъ на буржуазната военна диктатура. И цѣлата европейска буржуазия завика за империализма на Ленина. Но тоя викъ не намѣри екъ въ работнитѣ маси, защото, слѣдъ тази война, послѣднитѣ много добрѣ знаятъ какво е империализмъ. Тѣ знаятъ, че само тамъ, гдѣто има буржуазенъ строй, има и империалистически завоевателни войни. Империализмъ и Социализмъ — това сѫ двѣ несъвмѣстими работи.

Въ главата за „основитѣ на Съвѣтската Република“ на всички по-горѣ повдигнати въпроси читателя ще намѣри отговори, макаръ и на кѫсо. Тамъ ний указахме, че наистина буржуазията е лишена отъ изберателно право, но ний показахме коя буржуазия и защо тя е лишена отъ това право. Всѣкой, който работи, участвува въ изборитѣ и въ цѣлата власть непосрѣдствено. Прѣди болшевикитѣ да взематъ властьта имаха вече болшинството, грамадното болшинство въ всичкитѣ Съвѣти и това болшинство тѣ получиха още като опозиция, но тая опозия се прояви така скоро, защото Съвѣтскитѣ Депутати се смѣняваха веднага, щомъ настроението на маситѣ се мѣняваше. По това се и отличаватъ съвѣтитѣ отъ парламентитѣ, отъ буржуазния съврѣмененъ парламентъ, че първитѣ сѫ леснопровѣримъ и възобновяемъ апаратъ. А какво прѣдставлява отъ себе си нашия „най-демократическия парламентъ“, както го величаятъ всѣки день „Миръ“ и „Прѣпорецъ“, който безъ царскиятъ указъ на Бориса III не може да се разпусне, не може да се лиши отъ глутницата вълци, които и до сега поддържатъ „лѣвото“, блоково правителство, въпрѣки измѣнилото се отдавна настроение въ маситѣ? Достатъчно е да поставимъ само тоя въпросъ, за да си даде всѣкой правилния отговоръ.

Прѣзъ м. юний 1917 г., на общия конгресъ на Работнишкитѣ, Войнишки и Селски Съвѣти, бѣха прѣдставени 336 Съвѣти, прѣдставляващи около 20 милиона активни участници въ Съвѣтитѣ, а прѣзъ м. септемврий (единъ мѣсецъ прѣди октомврийската революция) имаше вече около 700 мѣстни Съвѣти, прѣдставляващи около 50 милиона активни избиратели. Имаше вече и 650 наново избрани Съвѣтски общини; растѣше и влиянието на 50,000 кооперации.

Тия Съвѣти и дадоха Съвѣтската власть прѣзъ м. октомврий. Това ли е диктатура на „меншеството“? Работнитѣ маси не се отказаха отъ изборното право, но не се отказаха и отъ революцията, както отъ нея не се е отказала нито една обществена класа. Кога става възможна революцията и кога е възможно разрѣшението на ония задачи, които отдавна чакатъ своето разрѣшение? На тия въпроси Марксъ е далъ отговоръ въ своето класическо съчинение за „Класовата борба въ Франция“, което прѣпоржчваме на читателя да прѣпрочете наново имено сега. „Разрѣшението на великата задача, казва Марксъ, стана възможно само тогава, когато всѣсвѣтската война постави пролетарията на чело на народа . . . но и тогава революцията не ще дойде до своя край, тя само ще намѣри своето начало (стр. 108). И понататъкъ той продължава: „само свалянето на капитализма може да поздигне селенина, само антикапиталистическото работнишко правителство може да тури край на неговата економическа нищета и обществена деградация (стр. 115) А прѣди това той казва: „когато възстане класата, въ която се съсрѣдоточаватъ революционнитѣ интереси на обществото, тя не търси материала за своята революционна дѣйность: тя унищожава врага, взима мѣрки, диктувани отъ нуждитѣ на борбата и послѣдствията на нейнитѣ дѣйствия я тикатъ по-нататъкъ“. (стр. 36) Тия послѣдствия я тикатъ къмъ социализма, защото, казва Марксъ въ сжщото съчинение (стр. 121): „революционния социализмъ — това е непрѣкъснатата революция, класовата диктатура, необходима като прѣходна степень за прѣмахването на всѣкакви класови различия, отмѣняването на производственитѣ отношения, на които се крѣпятъ тия различия, къмъ отмѣняването на всичкитѣ производствени отношения, къмъ прѣврата на всичкитѣ идеи, които произтичатъ отъ тия обществени отношения“.

И защото тая диктатура заплашва основитѣ, сжщностьта на сегашния капиталистически строй, за това и само за това днесъ така се нахвърлятъ всички буржуазни вѣстници върху болшевикитѣ „отъ вънъ“ и „отъ вжтрѣ“, за да се нахвърлятъ утрѣ, не вече въ страницитѣ на вѣстницитѣ, а върху гърба на работнитѣ маси съ всичката си брутална военна и полицейска сила. Днешнитѣ лаври на Шайдемана, който е разстрѣлялъ въ Берлинъ безъ сждъ 150 спартакисти и е покрилъ улицитѣ на сжщия градъ съ работнишки трупове, тия лаври не даватъ спокойствие на нашитѣ широки „социалисти“. Ето защо тѣ, заедно съ цѣлия блокъ, въ единъ гласъ искатъ „до като е рано“ да се смаже болшевизма у насъ.

И човѣкътъ на „науката“, проф. Абрашевъ, извѣстния цанковистски министъръ на правосждието, бие голѣма тревога въ в. „България“ отъ 15 мартъ: „На попълзновенията на тоя политико-социаленъ уродъ (болшевизма) трѣба да се противопостави всичката сила и енергия на блока, като се дѣйствува безъ забава и безъ мъдрувания“, защото, казва отначало г. Абрашевъ (което ний особено подчертаваме), „множина лековѣрни българи, безъ да сѫ тѣсни или широки, възлагатъ надежди върху българскитѣ болшевики“.

Това е, което е изплашило окончателно българскитѣ „лѣви“ партии отъ блока, а не нѣкакво си „насилие“ отъ страна на българскитѣ болшевики. Много вѣрно, г. Абрашевъ! „Множина“, а скоро и цѣлия работенъ български народъ ще възложи всичкитѣ си надежди върху болшевикитѣ и само на тѣхъ. Защото само болшевизма и спартакизма носятъ пълното освобождение на народитѣ отъ икономическо робство, само тѣ носятъ и тѣхното национално освобождение и обединение.

Попитайте, г. Абрашевъ, вашитѣ съпартизани отъ Добруджанския комитетъ (тѣ, навѣрно, знаятъ това много добрѣ) какво става въ Добруджа. Съглашенскитѣ власти въ pendent на романскитѣ сѫ започнали да арестуватъ по събуденитѣ-Добруджанци-българи, безъ тѣ „да сѫ тѣсни“, подозирайки ги въ болшевизъмъ, Позамислете се, г. професоре, надъ тоя фактъ и ако се позамислите, Вий ще се уплашите отъ естествения отговоръ. Защото Добруджанския българинъ когото освобождавахте и когото заробихте още повече съ своята 40 годишна политика, не чака вече никакво спасение отъ тука, отъ буржуазна България и Европа. Погледитѣ му сѫ обърнати къмъ Украйна, къмъ Бесарабия. . .

Защото той „безъ да е болшевикъ“, вижда зарята отъ Изтокъ: въ Бесарабия възстание огъня днесъ мъждѣе и въ Ромѫния, за да се обърне утрѣ въ голѣмъ пожаръ. И тогава, о, тогава Добруджа е свободна. Добруджанцитѣ чакатъ „болшевикитѣ“, чакатъ своя добруджански синъ, прѣдседателя на Украинскитѣ съвѣти, Д-ръ Кръстю Раковски, когото вие, широки и демократи, ругаете прѣзъ цѣлата война . . .

Всичко това нашия „блокъ“ не може и не иска да разбере. Въ сѫщия № отъ 15 мартъ на в. „България“ се разправя за „Ленинъ като завоеватель на Изтокъ“. И знаете ли, читателю, какви ужаси ставатъ? Армията, червената двумилиона армия на Ленина, се състояла само отъ китайци, японци и занзибарци, сѫщо такива занзибарци, навѣрно, киквито срѣщате изъ софийскитѣ улици, занзибарци, които сѫ повели да спасяватъ руската буржуазна „култура“ отъ дивитѣ орди на болшевикитѣ. Не се смѣйте читателю! Това се пише за да уплашатъ маситѣ и слѣдъ това „безъ сътрѣсения“ да приготвятъ „доблестната армия“ срѣщу болшевикитѣ, както това направиха, когато сѫщитѣ партии поведоха народа срѣщу „зинзибарцитѣ“ на Солунския фронтъ. Това ако не е трагично по послѣдствията си, то наистина става комично.

Въ сѫщата статия на в. „България“, която е прѣводъ на една кореспонденция до „Дейли Кроникълъ“, се сочи много ясно на едно, отъ което сѫ се изплашили английскитѣ империалисти. А то е, че всички угнетени народи и националности въ Азия — и китайскитѣ, индийскитѣ и авганистанскитѣ работни маси — всички сѫ започнали да разбиратъ много добрѣ, както е започнало да го разбира и добруджанското население, а именно, че пълното национално освобождение може да го донесе само побѣдоносната работническа революция, само Съвѣтската Социалистическа Република.

Може ли тогава буржуазна — империалистическа Европа да гледа спокойно, какъ народитѣ на Индия и Китай, неизчерпаемитѣ колонии за експлоатация, се обединяватъ съ Съвѣтска Русия, а по такъвъ начинъ и себе си да освободятъ? Именно за това сѫ и пристигнали въ Москва много японски, китайски и индийски депутации. И това буржуазна Европа много добрѣ разбира. По-добрѣ свѣта да загине, но това тя не може да допустне, не може да го прѣживѣе. Обединената всесвѣтска буржуазия извиква още едни сили тъмни, които интернационално до сега не се бѣха обединили.

За борба съ социализма става и друго едно обединение, обединението на папищашката реакция въ „Лига на църквитѣ“, въ която лига да влѣзатъ всички християнски църкви. Свободнитѣ църкви на Лютера и Хуса подаватъ рѫка на папскитѣ езуити отъ Римъ прѣдъ общия врагъ комунизма, въпрѣки хилядилѣтната взаимна жестока борба.

Цѣлиятъ свѣтъ се дѣли на двѣ: отсамъ и оттатъкъ барикадитѣ. Нѣма мѣсто за душитѣ на Данте, които витаятъ между рая и пъкъла. Нѣма мѣсто и за ония „социалисти“, които чакатъ да видятъ на коя страна ще бѫде побѣдата, за да се „настанятъ“ тамъ.

Или — или. Борбата е започната, борба кървава, борба на животъ или смърть за човѣчеството. Боеветѣ се почнаха въ Петербургъ прѣзъ 1917 год., днесъ ставатъ въ Берлинъ, за да прѣскочатъ утрѣ въ Парижъ и Лондонъ. Единъ подиръ други работнитѣ маси възставатъ, за да донесатъ освобождението на цѣлото човѣчество. Пѫтя имъ вече се освѣтява отъ социалистическото слънце отъ Истокъ. И тѣ ще побѣдятъ, защото тѣ сѫ грамадното съзнателно вече мнозинство...

Но ако, въпрѣки всичко революциитѣ бѫдатъ потушени и смазани и ако даже и Руската Съвѣтска Република бѫде удавена въ кръвьта на своитѣ герои — борци, о! и тогава надъ цѣлия свѣтъ ще остане да свѣти голѣмата Източна Звѣзда, както Звѣздата надъ Витлеемъ, за да показва пѫтя на бѫдащитѣ поколѣния къмъ... Социализма.

О, и тогава революционнитѣ работни маси нѣма да се откажатъ отъ болшевизма и спартакизма, нѣма да се откажатъ отъ Съвѣтската Социалистическа Република на Русия... И тогава, когато революционеритѣ би били разпнати заради своя болшевизъмъ и спартакизъмъ, тѣ ще повторятъ това, което Либкнехтъ и Бебелъ сѫ казали въ своя вѣстникъ „Volksstaat“ въ защита на Парижката Комуна:

„Нѣкои буржуазни органи иматъ безсрамието да искатъ да се откажемъ формално отъ Парижката Комуна... Ние сме напълно солидарни съ Комуната и всѣка минута сме готови да я защищаваме прѣдъ когото и да е“.

Работницитѣ ще си спомнятъ съ любовь и купнежъ за Парижката Комуна и Съвѣтскитѣ Социалистически Републики. За тѣхъ тѣ ще бждатъ скжпи и любими, такива, каквито тѣ сж си били съ тѣхнитѣ борби и примѣри за подражание, съ тѣхнитѣ грѣшки даже...

17 мартъ 1919 г. *Н. Ломовъ.*

1. КЛАСОВИТѢ ГРУПИРОВКИ ВЪ НАДВЕЧЕРИЕТО НА РЕВОЛЮЦИЯТА.

Слѣдъ като въ ноемврий м. 1905 г. Петербургския Съвѣтъ на Работническитѣ депутати обяви на царското правителство финансовъ бойкотъ, а прѣзъ лѣтото 1906 г. разгоненото отъ царя първо народно събрание (Думата) покани народа да не плаща данъци, съкровището на руската империя се намираше въ много голѣмо затруднение. Държавната рента падна много силно. Започнала се бѣ финансова паника. Финансовия министъръ Коковцевъ бързо замина за странство, за да търси подкрѣпа. И той я намѣри. Безполезно нѣкои наивни демократи апелираха къмъ славнитѣ традиции на републиката и революцията. Никой другъ, а именно републиканскитѣ банкери на Франция спасиха трона на кървавия деспотъ. Голѣмитѣ лихви надтежаха повече на капиталистическитѣ вѣзни, отколкото републиканската „слава“ и „честь“. Французкитѣ банкери помогнаха на царя да задуши руската революция.

При Николай II господствующа класа въ сѫщинската смисъль на думата, т. е. класа, която управляваше, бѣше едрата землевладѣлческа класа отъ полукрѣпостниятъ типъ. Тѣзи господа не обработваха сами земитѣ си. Наслѣдили отъ бащитѣ и дѣдитѣ си грамадни чифлици и ползувайки се отъ растещето обезземѣване на селянитѣ, тѣ прѣдпочитаха да даватъ земята си на опросѣлитѣ селени, да получаватъ отъ тѣхъ „гладна аренда“ и по такъвъ начинъ да ги държатъ въ робска зависимость. Бидейки едри земевладѣлци, тѣ сѫ насаждали въ страната дребнитѣ домакинства на бѣднитѣ селени, като сѫ ги ограбвали най-безбожно. Бидейки класа паразитна par exellence, тѣ сѫ имали напълно осигуренъ приходъ, защото голѣмото търсене на земя отъ страна на безимотнитѣ селени непрекъснато е подигало аренднитѣ цѣни. Да запази свещеното право надъ земята — това е било основното стрѣмление на тая класа. Плъть отъ плъть на крѣпостничеството, тя не можеше да не бѫде ултра-реакционна. Идеологътъ на тия хиени справедливо се смѣта депутатътъ Марковъ Вторий, за когото бѣсилката и нагайката сѫ били идеалнитѣ основи на руската държава; тѣхния политически агитаторъ се явява Пуришкеевичъ, който издигна типично руската улична псувня до степень на типиченъ политически жаргонъ. Върховетѣ на тая организация, освѣнъ на държавната власть се крѣпѣха на така нареченитѣ „Конгреси на Обединеното Дворянство“, а низоветѣ се вербуваха отъ най-мръснитѣ остатъци на градоветѣ които пълнѣха публичнитѣ домове, джебчийскитѣ свърталища и кръчмитѣ на „Съюза на руския народъ“.

Ако главната подкрѣпа на трона служеше „благородното дворянско съсловие“, то фабричната буржуазия само отчасти се допираше до властьта. Само едната ѝ часть, — а именно тая, която бѣше тѣсно свързана съ държавнитѣ доставки и финансови операции на правителството, която, безъ да се гледа на техническата ѝ назадналость е процъвтявала, благодарение на съвмѣстното ѝ съ държавната машина разграбване на „националното богатство" — само тази часть отъ буржуазията влизаше като съставна часть въ управлението на държавния апаратъ. Техническо прогресивната буржуазия, идейно се прѣдставляваше отъ т. нар. „либерално общество", бѣше „опозицията на Негово Величество" и безсилно подсмъркаше за „подтиснатата самодѣйность", за недостатъка отъ инициатива, за „отсѫтствието на просторъ за развитието на живитѣ сили на страната".

Дребната буржуазия, и най първо селенитѣ, не само че бѣше съвсѣмъ отстранена отъ всѣкакво влияние върху вървежа на „държавнитѣ работи", но се прѣслѣдваше всѣкога,- когато нейното „обществено мнѣние" се опитваше да испъкне. Основното ядро на селенитѣ бѣше и си оставаше още бѣдната селения съ малкото земя, която работѣше върху взетата подъ наемъ земя, която периодически гладуваше и даваше всичкитѣ си сили на чифликчията и държавата. Гладътъ за земя и просто гладътъ — бѣха основнитѣ черти на тѣхния животъ. А стремлението имъ да получатъ чифликчийската земя е така характерно за тѣхъ, както за чифликчията стрѣмлението да я запази въ пълна своя собственость.

Най послѣ, ако при Николая par exellence класъ угнетатель бѣха чифликчиитѣ, то класъ угнетяванъ par exellence бѣха работницитѣ. Не за това, че уровена на живота на работнишката класа бѣше по-низъкъ отъ уровена на селския бѣднякъ. Въ много случаи той бѣше несъмнѣно по-високъ. Но работнишката класа отдавна е излѣзла на арената на политическата борба. Тя изпъкна като водитель на революцията, като източникъ на революционна енергия. Ето защо, всичката тяжесть на репресиитѣ се стовари най-първо върху гърба на работницитѣ.

Прѣзъ периода отъ 1907—1914 г., т. е. слѣдъ като революцията прѣзъ 1905—1907 г. бѣше удавена въ кръвьта на декемврийскитѣ възстаници въ Москва и вълната на усмирителнитѣ експедиции прѣмина по цѣла Русия, революционния методъ за разрѣшението на противорѣчията на руската дѣйствителностъ врѣменно отстжпи на заденъ планъ. При все това станаха редица измѣнения въ подпочвата на обществения животъ, въ неговата економика.

Въ областьта на земледѣлското производство забѣлѣзано се усилиха капиталистическитѣ елементи. Мобилизацията на земята се изрази въ прѣминаването на нѣкои части отъ прѣжнята чифликчийска земя въ ржцѣтѣ на най-богатитѣ слоеве отъ селенитѣ. Изплашенитѣ отъ земледѣлческото движение прѣдставители на „благородното дворянско съсловие“ ликвидираха тукъ-тамѣ дѣдовскитѣ си чифлици, като ги продадоха (непосрѣдствено, или — което бѣше за тѣхъ по-изгодно — чрѣзъ земледѣлската банка) на селскитѣ богаташи и по-състоятелни селени. Отъ друга страна, процеса за усилване на селскитѣ собственици ставаше и благодарение на така нареченото „земледѣлско законодателство“ на Столипина.

Този държавенъ мжжъ, заслужилъ почетното название „Бѣсилникъ“, който покри страната съ бѣсилки, който отхрани до полицейското си сърце

Азефа, който въздигна системáта на шпионството и провокацията до височината на основенъ държавенъ принципъ и загина, като жертва на тая система, напразно се опитваше да играе ролята на руски Бисмаркъ, отъ когото той се отличаваше само по отсжствието на умъ (това не побърка на прѣдставителитѣ на руския либерализмъ Струве и Изгоевъ да паднатъ низкопоклонно до обувката на тоя герой). Съ своя законъ отъ 9 ноември Столипинъ мислѣше, чрѣзъ разграбването на общинскитѣ земи, да създаде наредъ съ дворянската и мужишка (селска) „опора на трона“ въ лицето на тѣзи, които ще разземать общинската земя. Столипинъ изгуби играта. Но при все това неговата политика несъмнѣно усили капиталистическо — селскитѣ слоеве въ селото.

Още по-голѣмо значение имаха измѣнилитѣ се условия на всемирния селско-стопански пазаръ. Селско-стопанския кризисъ, отъ 80 години още, угнетявайки европейското стопанство и прѣдизвиканъ отъ наплива на американското жито, изчезна. Стремителното спадане на цѣнитѣ се смѣни още по-силно съ стрѣмителното имъ покачване. Европейскитѣ голѣми земевладѣлци се окуражиха. Скжпотията на живота, този бичъ за градския работникъ, е източникъ за голѣми печалби за монополиститѣ на земята. Експортната (износна) търговия съ жито и разширението на капиталистическото селско стопанство ставаха поизносни, отколкото изсмукването на гладна аренда (наемъ отъ земята). По такъвъ начинъ, вслѣдствие на измѣнилитѣ се условия на всемирния пазаръ, се усили износа, техническата организация на износната търговия (постройката на елеватори, модерни складове по американски образецъ и т. н.) и прѣминаването на чифликчиитѣ къмъ въвеждането на модерното капиталистическо стопанство. Дивия чифликчия се обърна въ съврѣмененъ „аграрий“. Грубиятъ крѣпостникъ отстжпи на заденъ планъ прѣдъ „цивилизования“ и „просвѣтенъ“ чифликчия-капиталистъ, който разбира и отъ земледѣлчески машини, и отъ чилийска силитра; изсмукването на гладна аренда малко по малко се замѣстя съ поизтънчената система за експлоатация чрѣзъ наемния трудъ; крѣпостническия кожодеръ отстжпи мѣсто на капиталистическия експлоататоръ, и вмѣсто дебелашката фигура на Маркова Вторий на сцената все повече и повече изпъкваше напарфюмирания, въ бѣли ржкавици, „prince Lvoff“ (князъ Львовъ).

Въ областьта на промишленостьта прѣзъ врѣмето на контра-революцията 1907—1914 г. г. се нареди и сформирува финансовия капиталъ, който, създавайки разнитѣ синдикати и трустове, свърза ги съ банкитѣ и обхвана цѣлъ редъ промишленни отрасли съ тѣсния обръчъ на монополнитѣ обединения. Кръстника на руския финансовъ капиталъ бѣше финансовия капиталъ отъ странство: французкия, нѣмския, английския и белгийския капитали — неговата цѣнна субстанция (сжщность) — и неговото персонално (лично) изражение въ лицето на експортнитѣ директори на промишленнитѣ прѣдприятия и банкови ржководители — прилежно „работѣха“ на руска почва и не по-малко способствуваха за бързия растежъ на новитѣ организационни форми на европейския и американски капитализъмъ. Заедно съ финансовия капитализмъ изникна и нова, до сега невиждана, формация на империалистическата буржуазия, политически изразитель на която стана партията на Милюкова — „партията на Народната свобода“. По-раншната либерална опозиция, която се опираше на технически прогресивната буржуазия, се обърна въ партия на воинствения империализъмъ, добродушния либераленъ професоръ съ народнишки симпатии, като стареца Чупровъ или Каблукова, — въ злобенъ защитникъ на великодържавната идея, въ студенъ поклонникъ на божествената „държавность“ и, най-главно, въ милитаристиченъ, войнственъ атрибутъ, копие отъ нѣмския типъ („grösseres Deutschland“), лозунга „Велика Русия“ (подъ „величие“ въ тѣзи случаи се разбира разбойническото задушаване на малкитѣ — а по възможность и на останалитѣ — народи), панславянска агитация, усилена пропаганда за създаване на „национални културни цѣнности“ (най-първо армия и флота) — всичката тази империалистическа ничтожность намѣри своя първъ апостолъ въ лицето на ренегата социалъ-демократъ Петъръ Струве. Сборника „Вѣхи“, списанието „Русская Мысль“, тѣсния съюзъ на „науката“ въ лицето на Струве съ „промишленностьта“ въ лицето на московския гешефтаръ и меценатъ П. Рябушински, започнаха да служатъ като теоритическа крѣпость на руския империализъмъ. Неговъ признатъ политически водитель стана шефа на кадетитѣ (конституционнитѣ демократи, за кратко наречени „кадети“), професоръ Милюковъ. Нали вѣрно е казано, че за всѣка подлость може да се намѣри нейния професоръ?

Така подъ крилото на бѣсната контра-революция растѣше „прогресивната“ империалистическа опозиция на „просвѣтенитѣ“ чифликчии и финансовия капиталъ.

Като започнемъ отъ пролѣтьта на 1911 год. на фона на забѣлѣзващето се икономическо подвигане, възобновява се економическата борба на работнишката класа. Тази борба все повече се разпалва и взима ясно изразенъ политически характеръ. Въ 1913—1914 г. цифрата на стачницитѣ се качва почти до цифрата на „безумната“ 1905 г. Въ сѫщото врѣме когато се формира империалистическо-патриотическата аларма на либералитѣ, ясно се набѣлѣзва вълната на новата революция. Петербургъ се покрива съ барикади. Това стана именно тогава, когато при царя пристигна на поклонение президента на французката република, г. Поанкаре, за да подготви войната. И неговитѣ уши се заглушиха отъ виковетѣ на петербургскитѣ работници: „Долу царьтъ.“

Избухналата всемирна война спира революцията прѣзъ есеньта на 1914 г. Подготвената отъ кървавитѣ касапи на „цивилизованитѣ“ страни касапница създаде навсѣкждѣ колосалната сила на милитаризма. Милитаристическия терорь въоржжава непокорнитѣ работници. Падението на втория Интернационалъ и прѣдателската измѣна на социалъ-патриотическата банда разслабва революционната воля. А империалистическитѣ стрѣмежи на господствующитѣ класи създаватъ тѣсенъ блокъ помежду имъ обединявайки чифликчиитѣ хищници съ тѣхнитѣ „просвѣтени“ противници. Нима частнитѣ разногласия заслужаватъ внимание прѣдъ общция дѣлъ отъ международния грабежъ? Нима не трѣба най-първо съ общи усилия да се убие тлъстия дивечъ, а послѣ да го раздѣлятъ помежду си? И нима не се явява обща „свещенна“ задача създаването на единъ общъ фронтъ на собственицитѣ въ случай на въстание на „възбунтувалитѣ се роби“? Така се създава гражданскиятъ миръ, отъ названието само на когото на десеть километра се разнася миризмата на юнкерския (земевладѣлчески) яхъръ. Идилическата картина достига своя апогей, когато кадета Милюковъ публично, „за страхъ на враговетѣ“, се разцѣлува съ Пуришкевича, мръсотията на ония организации, които съ ржцѣтѣ на наемнитѣ убийци пробиха нѣкога си черепа на другаритѣ на Милюкова: Иоллоса и Херценщайна. И все таки тоя признакъ на християнско всеопрощаване имаше дълбокъ социаленъ смисъль: това бѣше заговоръ на разбойническата шайка, всичкитѣ членове на която се заклеха единъ другъ въ вѣрность въ името на кръвьта, която бѣха пролѣли въ врѣме на взаимнитѣ раздори. А че думата бѣше имено за разбойничество, въ това ни увѣри не другъ нѣкой, а имено Милюковъ Дарданелски. Този пѣвецъ на руския империализъмъ, който отдавна посѣщаваше царското министерство на външнитѣ работи, прѣдстави съвсѣмъ откровена „военна програма“, която се свеждаше къмъ заграбването на Галиция и „угорната Русия“, Познанъ, часть отъ източна Прусия, Цариградъ и Дарданелитѣ, Одринъ, брѣговетѣ на Мраморно море, турска Армения и т. н. Империалистическитѣ желания на финансовия капитализъмъ съвпаднаха съ полуфеодалния хищнически царизмъ. Общностьта на цѣлитѣ ги слѣ въ единъ блокъ.

Но този блокъ се оказа недълговѣченъ. Не за това, разбира се, че буржуазията се възпламеняваше отъ свободолюбие, а защото държавната власть на крѣпостницитѣ се оказа съвсѣмъ ненадежденъ и крадливъ слуга за финансовия контролъ. Чифликчийтѣ—крѣпостници сѫ въ сѫщность класъ, който стои вънъ отъ сферата на производителния трудъ; обществената функция на тия дворянчета се заключаваше въ изгулянането на сумитѣ, получавани чрѣзъ безпощадното ограбване на селенитѣ, при което степеньта на тѣхната „културность“ се опрѣдѣляше изключително отъ географическото разположение на ресторанитѣ и вариететата, гдѣто тѣ се наслаждаваха а и още отъ националностьта на кокоткитѣ които тѣ обладаваха. Но ако е такава цѣлата крепостническа класа, то въ още по голѣма степень това се отнася и за нейната квалифицирана часть, отнася се и за правящата бюрокрокрация и за „двореца“. Двореца на Николая стана вертепъ на необуздаемъ и противоестественъ развратъ, гдѣто болния еротизмъ се прѣплиташе съ религиозната лудость, а развратнитѣ оргии се редуваха съ богослужението. Върховетѣ на държавното управление въ сѫщность бѣха копие отъ разбойническия вертепъ на извѣстната Вѣра Чебирякъ.

Когато на най високитѣ върхове на обществената стълба се разиграваха отдѣлнитѣ актове на безобразната драма, гдѣто всѣкой имаше собственото си название („Месоядовщина“, „Сухомлиновщина“, „Распутинияда“), — опозиционата буржуазия, която се бѣ окопала въ окрѫжнитѣ и градски съюзи, а отчасти и въ Думата, само шепнеше на ухото: „безобразие! развратъ!“ а народътъ викаше: „долу измѣницитѣ! долу Царя! долу разбойницитѣ и прѣдателитѣ!“ Империалистическата буржуазия водѣше пропаганда за абдикацията на царя и кокетничеще съ циничния бурбонъ-Николай Николаевичъ; дребната буржуазия се вълнуваше и негодуваше; работницитѣ ясно издигнаха своя лозунгъ: „долу царизма, да живѣе демократическата република!“

Още въ първата революция (1905—1907 г.) стана ясно, че основната движуща сила на революционния потокъ се явява работничеството. И имено тая относителна зрѣлость на работницитѣ, които излѣзоха съ своитѣ класови цѣли и подъ рѫководството на своята класова партия — революционата социалъ-демокрация — именно това обстоятелство отхвърли така наречената „прогресивна“ буржуазия въ лагера на контра-революцията. Още въ епохата на първата революция, кадетитѣ бѣха близо до властьта, водѣха прѣговори съ царското правителство за министерскитѣ мѣста. Поражението на революцията отложи тая перспектива за нѣколко години.

Но ако въ 1905—1907 год. работничеството изпъкваше като признатъ водачъ въ борбата противъ царизма то това се повтори още по силно и ясно въ врѣме на войната.

Работничеството бѣше единствената класа която се опитваше да излѣзе противъ крѣпителитѣ на властьта въ открита улична борба. Разстрѣлването на работницитѣ въ Костромъ, Иваново — Възнесенскъ и т. н. — бѣха злобни контра-атаки отъ страна на царизма. Но войната систематически повдигаше работницитѣ къмъ възстание отмѣняване на работническитѣ закони, усилване на полицейскитѣ органи, разгромяването на работническитѣ организации, скъпотията и глада, изтрѣблението по бойнитѣ полета, — всичкото това водеше къмъ възмущението на работнитѣ маси.

Но и широкитѣ селски маси не по малко страдаха отъ войната, която отнемаше работнитѣ ржцѣ, реквизираше кола и добитъкъ и въ края на краищата подкопаваше селското стопанство, давайки му вмѣсто селско-стопански инвентаръ, обезцѣнени книжни пари. „Миръ, хлѣбъ и свобода!“ — се раздаваше по градскитѣ квартали. „Миръ, земя и свобода“ — отговаряше селото.

Най послѣ имаше още и една третя сила, която вече се вълнуваше. Това бѣше армията. Прѣдавана отъ царскитѣ агенти (Месоядовъ), неговитѣ министри (Сухомлиновъ) и чиновници, ограбвана отъ всички страни, изоставена на ужасния произволъ на черносотнитѣ генерали, отъ които мнозина стигнаха до генералския чинъ чрѣзъ военнитѣ си карателни експедиции противъ работницитѣ и селенитѣ, тази армия не можеше да остане спокойна. Болшинството отъ нея сж селени и работници. Отслабва милитаристическата дисциплина, изчезва за моментъ „страхътъ прѣдъ началството“, — и съ всичката си сила започва да се проявява класовия съставъ на армията. Вѣянията на революцията се докоснаха и до тази, послѣдня опора, на трона. Извиквайки къмъ животъ инертнитѣ до сега селски маси, хвърляйки милиони въ водовъртежа на войната, царизма не можеше вече да управлява онѣзи сили, които бѣше извикалъ. Въ мартъ м. 1917 г., прѣзъ мѣсеца, съ който сѫ свързани толкова героически събития отъ свѣтовната история, бѣха отсѣчени двѣтѣ глави на хищния двуглавъ орелъ.

2. ПОДЪ РЕЖИМА НА БУРЖУАЗНИЯТЪ ДЕМОКРАТИЗЪМЪ.

На 23—24 Февруарий се започнаха стачки и демонстрации въ Петербургъ. Слѣдъ първитѣ стълкновения съ полицията, войската мина на страната на народа. Засадитѣ отъ стражаритѣ, въоржжени съ картечници, бѣха обезоржжени или застрѣляни. Съпротивлението на незначителнитѣ вѣрни на царя войскови части бѣше сломено. На двореца на тирана се развѣ червеното знаме на революцията.

На 1 мартъ, на годишнината отъ убийството на Александъръ II, роволюцията одържа побѣда и въ Москва. На 2 мартъ Николай II въ вагона, блѣденъ и трепорящъ, подписа отказването си отъ престола. Самодържавната власть, скрита подъ лавровия листъ на Думата, бѣше задушена отъ възстаналия народъ. Казватъ, че Николай, поставенъ прѣдъ факта на своята абдикация, безпомощно попиталъ: „Какво да правя сега?“ Нѣмаше вече какво да прави. Днитѣ на самодържавието бѣха прочетени.

Колосалниятъ апаратъ за угнетяване, зараждавялъ отъ гжсти пятна на кръвьта на най-добритѣ прѣдставители на страждущия народъ, се свали подъ натиска на стихията. Молекулярнитѣ процеси, които прѣзъ цѣлото врѣме ставаха въ глъбинитѣ на народнитѣ маси — работницитѣ, селенитѣ, градската дребна буржуазия и армията —, бѣха събрали такова количество отъ революционна енергия че грамадното подовляюще болшинство се намѣри на страната на народа.

Катастрофалното бързо падение на самодържавието завари борящитѣ се класи неподготвени. Бързината на паданието се обосноваваше отъ цѣлия вървежъ на събитията, отъ грамадното надтежаване на социалнитѣ сили, насочени противъ царизма. Но тя удиви не само тѣзи, които падаха, но и тѣзи, които докараха това падение. Революционната стихия се спрѣ за моментъ, поразена отъ собствения си успѣхъ.

Работничеството което съ безпримѣренъ героизмъ вървѣше въ първитѣ редове, което строеше организациитѣ си подполно, излѣзе на улицата съ цѣлата си маса. Най-организираната и революционна сила, то все таки нѣмаше масовитѣ организации.

Единствена организирана отъ самото начало сила изпъкна либералната империалистична буржуазия. Най малко тя бѣше двигатель на революцията. Наопъки. Нейниятъ водитель Милюковъ прѣзрително наричаше знамето на революцията „червена пачавра“. Това бѣше той, който извади лозунга: „По добрѣ поражение, отколкото революция“. Още отъ опита прѣзъ 1905 г. либералната буржуазия знаеше, че революцията въ Русия е опасна не само за царизма, но и за „образованитѣ и владѣющи“. Ето защо тя бѣше „отговорна опозиция на Негово Величество“. Но сега въпроса бѣше поставенъ ребромъ: направо да подкрѣпи правителството на Николая или не. Згромолясването на царизма бѣше ясно. На либералната буржуазия оставаше „да мине на страната на народа“, като пустне въ ходъ партията на „прогресивния блокъ“, и най първо партията на „народната свобода“, всевъзможнитѣ „неполитически“ организации и, най-послѣ, ядрото на Думата.

Външно, произлѣзе каточели всеобщо побратимяване. Закоренѣлитѣ монархисти бързо се прѣкръстваха въ републиканци; домопритежателнитѣ сваляха трицвѣтнитѣ знамена, а на тѣхно мѣсто поставяха червеното знаме на революцията; кокардитѣ на чиновницитѣ се замѣняваха сь червени значки и даже бившитѣ полицейски пристави ходѣха съ червени лентички, закачени на прѣправения на бързо шинелъ.

„Революцията“ стана отведнъжъ магическо слово, къмъ което почувствуваха нѣжность тѣзи, които вчера не намираха достатъчно мрьстни думи, за да оплюятъ революцията. Прѣдседательтъ на черносотно — октомврийската Дума, Родзянко, прѣизпълненъ сантиментално съ — „братски чувства“ къмъ „народа“, признаваше, че той „по съвѣсть“ не може нищо да възрази противъ искането на народа. Извѣстниятъ организаторъ на чернитѣ сотни, Шулгинъ, отчаянъ монархистъ и душитель на сжщитѣ тѣзи „живи сили“, за които сега започнаха да говорятъ не иначе, освѣнъ задавяйки се отъ ентусиазмъ, заяви по поводъ искането на Учрѣдително Събрание: „Ако прѣди два дена биха ми казали, че азъ ще изслушамъ това искане и че не само нѣма да бѫде противъ него; но, признавамъ че другъ изходъ нѣма, че сѫщата тая рѫка ще пише абдикацията на Николая II, прѣди два дена азъ бихъ нарекълъ безумецъ оногова, който би казалъ това, а себе си бихъ смѣтналъ за лудъ. Но днесъ азъ нищо не мога да възразя. Да, Учрѣдително Събрание възъ основа на всеобщо, право, равно и тайно гласоподаване“. Всичкитѣ тѣзи господа — отъ националиститѣ до лѣвитѣ кадети включително — които въ най-добрия случай желаеха „дворцовъ прѣвратъ“ и единъ чифтъ жалки „конституциони гаранции“, скърцаха съ зѫби, но за прѣдъ хората направиха реверансъ на дѣсно и на лѣво прѣдъ сѫщата тая „червена пачавра“, която ги плашеше много повече, отъ колкото се плаши бика отъ червената мантия на торреадора.

По такъвъ начинъ идиличната външность абсолютно не съотвѣтствуваше на реалната дѣйствителность и звънътъ на „общонационалнитѣ“ фрази не можеше нито да отслаби, а още повече да унищожи фактитѣ на класоветѣ борба.

По организираната буржуазия извади отъ своята срѣда Врѣменния Думски Комитетъ, като цетраленъ органъ на своитѣ сили. Въ сѫщата нощь, почти въ сѫщия часъ, въ Петербургъ изникна Съвѣта на Работническитѣ Депутати, който зае отведнъжъ рѫководяще положение въ срѣдата на работническитѣ и дребнобуржуазни маси.

Двѣ обстоятелства трѣба да се отбѣлѣжатъ, за да се разбере, защо властьта, завоювана отъ народа прѣмина къмъ врѣменното правителство на империалистичната буржуазия: най-първо, тука изигра ролята относително голѣмата организованость на тази буржуазия; и второ, въ това е виновенъ опортюнизма на водителитѣ на работнишката класа, по-вѣрно господствующето тогава крило. Сжщитѣ тѣзи лидери, които послѣ влѣзоха въ полуимпериалистическото министерство, вземайки позата на непримирими революционери, бояха се да взематъ властьта въ ржцѣтѣ си. За тѣхъ руската революция бѣше, прѣди всичко революция на буржуазията; за тѣхната страхлива еснафска мисъль всѣкой „излишенъ“ шагъ на страната отъ господството на тази буржуазия бѣше нарушение на свещенскитѣ права на „буржуазната“ революция; за тѣхъ новата длъжность на революционера бѣше плашенето на работника съ призракътъ на изплашения буржуа. Тази тактика на еснафския „социализъмъ“ бѣше първородния грѣхъ на руската революция.

Така, първото Временно Правителство излѣзе отъ нѣдрата на черносотно — кадетския Думски комитетъ. Изпълнителния Комитетъ на Съвѣта на Работ. Депутати отклони сжщо влизането въ министерството, и само „партизанина на дисциплината“ Керенски повторно надуши постановлението на своитѣ другари (първия пжть този соц. революционеръ влѣзе въ Думата въпрѣки рѣшението на партията си), отворяйки си пжть къмъ властьта. За това почти цѣлия кабинетъ се яви като организация на финансово капиталистическата буржуазия.

Александъръ Ивановичъ Гучковъ лидеръ на октомвриститѣ, прѣдставителя на московскитѣ търговци, „военния въ цивилно облекло“ — както той самъ се характеризира, сѫщия тоя Гучковъ, който въ врѣме на Московското възстание организира милиция въ помощь на адмиралъ Дубасова, която разстрѣлваше работницитѣ; Павелъ Николаевичъ Милюковъ лидеръ на партията на Народната Свобода, идеолога на руския империализмъ, партизанинъ на международния грабежъ подъ соуса „освобождението на малкитѣ народности“, прѣданъ другарь и робъ на английския капиталь, хитъръ, безсраменъ, съ силна воля и съ професорска ерудиция достигаща до подлость; А. И. Коноваловъ, голѣмъ фабрикантъ и борсовъ спекулантъ, дипломиранъ прѣдставитель на прѣдприемаческитѣ организации; г. Тересченко — единъ отъ най-голѣмитѣ прѣдставители на захарнитѣ синдикати — такива сѫ най-виднитѣ фигури на „революционото“ правителство, на чело съ князъ Львовъ, прѣдставитель на просвѣтеното чифликчийско дворянство; нарѣдъ съ тѣхъ се нарѣдиха Некрасовъ, Годневъ, другия Львовъ и по горѣ упоменатия гражданинъ Керенски.

При все това, колкото и да бѣше страхлива тактиката на дребнобуржуазния социализъмъ, който тогава бѣше организатора — рѫководитель на болшинството отъ петербурския пролетариятъ, при все това структурата на властьта не можеше да не бѫде компромисна, т. е. не можеше да не отразява фактическата власть на работнишката класа и на дребната буржуазия. Врѣменното правителство се състоеше отъ буржуа pure sand (чистокръвни).

Наредъ съ него стоеше изпълнителния Комитетъ на Работницкитѣ (а по послѣ и Войнишки) депутати.

Петербургъ господствуваше надъ Русия; работницитѣ и войницитѣ господствуваха надъ Петербургъ. Органъ на властьта на петербургскитѣ работници и войници станаха по такъвъ начинъ, наредъ съ Врѣменното Правителство, общеруски центъръ на властьта. Двуцентрието на политическата власть отражаваше социалната противоположность между цензовата буржуазия и работничеството и селенитѣ — отъ друга. Съвѣта прие знаменитата формула за поддържане на правителството „до толкова — до колкото“: доколкото то, въ съгласие съ Съвѣта, ще върви неуклонно къмъ заякчаване завоеванията на революцията и разширение на тия завоевания.“ На съгласуваната тактика бѣха поставени здрави основи.

Първиятъ актъ на Врѣменното Правителство трѣбваше да бжде провъзгласяването на демократическата република. Но да прокламирашъ демократическата република — това значи отведнъжъ и безвъзвратно да скъсашъ съ миналото. А нима можешъ да бждешъ „порядъченъ човѣкъ“ и да скъсвашъ „безумно и безсмислено“ съ „историческитѣ традиции?“ И нима най-добриятъ щитъ противъ „развълнувалата се стихия“, „фанатицитѣ“, и „анархията“ не може да се намѣри въ уморената конституционна монархия? . Противоположностьта между империалистическата буржуазия и революционната демокрация тука изпъкна съ всичката си сила.

На съвмѣстното засѣдание на Испълнителния Комитетъ и Врѣменния Думски Комитетъ боязливитѣ прѣдставители на работницитѣ и войницитѣ прѣдлагаха да се въздържатъ „отъ дѣйствия, които прѣдрѣшаваха формата на управлението.“ Прѣдставителитѣ на партията на народната свобода (очевидно отъ голѣмо уважение къмъ тая народна свобода) прѣдлагаха да се остави романовската монархия. Членътъ на Изпълнителния Комитетъ Стекловъ е говорилъ по този случай на Съвѣщанието на Съвѣтитѣ: „Азъ съмъ длъженъ да заявя категорически, че прѣдставителитѣ на кадетитѣ до край и послѣдни оспорваха тоя пунктъ и не искаха за нищо да се съгласятъ не само за прогласяване на демократическата република, която ний не искахме насила да наложимъ, но даже на нашата формулировка; . . . Ний знаехме, че тѣ искаха на насъ, пебѣдоносната руска демокрация, да наложатъ романовската монархия, не просто монархия, а имено романовска, и въ частность Милюковъ настояваше на това, щото да се провъзгласи за императоръ Алексѣй, а за регентъ великия князъ Михаилъ Александровичъ. Напразно ний заявявахме, че никоя патриотическа група нѣма право да прѣдрѣшава мнѣнието на цѣлия руски народъ... напразно ние заявявахме, че ние простираме своето политическо благоразумие(!) до тамъ, че, безъ да се гледа на това, че фактическата сила е въ нашитѣ ржцѣ, не ги заставяме да провъзгласяватъ тѣ тая република и ги молимъ(!!) само да не провъзгласяватъ монархия. . . . Въпрѣки всичко това, по този пунктъ съглашението не се постигна.“

У „благоразумнитѣ“ водители на работническата класа и дребната буржуазия не имъ стигна смѣлостьта „въпрѣки физическата сила“ да искатъ декретъ за републиката! А лицемѣрнитѣ защитници на народната свобода имаха безсрамието на другия день слѣдъ побѣдоносното възстание да искатъ реставрация на романовската монархия!

Членътъ на Врѣменното Правителство, октомвриста Гучковъ и членътъ на Думския Комитетъ, черносотника Шулгинъ, съ благословията на кадета Милюковъ вече заминаха за Главната Квартира, гдѣто, „опазвайки родината отъ анархия“, т. е. прѣдавайки революцията и продавайки народа, да сключатъ договоръ съ царскитѣ бандити. Но Михаилъ Романовъ се оказа не толкова храбъръ, колкото Павелъ Милюковъ. На него, очевидно, му е импонирала „физическата сила“, която стоеше задъ Съвѣта. Сдѣлкитѣ между цензовитѣ буржуа и обитателитѣ на осиното гнѣздо на Романовцитѣ не се състоя.

Съглашението между Съвѣта и Врѣменното правителство съдържаше, освѣнъ фактическото унищожение и пункта за формата на управлението, още слѣднитѣ 8 пункта: амнистия, свобода на словото, печата, съюзитѣ, събранията и стачкитѣ; безотлагателни мѣрки за свикване на Учрѣдителното Събрание; замѣняване полицията съ изборна милиция; мѣстно самоуправление възъ основа на всеобщо, равно и тайно гласуване; отмѣняване на всичкитѣ съсловни, национални и вѣроизповѣдни ограничения; неразоржжаване и извеждане на революционнитѣ войски отъ Петербургъ и, най послѣ, самоуправление на армията.

Врѣменното Правителство публикува въ тоя духъ декларация. Но неговитѣ членове още тогава започнаха тактиката, която послѣ разцъвтѣ въ разкошно цвѣте, тактиката на саботажа. Скоро Изпълнителния Комитетъ видѣ, че господа Министритѣ съвсѣмъ не бързатъ да прокаратъ въ живота обявената програма. Тогава той постави двѣ искания: веднага законъ за амнистията и декретъ противъ реакционнитѣ генерали, които явно подготвяха контра-революционния прѣвратъ.

Закона за амнистията бѣше скоро публикуванъ. Явно да го тури подъ зеленото сукно — не се рѣши даже самъ Милюковъ. Нали още Първата Дума, рожбата на кадетитѣ, прѣдяви това искане! нали не може отведнъжъ да се продължава политиката на прокурора Павловъ, на когото даже първодумскитѣ либерали единодушно викаха: „долу палача?“

Политическитѣ прѣстжпници получиха амнистия. Емигрантитѣ трѣбваше да се върнатъ въ свободна Русия на държавни разноски. Но подлостьта на руския империализъмъ въ наше врѣме трѣбва да бжде умножена съ подлостьта на международния империализъмъ.

Лойдъ-Джоржъ и членоветѣ на Английската охрана внесоха поправка въ разпореждането (поне въ Гласнитѣ распореждания) на руския министъръ на вънshнитѣ работи. Руската революция заплашваше да нанесе ударъ не само на царизма. Тя заплашваше да раздуха пожара на международната революция, да разруши свещеното единство на трудящитѣ се съ тѣхнитѣ експлоататори и съ империалистическата разбойническа държава. И ако руския либерализмъ още се срамуваше и боеше да олавя за врата прѣдставителитѣ на революционния интернационализъмъ и да си служи съ методитѣ достойни само за лакейтѣ на Абдулъ Хамида, та това той правеше чрѣзъ своитѣ англо-французки колеги и агенти на старитѣ (царски) легации въ странство. Отъ Швейцария Франция, Англия, Америка, на мнозина заминаването фактически запрѣтено. Много руски граждани бѣха арестувани отъ „съюзнишката“ военна полиция, оправдавайки разбойническитѣ си приеми съ мръсната клевета, на каквато е способенъ само озвѣрѣлия буржуа.

По поводъ на своя арестъ отъ английскитѣ власти, Троцки пише: „На Английската дипломация, въобще не може да ѝ се откаже че не е внимателна, че външно поне не е „джентлементска“. Но заявлението на английския посланикъ, че ние сме получили субсидия отъ германцитѣ, явно страда отъ отсѫтствие на тия двѣ качества: то е колкото ниско, толкова и глупаво. Обяснява се съ това, че английскитѣ дипломати и политици иматъ двѣ маниери: едната — за „цивилизованитѣ“ страни, а другата — за колониитѣ. Сѫръ Бъкананъ (английския посланикъ въ Петербургъ и такъвъ по-рано въ София), който бѣше най-добрия приятель на царската монархия, а сега се числи къмъ приятелитѣ на републиката, чувствува се въ Русия, както въ Индия и Египетъ, и затова не намира никакви основания да се стѣснява“) (Л. Троцки — „Въ английски пленъ“).

Това най-правилно характеризира отношенията между съюзницитѣ. Излиза, че знаменитото „право на народитѣ за самоопрѣдѣление“, което съ такъвъ апломбъ се възвѣсти отъ империалиститѣ отъ всичкитѣ страни на думи не се признава на дѣло ни отъ французкото, ни отъ английското правителство даже по отношение на Русия! Излиза, че империалистическия камшикъ, съ когото Англия оперира въ колониитѣ шиба и „независимитѣ“ руски граждани! Излиза, че, ако бронирания юмрукъ на германскитѣ империалисти още само мечтае за Русия, то английския империализмъ я разглежда вече като завоювана страна! „Да живѣе „penetration pacifique.“ („мирното проникване“ на империалиститѣ въ слабитѣ страни).

Подъ натиска на органитѣ на революционната демокрация арестуванитѣ бѣха пустнати. На други пъкъ „съюзницитѣ“ не имъ дадоха да прѣминатъ прѣзъ тѣхнитѣ страни. Наопъки, тѣ приготвиха за тѣхъ заповѣди за арестуване. По такъвъ начинъ, мнозина бѣха принудени да минатъ прѣзъ Германия.

Ако по въпроса за възвръщането на амнистиранитѣ емигранти явно се набълѣза контакта между империалистическитѣ съюзнически правителства и скрититѣ още желания на туко-що излупеното отъ яйцето на революцията, не по-малко империалистическо, врѣменно правителство, то още по-ясно испъкна природата на това врѣменно правителство по отношение на второто искане на Изпълнителния Комитетъ, за обявяване вънъ отъ законитѣ реакционнитѣ генерали. Отъ всички страни пристигаха извѣстия, че главната квартира е центара на организиращата се контра-революция. Войницитѣ се възмущаватъ отъ реакционностьта на своитѣ офицери. Генералъ Евертъ вече на 6 мартъ издава заповѣдь отъ името на Николай Николаевичъ съ позивъ да се подкрѣпятъ Романовцитѣ. Генералъ Алексѣевъ (сжщия съ когото послѣ се цѣлуваше гражданина Керенски) заплашваше съ военно-полеви сждилища „революционнитѣ банди“ (!), идящи отъ Петербургъ. Генералъ Ивановъ, който въ критическитѣ дни докара войски за усмиряване на петербурскитѣ възстанници, развива голѣма дѣятелность слѣдъ Петербургъ въ Киевъ!

И всетаки Врѣменното правителство, подъ прѣдлогъ, че търси съотвѣтнитѣ членове отъ углавното право, протакаше. Така, тоя декретъ не видѣ бѣлъ свѣтъ. Изпълнителния Комитетъ на Съвѣта самъ започна да взема малко или много рѣшителни мѣрки, до колкото въобще може да се говори за рѣшителни мѣрки отъ страна на опуртюнистическото болшинство.

Започна се епохата на самоорганизация на революционнитѣ маси: Петербургския Съвѣтъ можеше вече до голѣма степень да се опрѣ на организирана сила. Авторитета на Съвѣта — и особенно на Петербургския Съвѣтъ — израстна въ твърдѣ голѣма величина. Но въ сжщия размѣръ растѣше и съпротивлението противъ Съвѣта отъ страна на империалистическата буржуазия и нейния органъ — Врѣменното правителство. Особенно силно се съпротивляваше военния министръ Гучковъ. Комисаритѣ на Изпълнителния Комитетъ срѣщаха систематическа съпротива отъ новитѣ „вѣдомства“. Буржуазията ясно чувствуваше въ разтящата мощь на Съвѣтитѣ угроза за самата основа на нейното сѫществувание. Току вижъ, че тия плебеи сж взели властьта въ ржцѣтѣ си! Гдѣ е гаранцията, че тѣхъ ще ги удовлетвори простата промѣна на политическата форма?

Ако господинъ Милюковъ не успѣ още отъ началото да постави вмѣсто Николая — Алексѣя, то трѣба да се погрижи това да стане въ бждаще. Врѣменното правителство започна да води прѣговори съ коронованитѣ роднини на Николая въ Англия, за да изпрати тамъ бившия царь. Но когато Изпълнителния Комитетъ получи отъ желѣзничаритѣ свѣдѣния, че два царски трена съ височайшитѣ особи вече се движатъ къмъ Петроградъ, за да заминатъ и по-нататъкъ къмъ границата, то той мобилизира петербургския гарнизонъ, зае гаритѣ, разпрати навсѣкждѣ телеграми: „да се задържатъ и арестуватъ!“ Не можа да се спаси светото сѣмейство.

Още повече, отколкото въпроса за държавното устройство, безпокоеше буржуазията въпроса за отношението къмъ империалистическата война. Както и да се не бореше буржуазията, главно въ лицето на партията на народната свобода противъ демократическата република, все таки тоя въпросъ бѣше за нея второстепененъ. И при републиката може да се води грабителска политика. Нѣщичко можешъ да научишъ и отъ „свободната Америка“ и „прѣкрасна Франция“! Изчистването на царскитѣ яхъри обѣщаваше даже по-икономично водене на войната.

И „съюзницитѣ“ много добрѣ разбираха това.

Въ една отъ своитѣ рѣчи Лойдъ Джоржъ направо, заяви по поводъ поражението на царскитѣ войски, че нѣмскитѣ топове разбиватъ веригитѣ, които прѣчатъ на руския народъ да води войната. Точно така, както империалиститѣ на Русия нищо нѣмаха противъ единъ малъкъ „прѣвратъ“ и съ стиснати зѫби, но все таки се примириха съ републиката, сѫщо така английскитѣ и французки империалисти „признали“ биха тази република. Съвсѣмъ друга е работата, ако поставишъ ребромъ въпроса за войната. Въ това е сѫщностьта на финансовия капитализъмъ. Да посегнешъ на войната — това значи да посегнешъ на капиталистическата свърхпечалба, на правото за свѣтовното разграбване. А какво може да бѫде по-свещено отъ това право? Измѣнникъ на отечеството е този, който се осмѣли да протестира!

Заедно съ империалистическата буржуазия около лозунга „война до край“ се обединиха всичкитѣ фракции отъ господствующитѣ класи. „Дѣснитѣ“ изчезнаха отъ сцената, каточели тѣ бѣха физически унищожени. Тѣхнитѣ многочислени организации, съ специфическитѣ названия, тѣхнитѣ субсидирани отъ царското правителство вѣстници, тѣхнитѣ „дѣятели“ отъ типа на хулигана Късия Сашо и пр. — изгубиха чистия си черносотнишки характеръ. Всичкия тоя апаратъ, формално разпуснатъ, фактически прѣмина на служба на общобуржуазния блокъ, идеенъ и политически прѣдставитель на когото се явява партията на народната свобода. Ако при царизма, въ името на общата цѣль буржуазнитѣ империалисти обслужваха крѣпостницитѣ, то сега, въ името на сжщата цѣль, крѣпостницитѣ започнаха да обслужватъ буржуазнитѣ империалисти. Блока на „мракобѣсцитѣ“ и „прогреситситѣ“, като Фениксъ, отново стана отъ пепельта, развѣяна отъ свѣтовната касапница. Но хегемонията прѣмина къмъ финансовия капиталъ съ неговитѣ „европейски“ начини за свѣтовно задушаване.

Дребната буржуазия, селенитѣ (и селската армия) съвсѣмъ не си поставяха империалистически завоевателни цѣли. Руското селачество не се е оформило още по типа на германскитѣ Grossbauer-и, съюзитѣ на когото въ сжщность сж селскостопански картели, бодилото на монополнитѣ цѣни на което е насочено противъ работничеството. Вмѣсто блока съ аграрнитѣ, голѣмитѣ земевладѣлци, тукъ борбата е насочена противъ тѣхъ, борбата е за земя. Войната не само не носи за селенина печалби, каквито тя носи за финансовия капиталъ; тя подкопава селското стопанство, като му отнема работницитѣ и добитъка. Селянина знае, че земята е до него: това е земята на чифликчията. Да увлечешъ селянина съ завладѣването на нѣкакви си неизвестни земи е невъзможно. Въ това отношение той е твърдѣ практиченъ. И всичкитѣ му сила е насочена къмъ близката земя: земята на чифликчията. Той е, който я е напоявалъ съ потьта си. Това е той, който я обработва още съ дървено орало. Това е той, гладния, който е плащалъ толкова наеми на исполици на чифликчията. Той трѣбва да я получи по право.

Малко по-инакъ бѣше работата съ градската дребна буржуазия. Часть отъ нея свързана съ финансовия капиталъ чрѣзъ сътрудничеството, явявайки се по сѫщество придатъкъ къмъ организацията на едрия капиталъ, повтаря всичкитѣ лозунги на чистия империализъмъ. Въ голѣма степень тукъ се числи и така наречената интелигенция (лѣкари, адвокати и пр.). Наопъки, полупролетарскитѣ слоеве, непосрѣдствено страдащи отъ войната, бѣха готови да протестиратъ противъ „проклетата война".

По такъвъ начинъ, голѣмото болшинство отъ дребнитѣ градски и селски богаташи бѣха противъ империалистическата война. Но тѣ органически не можаха да схванатъ гледището на революционния интернационалъ. До колкото селянитѣ се крѣпятъ на своята земя и на земята, която искатъ да направятъ своя, тѣ трѣба да защищаватъ тая земя отъ „външния врагъ"; до колкото той не е заинтересуванъ до завладѣването на чужди владѣния, до толкова той не се интересува, че неговата отбранителна война може да бѫде свързана съ империалистическитѣ планове на съюзнитѣ банкери и да се прѣобърне въ завоевателна война на цѣлата коалиция. Отъ една страна, дребната буржуазия протестира противъ империализма, а отъ друга — тя го подържа. Отъ една страна тя е готова да се бори съ милитаризма, отъ друга — тя се покланя прѣдъ военната капиталистическа държава. Отъ една страна тя ненавижда този капиталъ, спекулантитѣ, фабрикантитѣ, прѣдприемачитѣ, всичкитѣ тѣзи едри разбойници, които сж се събрали като гарвани надъ мърша; отъ друга — тя прави съ тѣхъ „блокове“, спомняйки си за „националното дѣло“. Гнета на капитала я кара да мечтае за „царството на свободата“. Връзкитѣ съ собственостьта я тикатъ на долу. Нейната тактика въ сжщность не може да не бжде жалка, а по нѣкога и прѣдателска. Нейната идеология — това е еснафския социализъмъ, а прѣди всичко социалистическата фраза. Революция — но „не до край“. Борба съ реакцията — но „не заплашване на буржуазията“. Социализъмъ — но нѣкакъ си слѣдъ сто години. Братството на народитѣ, но да не се докачатъ съюзническитѣ банкери. Социализма на меншевикитѣ и социалъ-революционеритѣ се явява изражение на дребнобуржуазната обърканость. (Това е то и „социализма“ на широкитѣ „социалисти“, които затъмняватъ съзнанието на маситѣ и търгуватъ съ тѣхнитѣ интереси: днесъ съ „народняци“, утрѣ съ „демократи“).

Социалното положение на работницитѣ ги освобождава отъ връзкитѣ, които имъ налага собственостьта. Въ сжщность, работницитѣ иматъ само веригитѣ на наемното робство, което ги свързва съ отечествената земя. Само работницитѣ, като класа, могатъ да се издигнатъ до тамъ, за да турятъ интереситѣ на международната революция по-високо отъ интереситѣ на „своето“ отечество т. е интереситѣ на национално-държавния интересъ на капитала. И за това само тѣ могатъ да бждатъ класа послѣдователно революционна, безпощадно критическа и неуклонно интернационална. За дребната буржуазия клатушканията — сж нейната натура. За работницитѣ — това е болесть. Буржуазията никога не държи послѣдователно и рѣщително поведение. Работничеството почти всѣкога има партия, фракция на непримиримата революционность.

Руското работническо движение има и двѣтѣ тия фракции: социалъ-патриотическата и дребнобуржуазна по своята идеология фракция на меншевикитѣ и послѣдователно — революционното крило — болшевикитѣ. Набѣлѣзалия се отведнъжъ блокъ на социалъ-революционери и меншевикитѣ (на широкитѣ, радикалитѣ и земледѣлцитѣ) се явява изражение на тѣхното дребнобуржуазно срѣдство. „Противъ завоеванията, но слѣдъ като вземемъ Цариградъ, Галиция (Моравско, както казваха широкитѣ) и за защитата на отечеството“ — такъвъ трѣба да бѫде лозунга на дребната буржуазия и часть отъ несъзнателнитѣ работници. „Противъ всѣкакъвъ съюзъ съ капиталиститѣ и противъ войната, която се води въ съюзъ съ тѣхъ“ — такава бѣше тактиката на революционния пролетариятъ.

Врѣменното правителство социално се опираше на империалистическата буржуазия, но него го поддържаше сѫщо и англо-французкия капиталъ, който имаше въ лицето на Сѫръ Джорджа Бъканана своя енергиченъ служитель, а въ лицето на новия Милюковъ своя вѣренъ контрагентъ. Собствената линия на Врѣменното Правителство бѣше линията на съюзния империализъмъ.

Съвѣта на Работницитѣ и Войнишки Депутати се опираше само на работнишката класа, и до голѣма степень и на дребната буржуазия (селенитѣ-войници). Дребнобуржуазната часть отъ Съвѣта и часть отъ работницитѣ, които още вървѣха подиръ дребната буржуазия, съставляваха Съвѣтското болшинство, политическитѣ изразители на което бѣха меншевикитѣ и соц. революционеритѣ.

Това опрѣдѣли политическата линия на повѣдение на Съвѣта. На 14 мартъ се появи знаменитото обращение: „Къмъ народитѣ отъ цѣлия свѣтъ“.

Възванието „Къмъ народитѣ отъ цѣлия свѣтъ“ бѣше първия официаленъ документъ, който говорѣше на народнитѣ маси отъ цѣлия свѣтъ за дѣйствителното положение на работитѣ и за дѣйствителното настроение на пролетарско-селскитѣ маси въ Русия. До тогава всички свѣдѣния бѣха явно фалшиви. „Съюзническитѣ“ капиталистически кржгове отначало се радваха на прѣврата, който е спасилъ отъ германофилство близкитѣ роднини на Георга V (Николай II е братовчедъ на Георга V.). При извѣстието за образуванието на Съвѣтитѣ органа на финансовата олигархия „Times“ започна да се безпокои. И ето, че Врѣменното правителство за успокоението на изплашенитѣ затлъстѣли сърца отъ Лондонския Сити, дари на свѣта подсладени съобщения, проникнати съ духъ на най-голѣмо раболѣпие, което толкова повече бѣше комично, че тия съобщения излизаха отъ патентованитѣ прѣдставители на идеитѣ на руската велико-държавность. Кадетскитѣ коресподенти, които се контролираха отъ м-вото на Милюкова, подскачаха като мънички кученца прѣдъ дамитѣ и почитателно се въртѣха прѣдъ краката на империалиститѣ, страхливо изобразяваха руската революция като миренъ прѣвратъ, за пълната законность на който бъркаха нѣкои планове отъ углавния кодексъ, гдѣто се бѣха вмъкнали, навѣрно, по недоглеждане. Но ако „Възванието“ може да мине прѣзъ рѣшетката на руския империализъмъ, то се намѣри прѣдъ жестокото съпротивление на „свободолюбивитѣ“ съюзници. Правителството на Франция, което още живѣеше отъ лихвитѣ на капитала на Великата Революция и при всѣки удобенъ и неудобенъ случай се кълне въ лозунгитѣ на тази революция, забрани манифеста и той е достигналъ до французкия народъ като нелегаленъ листъ, издаденъ отъ левицата отъ социалистическата партия.

Самия фактъ на възванието не можеше да не импонира. Въ врѣме на война — революционния органъ на властьта на работницитѣ и войницитѣ се обръща къмъ всичкитѣ народи, въ това число и къмъ „външния врагъ“! Това ли не е край на милитаристическото варварство?

При все това, манифеста страдаше отъ дълбоко вжтрѣшно противорѣчие. Отъ една страна той зовѣше къмъ прѣкратяване на войната, къмъ борба за демократически миръ, отъ друга — мълчаливо прѣдполагаше граждански миръ съ своята буржуазия, миръ, който намѣри ясното си изражение въ поддържката на Врѣменното Правителство. Съ една дума, той въплотяваше сжщата тая двойственость и колебание, която е свойствена на дребнобуржуазния „широкъ“ „социализъмъ“. In пuce (въ себе си) той съдържаше вече възможностьта за подчинение на демокрацията на завоевателнитѣ цѣли на империалистическитѣ акули.

Но той издигаше формулата за миръ безъ анексии и контрибуции. Той изразяваше несъмнѣно жаждата за миръ. Въобще, той бѣше противъ империалистическата война и апелираше къмъ социалистическия пролетариятъ. Това бѣше напълно достатъчно, за да осигури Съвѣта — за извѣстно врѣме поне — отъ ненавистьта на буржуазията.

Подъ непосрѣдственото идейно влияние на „възванието“ станаха конгреситѣ на фронта: въ Минскъ, въ Псковъ и др. Прѣдставителитѣ на армията, боевата военa сила, единодушно се изказаха противъ завоевателната политика. Лозунга за международното братство каточели спечели голѣмо число привърженици. Жаждата за миръ бѣше ясна даже и за слѣпия. Побратимяването въ окопитѣ — служеше достатъчно ясно за доказателство на това.

Почти едноврѣменно съ Минския конгресъ се състоя всерусийското съвѣщание на Съвѣтитѣ на Работническитѣ и Войнишки Депутати която потвърди позицията на Петербургския Съвѣтъ. Но това сѫщото съвѣщание се улови на въдицата на Врѣменното Правителство, като удобри неговата външна политика. Работата е тамъ, че на 28 мартъ Врѣменното Правителство, подъ натиска на революционната демокрация публикува обръщението си къмъ гражданитѣ на Русия, гдѣто „цѣльта на свободна Русия“ се обявява „установяването на траенъ миръ възъ основа самоопрѣдѣлението на народитѣ“, а не „насилствено заграбване на чужди територии“. Господата, които частно излизаха на всичкитѣ кръстопжтища и викаха за завладяване и „побѣда до край“, които — подобно на Милюкова — направиха политическата си кариера още въ коридора на царския министъръ Сазоновъ, тѣзи хора излѣзоха сега за „демократически миръ“. Трѣба да имашъ наистина свърхразумно благодушие, за да не забѣлѣжишъ задъ благородната външность вълчитѣ зъби и лисичата опашка. Съвѣтитѣ не забѣлѣзаха това. Тѣ видѣха въ обръщението на правителството важенъ шагъ къмъ осжществяване на демократическитѣ принципи въ областьта на външната политика. Тѣ не разбраха, че езика е даденъ на дипломатитѣ, за да скриватъ мислитѣ си, Тѣ не разбраха, че всичкитѣ правителства испускатъ десетки хиляди фрази, на които може да завижда Макиавели. Вмѣсто организирано недовѣрие къмъ буржуазията, тѣ привикваха маситѣ къмъ организирано довѣрие на сжщата буржуазия; вмѣсто разобличаване на фалшивостьта, тѣ санкционираха тая фалшивость.

Всѣко класово прѣдставителство въ края на краищата изпълнява волята на класата, която го е създала. Тактиката на империалиститѣ, които седятъ въ банкерскитѣ си кантори въ дирекциитѣ на своитѣ фабрики, които посѣщаватъ своитѣ „конгреси“ и „съвѣщания“, легални и нелегални — тази тактика съвпада по сжщество съ тактиката на сжщитѣ хора, когато тѣ сѣдятъ на министерскитѣ кресла. Но тя почти никога не съвпада по форма, която може би е далечъ отъ сжщностьта, както небето отъ земята. Защото политическия жаргонъ на дипломатитѣ е много по гнусенъ, отъ колкото езика на джебчиитѣ, които, като бъркатъ въ джебоветѣ, никога не апелиратъ къмъ обикновенитѣ закони за правото и нравственостьта, къмъ категорическия императивъ на Канта, къмъ заповѣдитѣ на християнската добропѣтель или къмъ свещенитѣ идеали на цивилизацията.

Вънъ отъ сферата на официалнитѣ отношения буржуазията водѣше атака противъ Съвѣтитѣ достатъчно открито, цѣлъ редъ кампании, противъ тѣхъ бѣше организовано прокаранъ чрѣзъ систематическа хайка въ буржуазния печатъ. Буржуазната преса се оказа много силно оржжие за духовно заробване на маситѣ. Имайки на разположение милионни срѣдства, монополизирайки всичкия запасъ отъ хартия, земайки фактически почти всичкитѣ печатници, буржуазнитѣ хулигани играеха своя пиянъ танцъ, обработвайки „обществено мнение“ въ полза на отечествения и съюзнически капиталъ и чрѣзъ поднасяне ежедневно на конски дози отъ лъжи, създаваше типа на изплашения отъ революцията жителъ. Сжщо така постжпва свиновъда, когато той чрѣзъ „рационално“ отглеждане създава типъ на свиня, лишена отъ основното свойство на живото сжщество — движението — и е годно само за клане.

Братството на народитѣ се прѣобръщаше подъ перото на тѣзи мръсни писачи въ сътрудничество съ Германия; демократизацията на армията и проповѣдьта за миръ — въ въ причина за поражение при Стоходъ, поражения, които армията получи изключително благодарение поведението на военноначалницитѣ; осемьчасовия работенъ день се прѣдставяше като държавна измѣна и войницитѣ се зовѣха да нападатъ работницитѣ, които ужъ оставяли армията безъ снаряди; най-послѣ, самото сѫществуване на Съвѣтитѣ се изобразяваше, като прѣчка за дѣловата работа на Врѣменното Правителство. Въ тази атака противъ Съвѣтитѣ и противъ работницитѣ въ сгъстенъ строй вървѣха централния органъ на империалиститѣ „Рѣчь“ провокаторско — банкерския „Русская воля“, добросъвѣстно—професорския „Русския вѣдомости“ и вѣстника на тайната военна полиция „Новое врѣмя“, московския „Утро“— жълтия „Руское Слово“ и прѣзрѣната „Биржовка“. Особено побѣсняваха тия плачущи за народното благо отъ осемчасовия работенъ день. Не само вѣстницитѣ, почти всичкитѣ „живи работни сили“ на буржуазията — младитѣ и стари моми, студентитѣ, даже гимназиститѣ, бѣха мобилизирани, за да учатъ работницитѣ и имъ разказватъ за необходимостьта да работятъ за „нуждитѣ на отбраната“ повече отъ 24 часа въ денонощие, а, главно, за да насъскватъ войницитѣ противъ работницитѣ и по такъвъ начинъ да обезсилятъ и вѫтрѣшно да разложатъ движението.

Съвѣтитѣ виждаха всичкото това и съ думи се борѣха противъ това насъскване. За нѣщо повече — не имъ достигаше рѣшителность. Какъ можешъ, наистина, да пипнешъ „свободата“ на в. „Рѣчь“, щомъ неговия шефъ е облеченъ съ довѣрието на демокротическото правителство? Това би било прѣстѫпление по отношение на „революционния министръ“! Но ако в. „Рѣчь“ е свързанъ съ министра, то значи и министра е свързанъ съ в.

„Рѣчь“. Ето това и не видѣха Съвѣтитѣ. Вмѣсто да иматъ прѣдъ себе си класовата сѫщность на правителствената влость тѣ разглеждаха чисто имперналистическото правителство като аритметическа сума отъ лица съ очегарени класови стрѣмления. Тѣхната умствена слѣпота, тѣхната наистина трогателна наивность дохождаше до тамъ, че тѣ искрено смѣтаха най-яркитѣ идеолози на имперналистическия за апостоли на демократическия миръ!

Съ студена вода ги обля Павелъ Николаевичъ Милюковъ. На 20 априлъ този минисръ на външнитѣ работи Публикува своето разяснение къмъ нотята отъ 27 мартъ. Господинъ Милюковъ има нахалностьта да му тури датата 18 априлъ когато небивали до тогава излизания на безбройни маси работници и войници понѣсоха по цѣла Русия логунгитѣ на международния пролетарски празникъ. „Разяснението“ се прѣдназначаваше не вече за гражданитѣ на свободна Русия“, а за съюзнитѣ правителства. Тукъ бѣха нужни другъ езикъ и други формули. И господина Милюковъ заговори не само за „рѣшителната побѣда надъ врага“, но и за „санкциитѣ и гаранциитѣ за траенъ миръ“, което на дипломатически езикъ означава сѫщитѣ тия анексии и контрибуции, противъ които ужъ трѣбаше да протестира правителствената нота отъ 27 мартъ. По-кѫсно, на конгреса на своята партия, г-нъ Милюковъ съ сѫщинското благородство на професионаленъ дипломатъ заяви, че той е лъгалъ рускитѣ граждани ex officio, по служебенъ дългъ. На Милюковата нота работницитѣ и войницитѣ отговориха съ грандиозни манифестации, на 20 и 21 априлъ въ Петербургъ и Москва и редъ други градове избухнаха могъщи манифестации противъ Врѣменото Правителство и особенно противъ Милюкова. Жалката провокация на кадетитѣ, които се стрѣмѣха да прѣдизвикатъ бъркотии, пропадна. „Извѣстията на Петербургския Съвѣтъ“ съобщиха. „На камиона, отъ когото се разпръскаха кадетскитѣ прокламации и се намираха въоржжени хора и картечници; на тругъ товаренъ автомобилъ, съ такива сжщо прокламации и плакати, стояха войници съ скъпи букети въ ржцѣтѣ...

„Работническитѣ манифестации, макаръ и невъоржжени се нападаха отъ страна на въоржженитѣ националисти“ („Извѣстия„ № 49). Но колкото и да се тараѣха послѣдователитѣ на Милюкова да дезоорганизиратъ манифестациитѣ, насочени противъ същия Милюковъ — това не имъ се отдаде. Провокаторскитѣ стрѣлби дадоха само нѣколко жертви, но това не разстрои сплотеностьта на масата, която стихийно излѣзе на улицата.

Подъ натиска на работнишкитѣ и войнишки демонстрации Временото Правителство издаде „разяснение“ къмъ „разяснението“ на министра Милюкова, гдѣто „рѣшителната побѣда“ бѣше „достигане на Задачитѣ“, публикувани въ нотата отъ 27 Мартъ, а реалнитѣ „санкции“ и „гаранции“ се прѣвърнаха въ невинно попски въздишки за разоржжение и международенъ трибуналъ. Съвѣта се удовлетвори отъ това разяснение и като даде длъжимото на работницитѣ и войницитѣ, покани ги къмъ спокойствие. Временото Правителство — писаха „Извѣстията“ въ № отъ 22 Априлъ — „съ разяснението си унищожи всичкитѣ гибелни двусмислености на нотата отъ 18 Априлъ и съ това сне отъ дневния редъ. . . лозунга: „Долу Временното Правителство“. . . .

Na дѣло още по-малко господа министритѣ мислѣха да отстжпватъ. Въ деньтъ на демонстрациитѣ, 20 Априлъ, въ Киевъ Гучковъ заявилъ че Учредителното Събрание се отлага до края на войната. И вече слѣдъ публикуването на разяснението на Временото Правителство, а имено на 22 Априлъ, г. Милюковъ заявилъ на кореспондента на „Манчестеръ Гардианъ“, че Русия трѣбва „да получи господство надъ Босфора и Дарданелитѣ“ и тя ще иска и подѣлбата на Австрия. На другия день, 23 Априлъ, другия завоевателъ г. Гучковъ, произнесалъ пламѣнна рѣчь въ Яшъ, гдѣто се исказалъ противъ свършека на войната безъ побѣда и за „пъленъ разгромъ на Австрия и Германия“. („Извѣстия № 45). Съ една дума, вълцитѣ. които излизаха прѣдъ „Свободнитѣ руски граждани“ въ овчи кожи, веднага показваха хишнитѣ си зжби щомъ започваха да водятъ дѣлови разговори съ съюзницитѣ. Въ сжщность тѣ плюѣха на издаванитѣ отъ тѣхъ „документи“, на които Съвѣтитѣ, по своята сантиментална наивность даваха такава цѣна. Съвѣтитѣ мислѣха, че буржуазията е капитулирала прѣдъ тѣхъ. Въ сжщность тѣ капитулираха прѣдъ буржуазията. Тази капитулация се изрази въ историческото обръщение: „Къмъ армията“.

Желанието за миръ въ срѣдата на широкитѣ слоеве на армията се прояви въ широкото распространение на побратимяването на фронта. Въ кальта и кръвьта, въ които се задавяше озвѣрялото човѣчество, побратимяването бѣше ясно и свѣтло пѣтно. Фактически то прѣкрати само на единъ фронтъ военнитѣ дѣйствия. Появиха се вече признаци на побратимявания и на другитѣ фронтове. Войната, тая гнъсна гадина, се заплашваше да бѫде задушена отъ усилията на самитѣ маси, които бѣха уморени да вършатъ насилия подъ угрозата на военно полевитѣ сѫдилища. Струваше се, че мирътъ ще дойде отъ самитѣ маси, въпрѣки желанията на правителствата.

Може да разберемъ, какъ лудѣеха буажуазнитѣ человѣкоядци при проявата на човѣшки отношения между „враговетѣ". Тѣ завиха. Съ море отъ лъжи тѣ започнаха да плашатъ жителитѣ. А къмъ тѣхния хоръ се присъедини и внушителния басъ на съюзницитѣ, които искаха да се прѣкратятъ тия „безобразия", които настояваха да се започне настѫпление, иначе заплашваха съ финансовъ бойкотъ. Каквото ще да става трѣбваше да се растрои побратимяването и международната революция, която искаше да спре войната и империализма.

Такива Бѣха плановетѣ на буржуазията. на сѫщата тая буржуазия, която явно мечтаеше за чуздия имотъ, И Съвѣтитѣ помогнаха на тия планове. Въ възванието „къмъ армията" не само че се осѫждаше побратимяването, като „капанъ" на германския генераленъ шабъ, но се доказваше необходимостьта отъ настъпление. Това бѣше всичкото, което за сега искаше буржуазията. Едновремѣното обръщение „къмъ социалиститѣ отъ цѣлия свѣтъ" праваше вече жалко впечатление. Защото не можешъ да ги канишъ къмъ въстание противъ капитала, поддържайки у дома си най крайнитѣ империалисти,

Обръщението „къмъ армията“ — бѣше рѣшителното минаване къмъ дѣсно. Равнението на дѣсно започна послѣ много бързо. Дребната буржуазия и еснафския социализъмъ отстжпиха най важната си позиция, отстжпиха я безсловно, безъ бой. Това обстоятелство не можеше да нѣма голѣми и важни послѣдствия.

3. БЛОКОВАТА ТАКТИКА И КРИЗИСА ВЪ РЕВОЛЮЦИЯТА.

Не само руската финансова капиталистическа буржуазия, но и „съюзническата“ буржуазия гледаше съ страхъ на развиващитѣ се на фронта сцени на побратимяване. Мобилизация на всичкитѣ буржуазни сили на коалицията противъ побратимяването и възобновление на военнитѣ дѣйствия на всѣка цѣна — такава бѣше главната зидача на капитала! Относително слабата руска буржуазия усилено се подкарваше отъ англо-американско-английския камшикъ. Въ пресата си, въ безчисленитѣ мисии, комисии и експедиции, западно-европейския и американски капиталъ съ цинизмъ, свойственъ само на него, когато той чувствува силата си и когато не рискува, заяви, че ще заключи каситѣ си, ако Русия не започне офанзивата. Нали трѣба кръвьта на руския войникъ да плаща своя иностраненъ париченъ еквавилентъ! А ако „руската демокрация“ (тука вече започна да се забѣлѣзва тонътъ на едва сдържаното побѣсняване къмъ „великия и славенъ народъ“), ако „руската демокрация“ и тогава не поиска да настжпва, то ний, свободнитѣ, демократически страни, ще воюваме сами!

Задъ кулиситѣ на официалната и официозна преса започнаха да приказватъ, че английскитѣ приятели приготовляватъ за рускитѣ съюзници наказателна експедиция отъ къмъ Крайния Истокъ въ случай, че не се покорятъ (което и направиха покжсно). Съ каква експедиция искаха да заставятъ руския народъ да се покори и безприкословно да изпълнява „свещенитѣ си задължения“, подписани отъ агентитѣ на сваления царь (точно така както Малиновъ и всичкитѣ блокови партии не пожелаха да нарушатъ задълженията на Фердинанда до като не дойде Добро поле).

На западно европейската и американска банкокрация непосрѣдствено служеше и западно-европейския и американски социалпатриотизмъ. Но въ сжщото врѣме, когато пристигащитѣ въ Русия капиталистически тузове показваха съ тлъститѣ си пръсти ясно и направо на своитѣ кесии, социалистическитѣ пжтующи агенти отъ лондонския Сити и парижката борса, всичкитѣ тѣзи Гомперси, Тома, Хендерсени, Лабриоли и tutti quanti, обработваха революционата демокрация, апелирайки къмъ „солидарностьта на народитѣ“. Буржуазията вървѣше слѣдъ своитѣ иностранни приятели и покровители. Селянитѣ, войницитѣ и часть отъ работницитѣ внимателно слушаха империалистическитѣ проповѣди, които имъ се поднасяха съ „демократическия“ соусъ отъ западно-европейскитѣ имъ колеги.

Слѣдъ излизането отъ кабинета на двамата министри Гучковъ и Милюковъ, особено ненавиждани отъ демокрацията („не азъ излѣзохъ, а менъ ме излѣзоха“, — резюмира събитията самъ Милюковъ) започнаха да примамватъ въ кабинета най-питомнитѣ „социалисти“. Буржуазията много добрѣ разбираше, че политиката на офанзиви е игра va banque. Тя отъ по-рано се приготвяше и за катастрофитѣ отъ тая офанзива. За това трѣбаше да подѣли отговорностьта, а не да я вземе всичката върху себе си. Наистина, имаше още единъ косъ —болшевикитѣ. На тѣхъ може да се стовари цѣлата катастрофа, тѣхната агитация докара катастрофата. Но трѣбаше това да се започне сѫщо отъ „социалиститѣ“. Армията жадува за миръ. Армията не вѣрва на капиталистическитѣ министри (нека Цанковци, Сакаровци, Костурковци идатъ на фронта и агитиратъ между гладнитѣ, боси и голи войници „да държатъ фронтъ“). Армията ще посрѣщне заповѣдитѣ за настѫпление, като провокация на капитала. Тогава нека самитѣ Съвѣти я хвърлятъ въ морето отъ кръвь! Нека „социалиститѣ“ да вършатъ дѣлото на Гучкова! Нека тѣ, които апелираха къмъ миръ, сами да унищожатъ дѣлото за миръ! Нека тѣ да се компрометиратъ въ очитѣ на своитѣ западни „другари“! Да живѣе блоковото правителство!

Прѣзъ нощьта на 1 срѣщу 2 май Изпълнителния Комитетъ на Съвѣтитѣ на Работническитѣ и Войнишки Депутати прие прицconfigurationипиалното рѣшение за влизане въ Врѣменото Правителство. При този, Изпълнителния Комитетъ постави като условие за влизане въ кабинета 8 точки: активна външна подемокрация, казармитѣ и военнитѣ училища. Обединената буржуазия гледаше на него съ възхитени очи, а вжтрѣшно се подсмиваше на простодушното съвѣтско болшинство. Портретитѣ на Керенски ставаха патриотически икони. За неговитѣ автографи, които се продаваха съ американско наддаване, буржуата даваха хиляди. Дамитѣ отъ „порядъчното“ общество го обсипваха съ цвѣтя и го награждаваха съ усмивки. И вече въ жълтата преса се подготвяше лозунга: „Да живѣе пълно́мощника (диктатора) Керенски!“

И все таки, между империалистическата буржуазия и пролетарско-селската демокрация съглашението не можеше да бжде вжтрѣшно здраво. Кризиса въ властьта, който по рано се изразяваше въ двата центъра на властьта и въ непрѣкжснатата, ту по глуха — ту по-остра, борба между Врѣменното Правителство и Съвѣта на Работнишкитѣ и Войнишки Депутати въ Петербургъ, — този кризисъ, който отражаваше борбата между двѣтѣ най-важни класови групировки, не можа да бжде изживѣнъ до край. Той прѣмина само въ друга форма, въ формата на скритъ кризисъ, скритъ въ нѣдрата на коалиционото правителство. Съ това не искамъ да кажа, че борбата между Изпълнителния Комитетъ и Врѣменото Правителство, или по вѣрно, и неговото капиталистическо болшинство, окончателно изчезна. Но тя отчасти вече прѣмина въ салонитѣ на министерствата и мрачнитѣ стѣни на държавнитѣ здания я скриха отъ погледитѣ на широкитѣ маси. (Работници, никога не оставяйте водителитѣ си да водятъ прѣговори и взиматъ рѣшения безъ вашето участие! Б. Н. Л.).

Позицията на новото Врѣменно Правителство съ неговата формула „миръ безъ анексии и контрибуции“ бѣше послѣднята отъ съюзницитѣ съ „пълно признание“ на думитѣ, но по ясно изразена анексионистическа воля. Систематически, неуклонно, съюзническитѣ правителства правѣха студенъ — вѣжливъ поклонъ къмъ формулата и послѣ я „разясняваха“ така, както бѣше износно на империалиститѣ. При това, тѣ се надѣваха на мълчаливата симпатия на едро-капиталистическото болшинство отъ руското правителство. И тѣ не се излъгаха. Споредъ компетентното обяснение на Милюковъ на кадетския конгресъ, той употрѣбявялъ всичкитѣ си сили, за да знаели съюзницитѣ за завоевателнитѣ намѣрения на „Русия“ и само като министъръ по дългъ подписалъ анти-анексионнитѣ декларации. Нѣщо повече. Г-нъ Милюковъ нали изказа увѣреность, че неговия замѣстникъ г. Терешченко, ще бѫде така мѫдъръ, както и той, професора Милюковъ. И, разбира се, доблестнитѣ приятели на Русия не можеха да се нахвалятъ съ „дълбокия държавнически смисълъ“ на отговорнитѣ министри отъ руското правителство.

Такава политика не можеше даже да прѣдизвика тревога въ органитѣ на демокрацията. Въ № отъ 14 май „Извѣстията“ помѣстиха достатъчно рѣзка статия противъ съюзницитѣ. А слѣдъ единъ денъ сѫщитѣ „Извѣстия“ взеха да свирятъ отбой и по въпроса за офанзивата, Въ № 68, въ статията: „Настѫпление или готовность за настѫпление?“ — този органъ писа:

„Боситѣ и голи хора, безъ хлѣбъ, само съ комачета, хора които болѣятъ отъ цинга, не само не могатъ да настжпватъ, но не могатъ и да живѣятъ. Значи, прѣди всичко, трѣба да се погрижимъ, щото армията да бжде снабдена съ всичко необходимо“.

„Не може да настжпва армия, въ която нѣма пълно довѣрие между войници и офицери...“

„Не може да настжпва армия, която третя година издържа ударитѣ на врага, въ която всичкитѣ сж измжчени и духовно и физически. . .“

„Не може да настъпва революционна армия, ако всѣки войникъ въ нейнитѣ редове нѣма твърдата увѣреность, че неговия подвигъ и жертва ще служатъ дѣйствително за дѣлото на Свободата, а не за обогатяването на хищницитѣ отъ международния капиталъ. . .“

Отъ всичкото това се вади заключението за подготовката на армията за настжпление, а не за незабавно настжпление.

Но това бѣха само думи. Дѣлото бѣ вече извършено. Съглашението се състоя. А чрѣзъ участието въ кабинета се състоя и съглашението съ сжщитѣ онѣзи империалисти на Европа, противъ които се направляваха словеснитѣ стрѣли на „Извѣстията“. Конеца, който свързваше органитѣ на революционната демократия съ „своитѣ“ отечествени империалисти, се обтѣгаше и стегнато навиваше въ тъмнитѣ зимници на Английската Банка, това гигантско животно, което е распуснала дългитѣ си здрави нокти по цѣлия свѣтъ, което е задушило многомилионни народи и което се залови за смъртенъ бой съ хищницитѣ отъ Централна Европа.

За това Русия ясно си набѣлѣза пжтя на старото европейско-американско развитие, пжтя отъ демокрацията къмъ империалистическата диктатура. По този пжть „свободнитѣ“ страни на З. Европа вървѣха отъ самото начало на войната и тѣ вече дойдоха до почти пълното унищожение на демокрацията. До колкото върховенъ критерий за часть отъ работницитѣ и за дребната буржуазия ставаха интереситѣ на империалистическата война, съзнаваха ли го или не съзнаваха тѣзи класи, — до толкова се създаваше идейната хегемония на империалистическата буржуазия и нейната фактическа диктатура. Въ Русия войната се започна при други условия. На демократическата маса отъ самото начало бѣха противопоставили картечницитѣ на нейното собствено правителство. И ако креситѣ на едритѣ собственици тръгнаха въ съюзъ свещенъ съ царизма, то никакви позиви на Плехановци не можаха да заставятъ работнитѣ маси да седятъ мирни прѣдъ царското варварство. Маситѣ не можеха да направятъ граждански миръ съ царя. Не за това, че тѣ бѣха интернационалисти, а защото тѣхъ ги много ненавиждаше царизма но и тѣ пъкъ още повече ненавиждаха тоя царизмъ. Царизма не можеше да издигне лозунга за „защита на демокрацията“, както това правѣха империалиститѣ отъ западъ и Америка, които, като говорѣха за защита на тази демокрация, прѣзъ всичкото врѣме я тъпчеха съ чизмитѣ на милитаризма. Но ако царизма не можа да привърже къмъ себе си маситѣ даже съ манифеститѣ на Плеханова, то това можаха да направятъ империалиститѣ, които по волята на провидѣнието се намѣриха на върха на държавната власть. Този процесъ се изрази въ съглашенската тактика на дребната буржуазия, съ нейния ускоренъ, макаръ и неравномѣрно, темпъ на отстъпки на руския съюзнически империализъмъ.

Особенностьта на рускитѣ условия се заключава въ наличностьта на антагонизма между селянитѣ и чифликчиитѣ. И ако „общонационалнитѣ“ задачи на войната въвличатъ маситѣ въ орбитата на империализма, то влечението на селянина къмъ земята постоянно къса почти постигнатитѣ съглашения и отмахва отъ народния вратъ вжжето, съ което иска да го върже воинствения империализъмъ. Селянина иска да защищава земята — и затова той върви подиръ лъжливия лозунгъ за „защита“, извадена отъ империалиститѣ, които въ дѣйствителность се стрѣмятъ къмъ нападение, и именно заради това той е наклоненъ за съглашение съ чифликчиитѣ. Но той иска да получи земя, — и затова пъкъ той трѣба да къса, да върви отдѣлно отъ сжщия чифликчия. Изъ тоя кржгъ постоянно се стрѣми да излѣзе тактиката на дребната буржуазия — и все не може да излѣзе. Тя само „прѣдвѣчно излиза“ отъ него, както Свети Духъ отъ Бога — Отца, споредъ учението на християнската църква.

Въ това врѣме, когато тржбачитѣ на империализма тржбѣха за офанзива, която можеше да бжде прѣдприета само поради политическитѣ цѣли на военната авантюра, въ сжщото това врѣме всѣкой день отъ войната способствуваше за усилването на економическата развала.

Най-послѣ, производството е обезкръвено. Войната изсмуква почти всичкитѣ сили. Областьта на производителния трудъ се съкратява до минимумъ, производството на най-необходимитѣ прѣдмети — особено на срѣдствата за производство — е съвсѣмъ прѣкратено. Нѣма сурови материали, нѣма вжглища, нѣма необходимитѣ прѣдмети за потрѣбление. Деградацията на производителнитѣ сили е пълна. Процъфтяватъ само шрапнелнитѣ работилници и фабрикитѣ, които приготовляватъ отровни газове за „външния врагъ“.

Транспорта е разстроенъ до послѣдня степень. Клатушкайки се, старитѣ развалени вече вагони едва успѣватъ да прѣвозватъ военнитѣ материали, всички пжтища сж задръстени. Числото на развалениттѣ локомотиви достига до 50%. Заплашва реалната опасность, че единъ хубавъ день желѣзницитѣ ще спратъ и ще се откажатъ да служатъ. Липсата на продукти се усилва още повече, поради разстройството на съобщенията. Заедно съ това се усилва и безъ това непоносимата скжпотия. (Позната картина, читателю — нали? Или затова сж виновати гладнитѣ работници въ минитѣ и по желѣзницитѣ? бѣлѣж. Н. Л.)

Финансовото състояние се изразява въ чудовищнитѣ дългове и голѣмата фабрикация на книжни пари. При липсата на увеличаващитѣ се реални цѣнности, печатнитѣ машини, които печататъ банкноти, работятъ така енергично, че се пръскатъ отъ напрѣжение. И тогава рублата се обезцѣнява. Въ сжщата пропорция, въ която рублата се прѣвръща въ парче книга безъ стойность, всичкитѣ стоки се обръщатъ въ недосѣгаеми за тази рубла драгоцѣнности. Бичътъ на скѫпотията се прѣобръща въ скорпиони, които все по-силно започватъ да танцуватъ по гърбътъ на народнитѣ маси.

При такова положение на работитѣ, само рѣшителни революционни мѣрки можеха да помогнатъ. Такива срѣдства прѣдложиха болшевикитѣ. Както по въпроса за войната и за съглашението съ буржуазията, така и по въпроса за борбата съ ступанската криза, взема правиленъ курсъ партията на революционния социализмъ. Национализация на банкитѣ и капиталистическитѣ трустове, работнишки контролъ надъ производството, прѣдаване властьта въ рѫцѣтѣ на Съвѣтитѣ, национализация на земята, всеобща трудова повинность, имуществено облагане и отказъ отъ плащане на държавнитѣ дългове — това бѣха главнитѣ лозунги на работнишката болшевишка партия. Нейния централенъ органь „Правда“ разнасяше тѣзи лозунги въ масата, дѣто се разпространяваха съ много голѣма бързина. Даже онѣзи работници, които още вървѣха съ опортюниститѣ по въпроса за войната и врѣменното правителство, въ голѣма степень вървѣха подиръ болшевикитѣ, когато се повдигаше въпроса за прѣхраната и производството.

„Социалистическитѣ“ министри отъ блока бѣха обѣщали да направятъ чудеса. Скобелевъ даже заяви, че ще стане „безпощадно облагане“ на богатитѣ и че даже ще имъ се конфискуватъ 100% отъ печалбитѣ. Но „социалиститѣ“ прѣдлагаха, а тѣхнитѣ ортаци империалиститѣ разполагаха. Почти всичкитѣ мѣроприятия, обявени отъ министритѣ — „социалисти“, си останаха написани само на книга, или бѣха така отчегарени отъ блокаритѣ, благодарение на саботижната тактика, прилагана отъ прѣдставителитѣ на капитала.

Буржуазията всѣкога излиза подъ знамето на „реда и законностьта“, ако я безпокои поведението на работницитѣ. Още въ 1905 год. буржуазията, чрѣзъ устата на Струве, викаше за „анархия“, когато работницитѣ обявиха декемврийската стачка и негодуваха „противъ разрушението на производителнитѣ сили“. Но никога буржуазното лицемѣрие не е достигало до такъвъ градусъ, както сега. Буржуазията викаше „Полиция! Анархия! Грабятъ!“

И въ сѫщото врѣме, съзнателно и планомѣрно работѣше надъ дезорганизацията на собственото си производство. Нейния „редъ“ сега се заключаваше даже не въ „реда“ на военнополевитѣ сѫдилища (това бѣше вече за нея максимална програма), а въ планомѣрното и организирано създаване на голѣмо безредие.

Такъвъ парадоксъ на руския обществено-икономически животъ се обяснява съ несигурната власть на буржуазията. За успѣшното водене на войната е нужна организация на индустрията и навсѣкждѣ въ процеса на войната става едно прѣминаване къмъ държавния капитализъмъ, гдѣто финансовия капиталъ събира всичката си концентрирована мощь въ механизма на държавната власть. Но руската буржуазия се бои отъ държавното производство. Тя се бои за това, че при по-нататъшния вървежъ на революцията, самата държавна власть може да се прѣвърне въ своя собствена противоположность. Ако държавната власть прѣмине въ ржцѣтѣ на работнишката класа и бѣднитѣ селяни, то къмъ тѣхъ ще прѣмине и държавното производство. Държавния капитализъмъ заплашва да се прѣвърне въ полусоциалистическа диктатура, печалбата на капитала — въ общественъ фондъ, капиталистическия контролъ надъ работницитѣ — въ контролъ надъ „капитала“, срѣдствата за обуздаване на работницитѣ — въ срѣдства за обуздаване на капиталиститѣ. При такива условия измѣнява се не само политическата форма на властьта, но става и коренно измѣнение на производственитѣ отношения. Но такова именно измѣнение е безумие и ужасъ за господствующитѣ класи. Имено тука, отъ гледището на буржуазията, се намира границата между „реалната дѣйствителность“, която за нея е немислима безъ господството на капиталистическия юмрукъ и дохождането на комунистическитѣ диваци, които за нея сж още по-страшни, отколкото апокалиптическия звѣръ за вѣрующия християнинъ. Отъ тука е и стрѣмлението й на всѣка цѣна да се избѣгне тая възможность. Coûte que coûte. Започва се „италиянската стачка“ на капиталиститѣ и саботажъ на производството: фабрикитѣ се затварятъ, макаръ че могатъ да работятъ; срѣдствата за производство се развалятъ, макаръ че сж необходими за производството и т. н.; практикуватъ се така нареченитѣ „скрити локаути“, — съ една дума автоматически развиващия се кризисъ се усилва и изостря отъ класово съзнателната политическа буржуазия. И наистина, тя ли е виновата за разоренията и мизерията? Въ това сж виновни работницитѣ съ своитѣ „крайни искания“! Нима капиталиститѣ сж виновни, че селянитѣ сж останали безъ гвоздеи, желѣзо, подкови и пр.? Това сж „другаритѣ“ отъ фабрикитѣ, които получаватъ по 30 л. и нищо не работятъ. Обърнете се къмъ работницитѣ, селени: тѣ сж причината за загиването на Русия.

Така буржуазията насъсква селянитѣ противъ работницитѣ, селото противъ града. Чрѣзъ хаоса и анархията тя иска да се закрѣпи здраво за властьта. „Дръжте крадеца!“ вика тя, когато гледа какъ да избѣга отъ народа, който я прѣслѣдва. „Долу анархията, долу болшевикитѣ, да живѣе реда!“ вика коалиралата се буржуазия.

Тактиката на империалиститѣ е ясна и опрѣдѣлена. Тѣ я прокарватъ послѣдователно, безъ да се отклоняватъ на страна. Ясно е тогава, че ориентацията къмъ производствения животъ бѣше прѣнесена и къмъ държавната власть. Саботажа, италиянската стачка — такава бѣше работата на буржуазнитѣ министри отъ коалиционния кабинетъ. Но все таки, има сжществена разлика между положението на работитѣ въ министерството и състоянието на работитѣ въ производството. Въ економическата борба, която, благодарение на своя гигантски размахъ прие характера на политическа борба на класата въ нейното цѣло, работницитѣ най-малко бѣха съгласни на компромисъ. Наопъки, тактиката на социалъ-патриотитѣ и „социалисти“ въ министерството бѣше класически примѣръ на непрѣкжснатъ компромисъ и въ сжщото врѣме на непрѣкжснати търкания. Условията на момента диктуваха мѣрки отъ революционно-диктаторско вмѣшателство въ имущественитѣ отношения: земята — на селянитѣ! Но всичкитѣ опити, даже и най-скромнитѣ, отъ страна на „социалиста“ Черновъ за урегулиране на земелнитѣ отношения, се посрѣщнаха съ рѣшителна опозиция отъ буржуазното болшинство на кабинета. Организация на производството! Но всичкитѣ разговори за контролъ и пр. на дѣло доведоха до създаването на „Економическия Комитетъ“ и „Економическия Съвѣтъ“, учреждения, гдѣто повечето бѣха привилигировани буржуа. „Финансова реформа“, „безжалостно облагане на имотнитѣ“!, но тия обѣщания, подъ натиска на капитала и благодарение на еснафското добродушие на Скобелева, излѣзоха — уви! — само продължение на безспирното издаване на книжни пари. Покровителство на труда! — но даже декрета за 8 часовия работенъ день замръзна въ министерскитѣ канцеларии. Най-скоро свикване на Учредителното Събрание! Но подготовката за това скоро свикване се изрази само въ създаването на „особното съвѣщание за изборитѣ“, подъ прѣдседателството на кадета Кокошкинъ и голѣмото прѣобладаване въ него на буржуазнитѣ прѣдставители.

Така, всичката нашироко прокламирана програма на дѣло излѣзе една голѣма нула. Еснафската тактика на отстѫпки и отстѫпчици, вѣчния страхъ да не се изплаши буржуазията, суевѣрния страхъ прѣдъ „буржуазния“ характеръ на революцията, пълното безвѣрие въ революционното творчество на народа — всичката тая гнила и прѣзрѣна блокарска тактика доведе до господството на нетърпимата безсмислена фраза, до министерскитѣ празни и голѣми приказки, които станаха занаятъ на „социалистическитѣ“ министри, въ сѫщото това врѣме, когато тѣхнитѣ буржуазни колеги неуморно и послѣдователно плетѣха отвънъ контра-революционната мрѣжа и поставяха фугаси въ самия кабинетъ, като хвърляха на въздуха всѣка добра работа. Сътрудническата тактика съ буржуазията, блокарството, явно банкрутираше.

На 3 юний се откри парламента на революционната демокрация — Всеруския Конгресъ на Работничкитѣ и Войнишки Депутатски Съвѣти. Отъ първия още день, на първото още засѣдание се прояви подавляющето дребно-буржуазно болшинство на конгреса. Наистина, дѣйствителното съотношение на силитѣ бѣше донѣйдѣ опорочено съ неправилното прѣдставителство. И все таки, грамадното прѣобладаване на еснафския „социализмъ“ надъ революционния пролетарски социализмъ бѣше несъмнѣнъ фактъ.

Конгреса не внесе нищо ново въ това, което бѣше. Никаква самостоятелность, никаква прѣсна струя въ онази жалка политика на клатушкания, която се водѣше отъ „водителитѣ“ въ кабинета, той не внесе. По сѫщество той само санкционира тая политика.

Вмѣсто рѣшително да поведе революцията напрѣдъ, той узакони тичането на едино мѣсто и безкрайното словоизвержение. Той се боеше даже да настоява за разпускането на Думата и Държавния Съвѣтъ, тия черносотни-кадетски учреждения, които станаха най-висшитѣ центрове на организиращата се контра-революция. И въ сжщото врѣме, когато Родзянко, Милюковъ К-о подкрѣпени отъ сжръ Бъкананъ и реакционнитѣ генерали и адмирали, развиваха енергична работа, Конгреса прие красивата резолюция, съ която ги обяви за политически мъртавци. Напразно болшевикитѣ прѣдлагаха да се забие дрѣновъ колъ „на гроба на тия подозрителни мъртавци“ — тѣхъ даже не ги лишиха отъ заплати. Нѣщо повече. Намирайки се въ разгорещената атмосфера на все повече обострящата се класова борба, когато отъ една страна, между пролетарскитѣ маси съзрѣваше дълбокото разочарование и недоволство отъ страхливата политика на Врѣменното Правителство № 2 а отъ друга — все повече нахалничеше контра революцията Конгреса ясно потегли към̀ъ страната на буржуазията.

Въ противоположность на болшевикитѣ, които отъ самото начало на Конгреса прѣдлагаха веднга да се организира революционенъ органъ на властьта въ лицето на Съвѣтитѣ който слѣдъ като сплоти всичкитѣ революционни елементи, да започне тактиката нарѣшителното равнение на лѣво, болшинството отъ Конгреса се изказа за равнението на дѣсно.

На 10 юний Централния Комитетъ на болшевикитѣ подготвяше демонстрация на работницитѣ и войницитѣ, демонстрация — протестъ противъ Врѣменното Правителство: маситѣ искаха такава демонстрация, работницитѣ и войницитѣ искаха да заставятъ всички да чуятъ гласътъ имъ. Но дребната буржуазия вече започна да се плаши отъ революционния авангардъ: той може да я компрометира въ очитѣ на приятелитѣ отъ дѣсно, той може да погуби нейната министериабелность, той може най-послѣ, да извърши най-тежкото „прѣстжпление прѣдъ революцията“: да оплаши буржуазията, тая буржуазия, която подготвяше контра — революционнитѣ полкове и безъ знанието на самия Керенски вече подбираше „високото“ лице за диктаторъ.

Конгреса запрѣти демонстрацията на работницитѣ и войницитѣ и съ своето запрѣщение започна атаката противъ партията на революционното работничество. Само благодарение на това, че Централния Комитетъ на болшевикитѣ рѣши да се подчини и се обърна къмъ маситѣ съ съотвѣтното възвание, демонстрацията не се състоя. Нея я отложи самата работнишка партия. И въпрѣки това водителитѣ на еснафския soi disant на „социализма“ неможаха да не се нахвърлятъ надъ болшевикитѣ. Нали цѣлия буржуазенъ печатъ бълваше истерически викове и искаше обуздаването на бошевикитѣ! Въ историческото засѣдание на фракцията въ Съвѣта, Церетели, сжщия този Церетели, който бѣше обвиненъ отъ столипинскитѣ палачи въ заговоръ, излѣзе съ обвинение противъ заговора на болшевикитѣ. Да се задуши съ рѣшителни мѣрки! — измъкна знамето си Церетели, на което Мартовъ му отговорилъ съ изречението на Кавура: „Чрѣзъ военно положение страната може да я управлява и единъ муракъ.“

Но меншевикитѣ и соц. революционеритѣ, които разпращаха своитѣ агитатори по фабрикитѣ и казармитѣ, видѣха какво настроение цари въ срѣдата на маситѣ.

Тѣ видѣха, че демонстрацията е обективно необходима. Като се нахвърляха срѣщу болшевикитѣ за устройството на демонстрацията, тѣ сами назначиха демонстрация. На 18 юний, подъ натиска на болшевикитѣ, бѣше назначенъ прѣгледъ на силитѣ на революцията. Трѣбаше само да се направи демонстрация, която „да не е страшна“ за буржуазията. „Процесия на гроба на жертвитѣ на революцията,“ — такъвъ бѣше дребно буржуазния псевдонимъ за работнишката демонстрация-протестъ противъ Врѣменното Правителство.

Деньтъ 18 юний стана исторически день. Той стана символъ на противорѣчие, символъ на голѣма историческа антитеза и въ сжщото това врѣме символъ на отдѣлянето на дребната буржуазия отъ работницитѣ. На 18 юний почти половинъ милионни работнишки и войнишки маси излѣзоха съ лозунга: „Противъ политиката на настжпления!“ на 18 юний „революционния“ министъръ Керенски поведе войскитѣ на фронта къмъ това настжпление.

Червенитѣ знамена се развѣваха надъ Петербургъ. Въ голѣмото си болшинство демонстрацията вървѣше подъ болшевишкитѣ лозунги: „Долу контра-революцията!“ „Долу 4-тата Дума и Държавния Съвѣтъ“. „Долу 10-тѣ министри-капиталисти!“ „Долу „Съюзницитѣ“ империалисти!“ Долу капиталиститѣ локаутчици:“ „Цѣлата власть на Съвѣтитѣ!“ „Да живѣе контрола надъ производството!“ Противъ разпускането на революционнитѣ полкове!“ Противъ разоръжението на полковетѣ!" „Нито сепаративенъ миръ съ Вилхелма, нито тайнитѣ договори съ английскитѣ и французки капиталисти!" Незабавно публикуване на договоритѣ!" „Противъ политиката на настъплението по фронтоветѣ!"

И въ сѫщия този день Керенски е телеграфиралъ на князь Львовъ: „Най-настоятелно моля бързо да ми разрѣшите да връчa отъ името на свободния народъ на полковетѣ, които сѫ участвували въ боеветѣ на 18 юний, червенитѣ знамена на революлията."

Демонстрацията на 18 юний показа, че авангарда на революцията, работничеството и най-добрата часть отъ армията, върви съ болшевикитѣ. Тя отъ друга страна, показа, че единствената работнишка партия, партия на революционния социализмъ, е болшевишката партия. Демонстрацията на 18 юний бѣше ясно изразена класова демонстрация. Буржуазията се изпокри. Любопитнитѣ буржуа не се трупаха да гледатъ демонстрацията. Тѣ изчезнаха отъ улицитѣ на Петербургъ, като оставяха послѣдния на работницитѣ и войницитѣ. „Сърцето и мозъка на революцията", града на прѣврата, се намѣри на страната на интернационала.

Офанзивата на фронта на 18 юли означаваше измѣстяне въ развоя на революцията. Тя показваше фактическата побѣда на контрареволюционнитѣ империалисти. Тя показваше, че дребната буржуазия е влѣзла въ империалистко-военния блокъ на „своитѣ" и „съюзнически" капиталисти. Тя показваше, че на организиранитѣ сили на руската революция, освѣнъ на нейния лѣвъ пролетарски флангъ, е хвърлена примка, която ги тегли къмъ империалистическата бѣсилка. Тя означаваше най-послѣ, ликвидация на политиката на международното съглашение на демокрацията, която би звучала като жалко шепнене въ сравнение съ езика на картечницитѣ на онѣзи полкове, които вървѣха подъ „червеното знаме на революцията“ и на които съ такава упоритость натрапваха тайнитѣ договори на кървавия царь.

„Извѣстията“ писаха, че армията не може да мине въ настѫпление, до като не бѫдатъ взети редъ радикални мѣрки. Тия мѣрки не бидоха взети. И все таки Всерускиятъ Конгресъ на Съвѣтитѣ пусна „Възвание къмъ армията“, въ която той утвърждаваше, че настѫплението е започнато като цѣль за „приближаването на мира“. Въ това съ всичката си сила се показа страхливостьта отъ една страна и поразителното лекомислие — отъ друга, които показа дребната буржуазия. Нейнитѣ водители знаеха, и не можеха да не знаятъ, положението на работитѣ на фронта. Тѣ не можеха да не знаятъ, че нито физически, нито морално армията можеше да издържи. Тѣ разбираха, че офанзивата се иска отъ иностраннитѣ банкери, които искаха да получатъ кърваво възнаграждение за милионитѣ си. И тѣ все таки я започнаха, защото за това настояваха тѣхнитѣ „приятели“ отъ дѣсно и „самиятъ“ Александъръ Феодоровичъ Керенски.

Борбата за миръ, а още повече „рѣшителната борба за миръ“ се прѣобърна въ пуста фраза лишена вече почти окончателно отъ всѣкакво съдържание. Фактически, тия думи въ устата на водителитѣ на дребната буржуазия се прѣобърнаха въ проституиране съ интерналионалната фразеология, развратъ, който стана главна съставна часть отъ политиката на тия господа. Тѣхния моралень авторитетъ въ срѣдата на революционнитѣ работнишки крѫгове въ странство бързо взе да спада. Поставяйки се на една дъска съ Шайдемановци и Ренодeловци прѣдставителитѣ на дребнобуржуазното съвѣтско болшинство се прѣобърнаха въ такива сѫщо дипломати — чиновници, каквито бѣха и онѣзи. Тѣхната „борба“ за миръ можеше да бѫде само „борба“ на конференцията на международнитѣ дипломати, макаръ тѣ на тая конференция да си закачаха и „социалистическа“ фирма.

Офанзивата съвсѣмъ обезсили позицията на демокрацията за миръ. Но тя силно закрѣпи позицията на реакционеритѣ. Въ атмосферата на военната строгость, подъ знамето на „дисциплината“ и „реда“, по лесно е да вържешъ рѫцѣтѣ на непокорнитѣ и заковешъ въ синжири всѣкаква критика. А отъ друга страна, за патентованитѣ реакционери и патриотически мошеници, за които знаеше още Беранже, сѫ открити всички възможности за организация. Черносотницитѣ отново се измъкнаха отъ дупкитѣ си. „Светата Русия“ и други подобни организации, съ сѫщо такива патриотически звучащи названия, отново заработиха. Като гѫби послѣ хубавъ дъждъ (това бѣше кървавъ дъждъ!) никнѣха разни „военни лиги“, „съюза на георгевскитѣ кавалери“, „дружини на смъртьта“, дружествата за „личенъ примѣръ“ и така натагъкъ все въ това направление (отъ тѣхъ види се вcovered вематъ примѣръ „първия цивиленъ военenъ министъръ“ у насъ Ляпчевъ и ренегата Григорий Василевъ „Распутинъ“ и сѫ се запретнали да спасяватъ Фердинандовото наслѣдство и новитѣ милионери съ основаването на „воени лиги“ и „доброволческа армия“). Много отъ тѣзи организации пустнаха ужасни възвания противъ „вжтрѣшния врагъ“, „страхливцитѣ, измѣнницитѣ и прѣдателитѣ“, подъ които се разбираха, най главно, противницитѣ на войната. Между тѣзи организации най много испъкна всеруския казашки конгресъ. По-рано, още въ края на м. май, бѣше публикувана отъ казашката фракция при съвѣта на избранитѣ отъ армията „програмата на казашката партия“, гдѣто казацитѣ се отдѣляха въ почти самостоятелни държавици. Между другото, въ чл. 12 на тая програма се прѣдвиждаше, какво казашкитѣ военни части, съ разрѣшението на „Военната Организация“, могатъ да бждатъ употрѣбявани за потушаването на народнитѣ вълнения въ Русия“ („Извѣстия“, № 74). Не напраздно казашкия конгресъ бѣ обикнатъ отъ Милюкова и Гучкова; тѣ вече мечтаеха за нагайката, която ще плющи по работническитѣ гърбове и тѣ се постараха организационно да се свържатъ съ водителитѣ на тая нагайка. Врѣменния Комитетъ на Думата и партията на „Народната свобода“, която имаше вече голѣми връзки съ военнитѣ кржгове, станаха организационни центрове на контра революцията. Думата се готвѣше вече да възкръсне и Родзянко издаде писмо къмъ членоветѣ на Думата съ позивъ да бждатъ готови. За уличнитѣ хулигани въ това врѣме се грижеше суворинския „Малъкъ вѣстникъ“, който ежедневно печаташе едно и сжщо искане за арестуване на Ленина, тоя виденъ водачъ на международната революция. Особено бѣсна атака се водѣше противъ партията на пролетарията, която така силно се ненавиждаше отъ всичкитѣ богаташи. „Измѣнници“, „германски агенти“, „разбойници“, „прѣстѫпна банда“, — такъвъ бѣше езика на „високо-културнитѣ“ слоеве отъ обществото, когато тѣ говорѣха за болшевикитѣ.

Отъ друга страна, все повече растѣше недоволството отъ положението на работитѣ въ работническитѣ крѫгове. Всѣки день атмосферата ставаше все по-напрѣгната и по напрѣгната. Трѫбния и барабаненъ бой на шовиниститѣ, които изново измъкнаха „побѣднитѣ“ лозунги за продължение на войната — всичко това възмущаваше работницитѣ и войницитѣ до дълбочината на душата. Чувствуваше се, и въ въздуха се носи буря, която ще отнесе всичко.

Масло въ огъня изля неочакваното за болшинството излизане на кадетитѣ отъ министерството. Излизането на кадетитѣ отъ кабинета бѣше логическия край на тѣхната тактика на саботажъ. Моментъ за това бѣше избранъ много удобенъ. До министерскитѣ уши вече бѣха успѣли да стигнатъ извѣстията за неуспѣхитѣ и прѣдстоящето поражение на фронта. И тѣ постѫпиха така, както имъ диктуваше тѣхната цинична смѣтка. Тактиката за офанзива тѣ стовариха съвсѣмъ върху социалиститѣ. Тѣ съвсѣмъ не желаеха да носятъ отговорностьта за тая тактика. Тѣ искаха да иматъ развързани рѫцѣтѣ си въ оня часъ, когато ще започнатъ да пристигатъ свѣдѣния за неизбѣжното, за това което не можеше да не се случи. Тѣ искаха да стоятъ настрана, когато напълно ще бѫдатъ ясни резултатитѣ отъ авантюрата на Керенски.

Нека тогава да седатъ на министерскитѣ кресла „отговорнитѣ“ социалистически глупци! Нима можеше да се измисли по-добро срѣдство за тѣхното компрометиране?

Възползувайки се отъ несъгласието си съ рѣшението на Керенски, Церетели и Терешченко по Украинския въпросъ (тия министри изработиха съглашението съ Централната Украинска Рада) кадетитѣ in corpore излѣзоха отъ кабинета. Остана само Некрасовъ, който излѣзе отъ кадетската партия. Князъ Львовъ заяви, че Украинския въпросъ е само поводъ, „причината трѣба да се търси... въ разнитѣ становища: социалистическото и буржуазното“.

Излизането на кадетитѣ разкри каква е цѣната на кадетската фраза за „жертвитѣ въ полза на родината“ и пр. Въ най-отговорния моментъ тѣ доведоха своя саботажъ на властьта до най-висшата степень: „тѣ се прѣхвърлиха въ лагера на враговетѣ на революцията“ — писаха „Извѣстията“, безъ да разбератъ, че тука имаше дълбоко обмисленъ и отъ по-рано подготвенъ планъ за дѣйствие.

Кризата въ властьта изведнъжъ развърза революционната енергия на стихията. Когато се получи извѣстието за тревожното настроение между петербургскитѣ маси, тогава засѣдаваше градската конференция на болшевикитѣ. Тя се изказа рѣшително противъ офанзивата на фронта. Централния Комитетъ на партията, като прѣцѣняваше сериозностьта на положението, сѫщо се изказа противъ и съотвѣтнитѣ разпоредби бѣха дадени по всичкитѣ райони, Но на 3 юлий вечерьта на събранинто на Петербургския Съвѣтъ на Работнишкитѣ Депутати се разнесе слуха, че картечния и гренадерския полкове сж вече излѣзли и вървятъ къмъ Таврическия Дворецъ (дѣто заседаваше по-рано Думата, а сега — Съвѣта). Съобщаваха за незабавното излизане и на другитѣ полкове и фабрики. И тука за първи пжть болшевикитѣ прѣдложиха да вематъ участие въ вървежа на събитията и да дадатъ на движението широко и организирано направление. Пролетарската партия не можеше да играе лицемѣрната роля на Пилата, тя неможеше да остави маситѣ сами въ рѣшителния и критически моментъ. тя се вмѣси — и само благодерение на това вмѣшателство не можа да стане колосалното улично клане...

На събранието на работнишката секция въ Съвѣта болшинството се оказа болшевишко. Меншевикитѣ и соц. революционери дезертираха. Болшинството прие резолюция за необходимостьта, щото властьта да прѣмине въ ржцѣтѣ на Съвѣтитѣ и отдѣли едно бюро отъ 25 души, на което поржча „да дѣйствува отъ името на работнишката секция въ контактъ съ Петербургския и Всеруския изпълнителни Комитети“.

Къмъ 10 1/2 часа къмъ Таврическия дворецъ се приближи I картеченъ полкъ. Той бѣше поздравенъ отъ Войтински отъ името на Централния Изпълнителенъ Комитетъ. Слѣдъ това събитията се развиватъ съ поражающа бързина. Градътъ се прѣвръща въ въоржженъ лагеръ. Около Двореца сж: 1, 2, 3, 5, 7, 8, 13 и 14 роти отъ I картеченъ полкъ въ пъленъ съставъ и цѣлата 6 запасна пионерна дружина. Става грандиозенъ митингъ. Главния лозунгъ — цѣлата власть на Съвѣтитѣ! Въ 2 часа прѣзъ нощьта, пристигатъ работницитѣ на една отъ най-голѣмитѣ фабрики — путиловската. Въ това врѣме става засѣданието на Обединенитѣ Изпълнителни Комитети. Работнишкитѣ и войнишки маси искатъ, щото тѣхнитѣ прѣдставители да вуматъ властьта, щото тѣ да вуматъ дѣлото на народа въ своитѣ ржцѣ. Конгреса обявява демонстрацията за контра революционна. Положението става още по-тревожно. Между опълномощения органъ на революционната демокрация и цвѣтътъ на революционнитѣ маси се забѣлѣзва дълбоко различие въ най-критичния моментъ. Това разногласие създава едно хаотично положение и движението на много мѣста приема безпорядъченъ характеръ. Пристигатъ кронщадскитѣ и оренбургски картечници. На улицата се започва прѣстрѣлка. Контра-революционеритѣ провокиратъ паника. Движението все повече нараства.

Въ сжщото врѣме пристигатъ и картечни войски отъ фронта: При фактическата подкрѣпа на Изпълнителния Комитетъ се готви ужасна разправа съ демонстрантитѣ. И въ сжщия моментъ избухва ужасната бомба, документа на Алексински, който казва, че Ленинъ е германски шпионинъ!

Вървежа на контра-революцията бѣше добрѣ обмисленъ. Отъ една страна — да приготвишъ материалната сила на щиковетѣ за потъпкване на „бунта“, а отъ друга — да деморализирашъ движението, да смѣсишъ съ мърсотия неговитѣ идеолози, да разложишъ и разкжсашъ сплотеностьта на революционнитѣ сили, да отровишъ атмосферата съ миризливи газове и клевети, на каквито сж способни само озверѣнитѣ буржуа и социалистически ренегати.

Тази благородна задача на Цицерона, който спасяваше родината отъ Катилина — Ленина, взе върху си министра на правосѫдието Переверзовъ, жрецътъ на безпристрастната Темида, той пустна лъжливия документъ, фабрикуванъ отъ нѣмско-руския шпионинъ за да „прѣдизвика гнѣвъ на войницитѣ“. И тоя пазитель на закона имаше послѣ безсрамието да се признае въ това!

Но всичкитѣ срѣдства сѫ позволени когато е нужно да съкратишъ революцията, — само тѣ да постигнатъ цѣльта си. Цѣльта бѣше достигната, макаръ Переверзовъ да бѣ изхвърленъ отъ кабинета. По-нататъкъ се започна ловенето и арестуването на „измѣнницитѣ“ . . .

Буржуазията не можа да устрои юнскитѣ дни. Тя не можа да организира такива кръвопролития, каквито тя искаше.

Но, макаръ и да не изкла работницитѣ, тя все-таки врѣменно ги отслаби. Безсрамната контрареволюция празнуваше своя триумфъ.

4. ГЕРОИ И ПРОВОКАТОРИ.

Всѣко дѣло има своитѣ „герои“. И всѣка обществена група издига своитѣ отговорни лица, своитѣ лидери. Тѣхната нравствена физиономия въ голѣма степень се опрѣдѣля отъ характера на оная група, която тѣ прѣдставляватъ.

Сега работничеството се явява като класа безстрашна и боряща се: То е въплощение на критика и анализъ. И въ сѫщото врѣме то е въплощение на воля, широкъ размахъ, борба, революция. Това не е мръсната рая за поробване, а бунтъ противъ робството, нищетата, прѣдразсъдацитѣ, суевѣрието. Работничеството критикува всичко, което обикновено не е прието да се критикува. И като освобождава цѣлото човѣчество заедно съ себе си, то безжалостно шиба традицитѣ, които увѣковѣчаватъ робството. Волята и интелекта у него сѫ еднакво революционни.

Руското и международно работничество си намѣри достойния вождъ въ лицето на Владимира Илича Уляновъ-Ленинъ. Старъ революционеръ, Ленинъ бѣше кръстенъ по пѫтя на революцията съ кръвьта на своя братъ, който бѣ обѣсенъ отъ палача на Александра III. И ненавистьта къмъ угнетителитѣ дълбоко се вкорени въ неговата душа. Голѣмъ аналитически умъ, Ленинъ въ сѫщото врѣме е човѣкъ съ желѣзна воля, който върви всѣкога по оня пѫть, който той смѣта за правиленъ. Той е еднакво твърдъ и тогава, когато трѣба да плува самъ „противъ течението“ и тогава когато трѣба да работи между „своитѣ“. Революцията е неговата стихия. Той е сѫщински вождъ на революцията, послѣдователенъ до край, който бичува всѣка недоисказаность и колебание, който ненавижда капитала съ свещената ненависть на революционера и който заслужва такава сѫщо ненависть отъ страна на буржуазията. Той не даваше спокойствие на тия господа, защото тѣ виждаха въ него най-опасния си врагъ. Тѣ пръскаха своитѣ отровни плюмки щомъ чуеха неговото име. Както стария Катонъ буржуазията повтаряше: „Карthaginem esse delendam!“ (Картагенъ трѣба да падне)—„Ленинъ трѣба да бжде уничтоженъ!“

И контра-революцията има своитѣ герои. И у нея тѣ се дѣлятъ, както у джебчиитѣ, на двѣ категории: които пипатъ „чисто“ и които пипатъ „мръсно“. Пазарната цѣна на последнитѣ е толкова по-висока колкото тѣ иматъ по-извѣстно минало. Особенно се цѣнятъ при това ренегатитѣ. Ренегата е прѣди всичко сжщество злобно, неспокойно и отмъстително. Измѣникъ по природа, той обвинява въ измѣна другитѣ; изгубилъ честь, той се стрѣми да отнеме честьта на онѣзи, които не приличатъ на него; измъчванъ отъ останалитѣ още угризения на съвѣстьта, той ги заглушава съ нови още прѣдателства. Въ края на краищата, неговата злоба започва да граничи съ глупостьта. Но той това не чувствува. Защото за него подлостьта нѣма граници. Защото той страда отъ постояна неудовлетвореность и, падайки все по-надолу той не може да намѣри дъното на пропастьта въ която лѣти. Въ края на краищата той е отвратителенъ и жалъкъ, тъй както вжтрѣшно го прѣзиратъ даже неговитѣ патрони. Професионаленъ негодяй, той все таки е необходимъ за капитала, както и директора за една банка. За това съ него се ржкуватъ, но тайно си изтриватъ ржката, съ която сж се ржкували.

Такъвъ негодяй руската контра-революция намѣри въ лицето на Алексински. Тоя „бившъ членъ на Думата“, социалъ-демократъ отъ групата на Плеханова и послѣ служащъ въ военното контра-шпионство, човѣкъ съ физиономия на дегенерантъ и съ очи на дедективъ, съ своята мръсна фигура на работникъ при реакцията, той най-добрѣ отличава нейния идеенъ вождъ Милюкова, съ неговата солидна външность на европейски дипломатъ съ бѣла яка на врата и „благородство на челото“. Алексински, името на когото се поменува, наредъ съ имената на французкитѣ тайни агенти, въ „досието“ за изгонването отъ Франция на Троцки, човѣкъ, който е „работилъ“ по лъжливитѣ доноси заедно съ кореспондента на „Новое Время“ — Яковлева и е изобличенъ сега отъ провокатора Брутъ, който носи на челото си позорния печатъ на клеветникъ, туренъ отъ нѣколко организации на буржуазнитѣ журналисти, изгоненъ даже отъ редакцията на сп. „Современій Міръ“ и на още по патриотическия „Призивъ“, който на два пѫти е недопуснатъ въ Съвѣта на Работнишкитѣ Депутати заради своята безчестность, — тоя човѣкъ е получилъ благословение отъ рѫцѣтѣ на тайнитѣ агенти за да започне кампания противъ Ленина.

И ето този господинъ, при подръжката на блюстителя на закона, Переверзова, за да настроятъ гражданитѣ противъ работнишката партия, излѣзоха на свѣтъ божий съ глупавата клевета, подхваната и разнасяна отъ стотици, хиляди, милиони капиталистически вѣстници, листове и списания. Буржуазията знаеше какво правеше. Нима нейнитѣ прадѣди не сѫ обвинявали въ измѣна Марата? Нима не обвиняваха по сѫщия начинъ и Бланки? Нима не тровѣха клерикалитѣ „общественото мнѣние“ на Франция по дѣлото на Драйфусъ, а рускитѣ черносотинци нима не проституираха съ закони и сѫдилищата съ срѣдновѣковния процесъ на Бейлиса? „Държавна Измѣна!“ — бѣше и присѫдата на германската буржуазия надъ най великия герой на съврѣменната война — Либкнехтъ. „Държавна Измѣна!“ — викаха полицейскитѣ агенти и на шведския интернационалистъ Хеглундъ. Държавна Измѣна!“ — ревѣха английскитѣ французкитѣ и всички империалисти противъ своитѣ врагове отъ пролетарския лагеръ, като ги хвърляха въ тюрмитѣ, туряха намордници на тѣхния печатъ и имъ разгромяваха организациитѣ.

Разбира се, че никаква клевета не би могла да направи нѣщо, никаква контра-революционна шайка не би могла да вземе властьта, ако на всичко това не помагаха социалъ-патриотитѣ—меншевики и соц. революционери. „Юлскитѣ дни“ поставиха прѣдъ тия партии въпроса въ най категорична форма: съ контра-революцията противъ работничеството или съ работничеството противъ контра революцията. Тѣ противопоставиха лозунга — „спасението на революцията“. Но фактическото имъ поведение бѣше прѣдателството на тая революция. Като удобриха извикването на кавалерия и казаци за усмиряването на петербургбургскитѣ работници и войници, като разоржжаваха революционнитѣ полкове и работнишката гвардия, подържайки въ критическкя моментъ мрьсната кампания противъ работнишкитѣ водители, тѣ не само че нанесоха ударъ на пролетарския флангъ на революцията но обезсилихъ и себе си. Отъ тогава се и започна разложението на Съвѣтитѣ. Тѣ започватъ позорни и унизителни пазарлъци съ настжпващата реакция, падайки все по ниско и по ниско, като се прѣобръщаха въ пусти бъбрици, въ машина за приготовление на безсилни и безславни рѣчи и резолюции.

Слѣдъ юлскитѣ дни чорбаджии на Петербургъ станаха юнкеритѣ и военнната полицейска секция. Невския проспектъ (главната улица на Петербургъ) започна да кипи отъ дворянчета и буржуа въ красива военна форма, съ нахални погледи и английски камшици въ ръцѣтѣ, подъ ръка съ аристократическитѣ дами, които искаха „наказание“ — нагайки, въже и куршумъ — за жителитѣ на работническитѣ квартали и тѣхната партия. Ареститѣ, побоищата и убийствата (напримѣръ, убийството на работника Войновъ, който продаваше вѣстника „Листокъ Правди“), дивашкото унищожение на редакцията и печатницата на болшевишкия в. „Правда“ (за фонда на когото работницитѣ въ единъ день отдѣлиха надницитѣ си около 500,000 рубли), гдѣто „защитницитѣ на реда“ сж рѣзали, унищожавали и чупили всичко, което имъ попаднало, както това правятъ истинскитѣ варвари, — всичкото това бѣше много красива интродукция.

Рѣшителна крачка бѣше разоржжението на работницитѣ и войницитѣ. Въоржжената маса е най-опасното за господствуващитѣ класи, защото това е най-добрата гаранция за революцията. За това на всѣкадѣ и всѣкога усмирителитѣ на народа прѣди всичко сж разоржжавали революционнитѣ сили. Разоржжаването на работницитѣ и войницитѣ е ударъ въ самото сърце на революцията. Това бѣше удара отъ страна на генералитѣ при подръжката на изплашенитѣ soi disant „социалисти“, които влѣзоха въ кабинета на едрия капиталъ. Този ударъ не бѣше смъртоносенъ.

Но той все таки означаваше побѣда на явната контра-революция. Който каже А, трѣба да каже и Б. Ако на юнкеритѣ позволиха да спратъ в. Правда“; ето съ това заедно имъ дадоха възможность да спратъ още нѣколко неприятни вѣстници. Ако тѣ съдѣйствуваха за разпространението на клеветата противъ водителитѣ на революцията, то слѣдъ нѣколко дена тѣ се съгласиха да ги прѣдадатъ на контра-революцията. Ако прѣдадоха болшевикитѣ, то по-послѣ се съгласиха и за арестуването на Троцки. Ако отъ начало удобриха прѣслѣдването на „отдѣлни лица“, то съ това фактически удобриха и прѣслѣдването на цѣлата партия на революционното работничество.

Такава бѣше политиката на Централния Изпълнителенъ Комитетъ. Задъ кулиситѣ ставаше откровенна търговия съ главитѣ на водителитѣ на революцията, съ завоюваната свобода, съ честьта на революционния народъ. Съвѣтитѣ, които разоржжиха революционнитѣ войски и пролетарията, разоржжиха и себе си. Главния източникъ на тѣхната сила въ голѣма степень изчезна. Обратното, казашкитѣ войски, юнкеритѣ и пр., които наводниха Петербургъ, донесоха реална сила, като въоржжиха контрареволюцията. При такива условия страхливитѣ еснафи станаха още по страхливи. Тѣхния страхъ прѣмина въ паника. Тѣхното прѣдателство ставаше система.

Неизбѣжното поражение на фронта бѣше стоварено върху болшевикитѣ. Псувнитѣ противъ работнишката партията се прѣвърнаха въ бѣсна кампания, което прѣмина вече и върху Съвѣтитѣ. Слѣдъ кадетитѣ, отъ кабинета излѣзе и шефа на всичкитѣ врѣменни правителства князь Львовъ, като заяви, че Съвѣтитѣ стоятъ „по низко отъ моралния уровенъ на руския народъ“. И въ сжщото това врѣме тоя джелнтлеменъ много правилно оцѣни положението на работитѣ отъ гледището на своята класа: „Пробиванието на фронта не е така важно, както дълбокото пробиване на фронта на Ленина“. Съ пробиването на „фронта на Ленина“, т. е. фронта на революцията, рускитѣ империалисти можеха вече да не се стѣснявать да третиратъ en canaille и органитѣ на революционата демокрация.

Съ излизането на Львова „коалиционната“ власть окончателно се дезорганизира. Буржуазията знаеше, че сега Съвѣтитѣ най-малко могатъ да вематъ властьта, защото сж безсилни. Трѣбаше още по основателно да се дезорганизира държавния апаратъ; за да може послѣ да влѣзе въ Петербургъ на бѣлъ конь, въ качеството си на „спаситель на отечеството“.

Дребнобуржуазнитѣ водители социалъ патриоти постжпиха така, както трѣбаше да се очаква. Тѣ се прѣклониха прѣдъ едноличната воля на Керенски. като му прѣдадоха всичкитѣ пълномощия. „Демократи“, тѣ се отказаха отъ демократизма; „социалисти“, тѣ капитулираха прѣдъ оногова, на когото не довѣряваше и неговата собствена партия; послѣдователи на „свободата“ тѣ отведнъжъ се обърнаха къмъ бонапартисткото самодържавие. Тази наистина отвратителна картина бѣше още по отвратителна благодарение на това, че всичкитѣ дѣйствующи лица играеха само ролята на пѣхотинци, които се движѣха отъ ржката на империалистическата буржуазия.

Послѣднята продължаваше да настжпва по всички линии, бързо вървяща къмъ военната диктатура. Генералъ Корниловъ ултимативно поиска възстановяването на смъртното наказание, което първо бѣше отмѣнено слѣдъ мартенската революция. Комисарьтъ на Врѣменното правителство Савинковъ-Ропшинъ, този сжщия, който прѣзъ днитѣ на черната реакция ренегатството си оправдаваше съ богобоязливи разсжждения на темата: може ли да се убива шпиона-провокаторъ, този сжщия, въ телеграмата си, написана съ езика на Достоевски, започна да моли за масови разстрѣлвания. Керенски, който съ театрални жестове и съ театрални сълзи на очитѣ приказваше по-рано за абсолютното унищожение на смъртното наказание, защото той не искаль да бжде „Маратъ на руската революция", тоя сжщия го поиска сега, очевидно, за да бжде нейния Столипинъ. Защото Маратъ отнимаше главитѣ на високопоставенитѣ контра-революционери, а Керенски, който почна да ухажва бившия царь Николай, даде разпореждане за масови разстрѣлвания на проститѣ солдати. Започна се дивашка вакханалия на разстрѣлвания, каквато нѣмаше даже при кървавия режимъ на царя, походъ противъ войнишкитѣ организации, полкови комитети, революционната литература. Тържествено обявената свобода безсрамно се тъпчеше отъ генералския ботушъ. Правата на войника-гражданинъ отново бѣха откраднати. Ликующата буржуазия празднуваше своя триумфъ. Отвсѣкждѣ започнаха да пълзятъ скрилитѣ се врѣменно Пуришкевичи. Обявената отъ Съвѣта за трупъ Дума възкръсна и чрѣзъ устата на Масленикова обяви отъ своя страна, че

Съвѣтитѣ сѫ сбирщина отъ прѣстѫпници и голтаци. Размърдаха се реакционнитѣ организации и въ сѫщото врѣме, когато въ тюрмата се вкарваха Луначарски, Троцки, Колонтай, отъ тюрмата се пущаха Горемикинъ, Марковъ II, наемнитѣ убийци и провокатори Абросимовъ Черномазовъ и др. Подъ знамето на борбата съ анархията, подъ знамето за „спасението на революцията“ започнаха да задушаватъ революцията и да пускатъ на свобода нейнитѣ джелати.

Органитѣ на революционната демокрация, които станаха наполовина придатъци къмъ репресивнитѣ органи на буржуазията, мъгляво чувствувайки тревога, въ сѫщото врѣме шагъ слѣдъ шагъ отстѫпваха прѣдъ увеличаващитѣ се искания на контра-революцията. Не напразно още въ врѣмето на „хуманния“ Керенски въ Централния Изпълнителенъ Комитетъ безъ забикалки бѣше поставенъ лозунга: „Да се унищожатъ болшевикитѣ“. Това ставаше въ сѫщото врѣме, когато изъ Петербургъ се носѣха слухове за контра-революционнитѣ заговори, изходящи отъ Главната Квартира. Но Керенски не отиде по-далечъ отъ уволнението на двама-трима генерали. Но за това пъкъ той влѣзе въ прѣговори съ контра-революционнитѣ кадети за съставяне на кабинетъ.

Сега настѫпи за кадетитѣ „психологическия моментъ“. Ако „господствующата партия“ на соц. революционеритѣ, която получи навсѣкждѣ такова болшинство, прѣвърна своя лозунгъ „Земя и Воля“ въ лозунга „Земя и Свинецъ“ и доведе своята „трудова прибавка“ къмъ широчината на земята, необходима за погребението на застрѣляния отъ своя братъ селянинъ-войникъ, то отъ какво още да се боимъ? Болшевикитѣ, най-опаснитѣ противници, сж разбити. Останалитѣ партии сж опитомени.

Слѣдъ като Керенски се въртѣ насамъ и нататъкъ и взе да пада даже въ несвѣсть, съглашението се състоя възъ основа на почти пълната капитулация на Съвѣтитѣ. Кадетитѣ влѣзоха въ кабинета, като прѣдварително дадоха голѣмъ срокъ за допитване. Дребнобуржуазнитѣ „социалисти“ буквално тичаха подиръ „живитѣ сили“ на страната, подъ които се разбираха възкръсващитѣ покойници отъ Думата. Слѣдъ това въ името на отечеството кадетитѣ се съгласиха. Тѣ се съгласиха на условия, който означаваха тѣхната пълна побѣда. Новото министерство се състави като министерство вече съвсѣмъ независящо отъ Съвѣтитѣ.

Този фактъ окончателно прѣдаде въ ржцѣтѣ на буржуазията държавната власть, която се откъсна отъ Съвѣтитѣ. Послѣднитѣ се прѣвърнаха въ очитѣ на буржуазията въ „частни“ „самосъздали се“ организации. И вмѣсто конгреситѣ на революционната демокрация, на повърхностьта изпъкна Земския Съборъ въ Москва, гдѣто фабрикантскитѣ, банкерски и чокойски тузове трѣбаше да коронясатъ правителството на „спасението на революцията“, правителство, което успѣ пакъ да възобнови Сибиръ, чл. 102 отъ наказателния законъ, ареститѣ и затворитѣ безъ сждъ, щегловитовския режимъ, столипинското вжже и тайната полиция.

Контра-революцията взема властьта въ ржцѣтѣ си. Слѣдъ петь мѣсечна революция, когато тая власть принадлежеше едновремѣнно и на Съвѣтитѣ и, на правителството и на демокрацията, и на империализма, — най-послѣ се „затвърди“ властьта на империалистическата буржуазия, властьта на финансовия капиталъ. Подъ ржка съ съюзническия империализмъ и реакционнитѣ голѣмци отъ армията, тя започна да играе кючекъ върху труповетѣ на разкжсанитѣ оть нея „свободни граждани“.

Контра-революцията можа да побѣди само при подкрѣпата на дребнобуржуазнитѣ прѣдатели, въ лицето на нейнитѣ водители. Но контра-революцията не можеше и не можа да удовлетвори класовитѣ нужди на селянитѣ. Контра-революцията се опита да унищожи работнишкитѣ организации. Но тя не можа по никой начинъ да разрѣши противорѣчията въ стопанския животъ. Отговоръ на прѣслѣдванията, на присждитѣ и военното положение бѣше голѣмия ръстъ на партията на революционния пролетариятъ, смъкване за винаги отъ министерскитѣ постове водителитѣ на дребно-буржуазния социализмъ, голѣмата сплотеность и закаляване на революционния социализмъ, който се прости съ всички илюзии и смѣло тръгна къмъ нови и славни боеве. Защото съ него е вече и западноевропейския пролетариятъ. Тригодишната война вече не можа да спаси европейската буржуазия, въпрѣки най-разнообразнитѣ и прѣфинени срѣдства подъ маската на демократизма, всѣкой день измисляни отъ нея. Отъ всички краища на Европа започва да се чува ехото на руската революция, въпрѣки блиндиранитѣ фронтове. Въ Англия се повдигаше вълната на работническото недоволство; въ Франция се вълнуваха даже войницитѣ и бързата военно-полева процедура на врѣме спира движението въ армията. Въ Германия — пакъ стачки въ военнитѣ фабрики. Вълната се носи отъ Петроградъ прѣзъ цѣла Европа и минава Ла Маншъ, за да спрѣ и затихне до като не дойде новъ потикъ пакъ отъ изтокъ. Буржуазията видимо тържествуваше. Революцията е умрѣла. Да живѣе революцията!

5. ВЛАСТЬТА МИНАВА ВЪ РѪЦѢТѢ НА СЪВѢТИТѢ.

Пирровата побѣда бѣше много къса за обединената буржуазия и социалъ-патриотитѣ. Отъ този моментъ, въ настроението на революционната демокрация се започва единъ силенъ прѣломъ. Най-силнитѣ Съвѣти единъ подиръ други минаватъ на страната на болшевикитѣ. Наистина, демократическата система за избори, която отъ първия день още приложиха Съвѣтитѣ — щомъ единъ депутатъ не изразява волята на своитѣ избиратели, той незабавно се смѣнява съ другъ — направи послѣднитѣ единъ подвиженъ и живъ апаратъ, който въ всѣки моментъ изразяваше истинската воля на маситѣ. А послѣднитѣ растѣха въ своитѣ очи учеха се отъ кървавия опитъ, възмѫжаваха и зрѣеха не ежедневно а ежечасно.

Въ партията на соц. революционери стана расколъ и отъ нея се отдѣли лѣвото крило, което заемаше интернационална позиция. Въ Петербургския Съвѣтъ блокарската фракция остана въ меншество. Професионалнитѣ съюзи фабричнитѣ и полкови комитети масово минаваха на страната на болшевикитѣ, защото петь мѣсечния кървавъ опитъ и измѣната на блокаритѣ социалъ-патриоти имъ отвори очитѣ.

За да разпръснемъ разпространяваната лъжа и заблуждението, че прѣзъ октомврий м. 1917 г. властьта бѣше взета отъ една малка група болшевики ще дадемъ само нѣколко официални цифри. Споредъ бюлетина на Министерството на Труда къмъ 1 октомврий само въ Петербургъ е имало организирани въ проф. съюзи повече отъ 500,000 работници, болшинството отъ които минаха на страната на болшевикитѣ. Като се вземе прѣдъ видъ и това, че въ Съвѣтитѣ бѣха прѣдставени всички организирани и неорганизирани работници, партийни и безпартийни; като се вземе прѣдъ видъ, че болшинството отъ полковетѣ мина активно на страната на болшевикитѣ и че въ всичкитѣ провинциални Съвѣти, и особено въ селскитѣ, които вече прѣдставляваха повече отъ 20 милиона избиратели, стана сѫщото — тогава само ще стане ясно за всѣкиго, че революционнитѣ движущи сили, слѣдъ като се извѣриха въ безкрайнитѣ залъгвания, отлагания и измѣни, разбраха че самосилата е, която ще рѣши, както въпроситѣ за земята и мира, така и въпроса за властьта. И силата се прояви въ новитѣ открити стълкновения.

Послѣднитѣ станаха на 25 октомврий ст. стилъ, когато излизането на петербургскитѣ работници и цѣлия гарнизонъ се подкрѣпи отъ цѣлата балтийска флота. Властьта бѣше изтръгната отъ рѫцѣтѣ на буржуазно-социалъ-патриотическото правителство и дадена на най-демократическото изборно учреждение, на достойния синъ на Парижката Комуна — на Съвѣта на Работницитѣ Селски и Войнишки Депутати. А това бѣ навсѣкждѣ народа, творцитѣ на човѣшкитѣ блага.

Контра-революционнитѣ „социалисти“ започнаха да организиратъ разнитѣ „Комитети за спасение“, юнкерски и бѣлогвардейски дружини, бунтове, саботажъ, отказъ отъ страна на чиновницитѣ да работятъ. По такъвъ начинъ тѣ туриха началото на новата гражданска война. Тѣхния щабъ стана зимния дворецъ на Николая II. Тамъ се събраха всичкитѣ буржуазни министри, а така сжщо и „социалиститѣ“ прѣдатели. Зимния дворецъ бѣше нападнатъ отъ революционната демокрация, взетъ и всички министри арестувани.

Революционната партия, болшевизма побѣди и взема новитѣ позиции. Условията за побѣда бѣха на лице. „Защото, — на 1 октомври още писа Ленинъ, — ако революционната партия нѣма болшинство въ първитѣ отряди на революционнитѣ класи и въ страната, то не може и дума да става за възстание. За това още е нужно: 1) нарастването на революцията въ общонационаленъ мащабъ; 2) пъленъ мораленъ и политически крахъ на старото „коалиционно“ правителство; 3) голѣми колебания въ лагера на всичкитѣ промеждутъчни елементи, т. е. тѣзи, които не сж съ правителството, макаръ вчера и да сж били съ него“. Умре блоковото недоносче—буржуазната демократическа република — заедно съ своитѣ водители Черновци, Церетели, Плехановци и др., за да не възкръсне вече никога. Да живѣе Съвѣтската Република!

6. ОСНОВИТѢ НА СЪВѢТСКАТА РЕПУБЛИКА.

Още прѣзъ революцията въ 1905 г. Съвѣтитѣ на Работническитѣ Депутати, създадени отъ могжщия поривъ на истинското народно творчество, туриха основата на новия държавенъ строй, който сега трѣба да замѣни старата овехтяла и окончателно компрометирана машина — парламентарната демократическа република.

Въ основата на Съвѣтската република лежи правилото, поставено още отъ евангелието: „който се не труди да не яде“, гдѣто се разбира не тоя, който е неспособенъ физически за работа, а който не желае да работи. Рускитѣ Съвѣти поставиха правилото: „който не желае да работи, той не се ползува съ избирателни права“. Въ Съвѣтската Република влизатъ всичкитѣ прѣдставители на грубия трудъ, а така сжщо и служащитѣ въ учрежденията инжинеритѣ, писателитѣ, артиститѣ, ученитѣ и пр. всички, които се числятъ къмъ нѣкой професионаленъ съюзъ, защото не може да има трудящъ се, който да не се числи къмъ своята организация.

Въ Съвѣтската Република нѣма избранникъ, който да не е смѣняемъ въ всѣко врѣме възъ основа правото на избирателя да извиква обратно своя избранникъ. При тая система нѣма даже бюрократическитѣ формалности, които така силно затрудняватъ референдума.

Така. избрания депутатъ се явява не само законодателна, но и сждебна и изпълнителна власть — всичкитѣ тия власти не сж раздѣлени, а се обединяватъ. Всеобщото участие на всичкитѣ работни маси въ законодателната, изпълнителната и сждебна власти дава такъвъ тласъкъ за развитие въ народа на неговитѣ духовни сили и таланти, каквото историята още не знае. Главното прѣимущество на Съвѣтската Република е, че тя дава на работящитѣ не само равенство на правата, но и равенство за умствено развитие и економическо и духовно благоденствие.

Най-идеалния строй при съврѣменния буржуазенъ редъ е „Демократическата Парламентарна Република“, при която само законодателната власть е избираема. И въ най-идеалнитѣ републики, като Швейцария и Нова Зеландия, не само че не сж съединени тритѣ власти въ едно, но нѣма изборность на сждебната и изпълнителната власть. Ние много добрѣ знаемъ, че когато буржуазнитѣ закони сж даже най-добри, то тия, които ги изпълняватъ, си служатъ съ тѣхъ само за беззакония и угнетение.

Ето защо, даже въ такива идеални страни като Швейцария, гдѣто парламента е по-съвършенъ отъ английския и французкия, и тамъ политическия животъ основно не се различава отъ тоя въ Франция. Сжщия полицейски произволъ, сжщия бюрократизмъ, канцеларщина, сжщата готовность да разгонва и стрѣля въ стачницитѣ, които се борятъ противъ капиталиститѣ. Който не познава и не е живѣлъ въ тия „идеални“ страни и който не е заинтересованъ въ запазването на тия идеални учреждения — само той може да отрича това.

Тамъ гдѣто още сжществува трудъ и капиталъ гдѣто има милионери и милиардери, гдѣто има богаташи — отъ една страна, и тамъ, гдѣто има работници — отъ друга, тамъ парламентарната комедия служи само, за да хвърля прахъ въ очитѣ на народа. Какво става отъ четири години въ парламентитѣ въ всичкитѣ „демократически“ страни? Какво става и въ българския парламентъ? Обърнаха се въ свърталища на гешефтари, разбойници и политически мошеници, въ свърталища, гдѣто, ако и да има даже и честни депутати, но депутати, на които избирателя не може въ всѣкое врѣме да отнеме правото му на избранникъ и да прати другъ на негово мѣсто, щомъ той не изразява вече неговата воля.

Не, руската революция разкри тия отрицателни свойства на съврѣменния демократически парламентаризмъ. Даже буржуазни учени и защитници на съврѣменния парламентаризмъ отдавна разбраха това и смѣтатъ, както напримѣръ проф. Моро, че „парламентаризма се крѣпи на три грѣха: паритѣ, лъжата и насилието“. Съ помощьта на жълтата преса, властьта и паритѣ буржуазнитѣ партии всѣкога сѫ успѣвали да си създадатъ свое болшинство и фактически всѣкога да управляватъ, макаръ днесъ тѣ да се наричатъ „народни“, „демократични“, а утрѣ, като видятъ, че само сь тия форми не могатъ да се ловятъ избиратели, закачатъ още една фирмичка — „социалистическа“. И до като парламента ще изразява волята даже и на „цѣлия народъ“, но ще има само законодателна функция до тогава той ще бѫде само орѫдие на буржуазията, за да властвуватъ надъ народнитѣ маси.

Извѣстния френски професоръ по държавно право Дюги отдавна е още призналъ, че противъ парламентаризма трѣба да се вvзематъ „сериозни гаранции“, Дюги е прѣпорѫчвалъ на парламента

„не само да гарантира личната свобода въ тѣсния смисълъ на думата, но и да даде на трудящитѣ се маси възможность да получаватъ всичкитѣ продукти на своя трудъ, а това е непримиримо съ признанието на индивидуалниятъ монополъ на орждията за производство“. По такъвъ начинъ даже Дюги е дошелъ до искането да се прѣмахне капиталистическия строй.

И другъ единъ французки професоръ юристъ Бенуа е прѣпоржчвалъ, щото парламента да стане „не толкова изразитель на нацията, колкото изразитель на съставлающитѣ го класи и групи“. Но това си останаха само критики и благопожелания на отдѣлни лица, до като тая критика не я подеха революционнитѣ работнически партии — болшевикитѣ, спартакиститѣ (тѣснитѣ и независимитѣ социалисти у насъ), до като самитѣ народни маси чрѣзъ парламента, чрѣзъ изборитѣ за парламента, не влѣха съвсѣмъ ново съдържание на агитациитѣ си при изборитѣ, за да положатъ началото на новия парламентъ на Съвѣтитѣ, на новата Съвѣтска Република.

Ленинъ въ своята брошура — „Ще задържатъ ли болшевикитѣ властьта“, написана прѣди октомврийския прѣвратъ.—опрѣдѣля така сжщностьта на Съвѣтитѣ: „Съвѣтитѣ сж новъ държавенъ апаратъ, който дава 1) въоржжена сила на работницитѣ и селянитѣ при това тая сила не е откъсната отъ народа, както силата на старата армия; въ военно отношение тая сила несравнено е по могжща, отъ колкото по-раншната; въ революционно отношение тя е незамѣнима. 2) Този апаратъ е такава свръзка съ маситѣ, съ болшинството отъ народа, такава тѣсна и неразривна, леко провѣрима и възобновяема връзка, каквото подобна не е имало никога при досегашния държавенъ апаратъ. 3) Този апаратъ въ силата на изборностьта и смѣняемостьта на състава му по волята на народа, безъ бюрократическитѣ формалности, се явява много повече демократиченъ, отколкото досегашнитѣ апарати. 4) Той дава здрава връзка съ най-различнитѣ професии, като олеснява съ това най-различнитѣ реформи безъ всѣкакъвъ бюрократизмъ. 5) Той дава форма на организацията на апарата, т. е. на найенергичната, най съзнателната часть отъ угнетенитѣ класи — работницитѣ и бѣднитѣ селяни, явявайки се по такъвъ начинъ апаратъ, чрѣзъ който авангарда на угнетенитѣ класи може да подига, възпитава, обучава и води слѣдъ себе си цѣлата гигантска маса отъ тѣзи класи, които до сега стояха съвсѣмъ на страна отъ политическия животъ, отъ историята. 6) Той дава възможность да се съединятъ изгодитѣ на парламентаризма съ изгодитѣ на непосрѣдствената прѣма демокрация, т. е. да съединява въ лицето на избранитѣ депутати и законодателната и изпълнителната и сѫдебни функции. Въ сравнение съ буржуазния парламентаризмъ, това е такъвъ шагъ напрѣдъ въ развоя на демокрацията, който има всемирно-историческо значение“.

„Взимането властьта отъ Съвѣтитѣ, та това е диктатура, това е най-ужасно посѣгателство противъ демокрацията!“ закрякаха въ единъ гласъ всички буржуазни и социалъ патриотически гѫски. Демокрация и диктатура! — това сѫ двѣ несъвмѣстими работи защото диктатурата въ Русия е сѫщия, „стария царски режимъ“ — плаши в. „Народъ“ тия, които „Народъ“ ежедневно храни съ измислици, лъжи и скриване на фактитѣ.

„За да развърже своитѣ интелектуални и организаторски сили, пролетариятътъ се нуждае отъ демократически строй“, пише Кауцки по поводъ на руската революция, и сѫщия продължава; „при демократическия строй най-ясно изпъкватъ на лице класовитѣ противорѣчия“. И наистина, работничеството всѣкога е поставяло демократически искания, сражавало се е за тѣхъ на барикадитѣ, давало е живота на най-добритѣ си синове, защото при демократическитѣ условия то най-добрѣ можеше да се подготви за рѣшителния натискъ върху капиталистическия строй, — за социална-революция. Искайки демократически свободи, свобода на словото, печата, събранията, на сдружаване, свобода на стачки, пролетарията изхождаше отъ своитѣ интереси, а неговитѣ интереси — това бѣха и сѫ интереситѣ на всичкитѣ работни маси, на ония маси само които не живѣятъ отъ експлоатацията на друга класа, а сами сѫ експлоатирани. Експлоатиранитѣ — това сѫ милионнитѣ маси; експлоататоритѣ — това е нищожното малцинство паразити. И въ тази смисъль е разбирала революционната социалндемокрация лозунгитѣ за „всеобщи“ всички искания въ своята програма, когато се е борила за тѣхното осѫществяване.

За пролетарската партия било би кѫсогледство ако заради врѣменното поражение на изборитѣ, тя се откажеше отъ избирателното право на тъмнитѣ още маси, защото да се откажеше отъ него, значи да се откажеше отъ политическото развитие на своитѣ бѫдащи послѣдователи. Тѣ би останали изолирани, не би се увличали въ обществения животъ, не биха се учили даже върху собственитѣ си грѣшки. Въ такъвъ случай ний бихме врѣменно спечелили, но въ края на краищата бихме изгубили, защото бихме затворили вратитѣ си за нови послѣдователни. Пролетарската партия е била всѣкога най-прѣдзидливата партия. Именно прѣзъ подготвителния периодъ нейнитѣ задачи сѫ се заключавали въ това да организира и подготвя широкитѣ маси. И тя всѣкога е защищавала всичкитѣ демократически свободи. Но погрѣшно е да се мисли, че тя е защищавала тия свободи вънъ отъ границитѣ на съврѣменитѣ капиталистически отношения.

Положението относително условностьта на демократическитѣ формули съвсѣмъ не е новъ, не е отъ какъ болшевикитѣ взеха властьта. Още на II конгресъ Руската социалъ демократическа партия, въ 1902 год. Плехановъ (тогавашния Плехановъ) заяви: „Всѣки даденъ демократически принципъ трѣба да бѫде разгледанъ не самъ по себе си въ своята отвлеченость, а въ отношение къмъ онзи принципъ който не може да бѫде нареченъ, освѣнъ принципъ на демокрацията... а имено че Salus populi suprema lex, който въ прѣводъ на езика на революционера значи, че успѣха на революцията е висшъ законъ. И ако за успѣха на революцията би станало нужда врѣмено да се ограничи тоя или оня демократически принципъ, то прѣдъ такива ограничения е прѣстѫпно да се спираме“. (Вижъ стр. 169 отъ протоколитѣ на сѫщия конгресъ). Това както казахме, пролетарията и безимотнитѣ селски маси могатъ да направятъ когато тѣ сѫ минали вече границитѣ на капиталистическия строй и сѫ въ периода на ужасната гражданска и социална война, въ периода на диктатурата на пролетарията и безимотнитѣ селяни, когато окончателно се руши старото гнило здание и се поставятъ основитѣ на социализма, Защото споредъ учението на Маркса и Енгелса, въ което десетилѣтия се учеше пролетарията и което забравиха много скоро всички социалъ-патриоти отъ рода на Шайдемановци, Сакъзовци, Сакаровци и тѣхнитѣ приятели, щомъ се заловиха да спасяватъ буржуазията, защото споредъ това учение при социалистическия строй, който ще настѫпи слѣдъ диктатурата, нѣма да има класи, нѣма да има експлоататори и експлоатирани.

Диктатурата на една класа настѫпва всѣкога въ периода на борбата, въ врѣме на революция, когато „насилието — както казва Марксъ — се явява акушерка при раждане на новия строй.“ А въ революционното врѣме трудно е да се опрѣдѣли точно съ кого е грамадното болшинство отъ народа. Значи, диктатурата безъ революцията е немислима. И когато възтържествува диктатурата на пролетарията и безимотнитѣ селяни, не могатъ ли тѣ да постѫпятъ така, както сѫ постѫпвали другитѣ класи? Достатъчно е само да поставимъ тоя въпросъ, за да получимъ и правилния отговоръ, защото достатъчно е да прочетешъ първитѣ глави на настоящата брошура и всѣки учебникъ по история на революциитѣ за да видишъ какъ е постѫпвала буржуазията въ такива случаи.

И все таки не може да става никакво сравнение между буржуазната диктатура и диктатурата на пролетарията и безимотнитѣ селяни, каквато форма приема сега въ лицето на Съвѣтитѣ не само въ Русия, а и въ цѣла Европа. Защото никоя политическа форма до сега не е осигурявала до такава степень господството на болшинството надъ меншинството, както при диктатурата на Съвѣтитѣ. Защото никоя форма не осигурява максималната възможность за развитие, организация, просвѣщение и борба, както Съвѣтската организация. Никога, при никоя парламентна република сами маситѣ не творятъ своя собственъ животъ, защото Съвѣтската власть, Съвѣтската диктатура — това е властьта на масовитѣ работнишки, селски и войнишки организации.

На III конгресъ на Съвѣтитѣ чу се отъ нѣкждѣ по адресъ на Ленина: „Диктаторъ!“. „Да, отговори Ленинъ, когато вие бѣхте социалисти, тогава вие признавахте диктатурата и за нея писахте въ своитѣ програми, вие се възмущавахте отъ прѣдразсъдъка, че може да се докаже на буржуазията да не експлоатира, че това е грѣшно. Не, тоя утопически прѣдразсъдъкъ отдавна е разбитъ въ теория и нашата задача е да го разбиемъ и на практика. Да си прѣдставяме социализма като нѣщо, което ще ни го донесатъ на готово, на тепсия, облеченъ чистичко — не! — това не може да бжде! Нито единъ въпросъ на класовата борба не се е рѣшавалъ въ историята иначе, освѣнъ чрѣзъ насилие. Но „насилие, което излиза отъ страна на трудящитѣ се маси, — да, ний сме за такова насилие, за такава диктатура“.

А отъ диктатурата на маситѣ до личната диктатура има такава разлика, както между Бонапарта, Керенски и тѣхната диктатура и диктатурата на българското джудже Д-ръ Сакаровъ. Ролята на Бонапартовци въ работнишката диктатура, въ революциитѣ на работнитѣ градски и селски маси, принадлежи не на отдѣлнитѣ личности, па били тѣ и на Лениновци, а въ ролята на колектива, името на когото сега е Съвѣтитѣ на работнишкитѣ, селски и войнишки депутати въ Русия, Германия, Англия — въ цѣла Европа.

Твърдѣ малко или съвсѣмъ не говорятъ за Съвѣтската власть въ Русия, когато става дума за великата борба на тая власть съ цѣлата международна реакция. Говорятъ или пишатъ всѣкога за болшевикитѣ, като отождествяватъ Съвѣтитѣ съ болшевикитѣ. Това е правилно до толкова, до колкото въ основитѣ на Съвѣтската република сѫ легнали ония идеи и оная тактика на революционата социалъ-демокрация, която отъ 1902 г., и особено отъ 1905 г., е прието да се нарича „болшевишка“. Много отъ програмнитѣ и тактически въпроси се изясниха прѣзъ врѣме на войната и особенно въ процеса на самата революция. Болшевишката партия се развиваше и растѣше на дълбоко и на широко. И за това нито една политическа партия, нито въ една страна даже, не се е ползувала съ такова влияние, както болшевишката сега въ Русия. Болшевизма стана олицитворение на революцията, отъ която е трудно да се отдѣли, както е трудно да се отдѣли социализма отъ класовата борба. Болшевизма е голѣмо масово течение, съ такова историческо значение, каквото прѣди 2000 години имаше християнството, когато смѣни езичеството. Болшевикъ, това е синонимъ на съзнателенъ работникъ, селянинъ и войникъ, колкото и да се старае Асѣнъ Цанковъ да убѣждава (не работницитѣ, разбира се) буржуазията, какво че болшевицитѣ — това сѫ „декласиранитѣ и невѣжитѣ“ и за това тоя Санчо-Пансо се е заловилъ „да ги извади отъ строя“. (Вижъ статията му „социализмъ или болшевизмъ“ въ III кж. на сп. „Съврѣм. Мисъль“). И нѣма да е мъчно да ги „извади отъ строя“ тия „въоржжени банди, които обиратъ пжтницитѣ“ (къмъ които думи за болшевикитѣ, казани отъ Ру-Костадо въ „le Journal du peuple“ Асѣнъ Цанковъ нищо не можелъ да каже, защото „тѣ вѣрно характеризирали болшевизма“), нѣма да бжде мъчно, казваме, това за Цанкова, когато той ще бжде главенъ секретарь на Министра на Вжтрѣшнитѣ работи — Пастухова и ще разполага съ неговата полиция. Ние ще оставимъ Цанкова да си лае, а сами ще продължимъ, за да видимъ какво сж наистина въ сжщность болшевикитѣ.

Думата болшевикъ играе сега въ Русия сжщата оная роля, която въ врѣме на французката революция е играла думата „патриотъ“. Тогава понятието „патриотъ“ е обхващало всичко честно, което се е бунтувало противъ „аристокрацията“, което я е ненавиждало заради старанията ѝ да задуши националната революция при помощьта на иностраннитѣ войски. Въ руската революция понятието болшевизмъ обхваща различни явления: особенната теоретическа оцѣнка на ролята на пролетарията, селянитѣ и буржуазията въ руската революция, опрѣдѣление на характера и взаимноотношенията между Съвѣтитѣ и парламентарнитѣ учреждения и стихийния протестъ противъ войната фиксиранъ въ формулата — „борба противъ империалистическата война“, отношението и къмъ Интернационала и пр. Болшевизма стана идейна обвивка на стихийното недоволство на маситѣ, на тѣхния здравъ класовъ инстиктъ. И за това успѣха на болшевизма и спартакизма не е нито случайность, нито пъкъ успѣхъ на демагогията на неговитѣ водители. Това не го разбраха еснафскитѣ „социалистически“ глави въ Русия, още по-малко ще го разбератъ и ренегатитѣ Цанковци у насъ. „Нужно е социалдемокрацията у насъ да си омие рѫцѣтѣ отъ болшевизма“. — се провиква г. Цанковъ. Много вѣрно! Прѣзъ врѣме на четиригодишната война, когато вий почтени господа, търгувахте съ интереситѣ на маситѣ и прѣдателствувахте, сега маситѣ, работнитѣ маси ви напущатъ съ отвращение и вий търсите спасение при буржуазията, та послѣднята ви прие въ обятията си очистени и „измити“ отъ социализма, защото сега въ цѣла Европа социализма, болшевизма и спартакизма — това е сѫщностьтьта на онова движение, което се носи отъ единия край до другия на Европа и което носи спасение за човѣчеството отъ гладъ, мизерия, войни, отъ социалното и економическо неравенство. Отъ това движение вие отдавна сте се „омили“, сега напафюмирани весело ви посрѣщатъ въ Министерския Съвѣтъ и двореца[1]) . . .

---

[1]) Широката партия, още на 22—II—918 г. отъ трибуната на Народното Събрание чрѣзъ сѫщия Асѣнъ Цанковъ, при бурното удобрение на Григоръ Василевъ, Такевъ и всичкитѣ радослависти, се „оми“ отъ болшевикитѣ, като заяви, че болшеви-

За да свършимъ съ въпроса за „Основитѣ на Руската Съвѣтска Република“ ще приведемъ часть отъ рѣшението на III конгресъ на Съвѣтитѣ, който заседаваше въ врѣме на Брестъ-Литовскитѣ прѣговори и гдѣто тѣ сж формолирани тека:

1. Русия се обявява Република на Съвѣтитѣ на Работническитѣ, Войнишки и Селски Депутати. Цѣлата власть въ центра и въ отдѣлнитѣ мѣста принадлежи на тѣзи Съвѣти.

2. Съвѣтската Руска Република се учреждава възъ основа свободния съюзъ отъ свободни нации, като федерация на съвѣтскитѣ национални републики.

Като поставя за своя основна задача унищожението на всѣка експлоатация на човѣка отъ човѣка, пълното отстранение дѣлѣнието на обществени класи, безпощадното потискане на експлоататоритѣ, установяването социалистическа организация на обществото и побѣдата на социализма въ всички страни, III-ятъ Всеруски конгресъ на Съвѣтитѣ на Работническитѣ, Войнишки и Селски Депутати по-нататъкъ постановява:

1) При осжществяване социализацията на земята, частната собственость върху земята се отмѣнява, и цѣлиятъ поземленъ фондъ става общенародно достояние и се прѣдава на трудящитѣ се,

---

китѣ сж въ състояние да повредятъ на своя народъ по вече отъ колкото на кой да е било другъ народъ, но че болшевикитѣ не прѣдставлявали нѣкаква международна опасность. Една година само се измина, г. Цанковъ и вий поведохте ужасна война срѣщу тая вече „международна опасность“. Българското работничество ще доживѣе да види какво ще правите слѣдъ 6 мѣсеца.

безъ право на откупване върху началата на уравнителното използуване на земята.

Всички гори, недра и води отъ общодържавно значение, а сжщо и цѣлия живъ и мъртавъ инвентаръ, образцовитѣ чифлици и селско-хазяйственитѣ прѣдприятия ставатъ достояние на нацията.

2) Като първа стжпка къмъ пълното прѣминаване на фабрикитѣ, заводитѣ, рудницитѣ, желѣзницитѣ и др. срѣдства за производство и транспортъ въ собственость на Съвѣтската Работническа и Селска Република, се потвърждава Съвѣтския Законъ за работническия контролъ и за Висшия Съвѣтъ на Народното Стопанство съ цѣль да се защити властьта на трудящитѣ се надъ експлоататоритѣ.

3) Потвърждава се прѣминаването на всички банки въ собственость на Работническо-селската държава, като едно отъ условията за освобождение на трудящитѣ се маси отъ игото на капитала.

4) Съ цѣль да се унищожатъ паразитнитѣ слоеве на обществото и да се организира стопанството, въвежда се всеобщата трудова повиность.

5) Въ интереса за запазване цѣлата власть въ ржцѣтѣ на трудящитѣ се маси и отстранението на всѣка възможность за възстановяване властьта на експлоататоритѣ. декретира се въоржжаването на трудящитѣ се, образуване на социалистическа червена армия отъ работници и селяни, и пълното разоржжаване на имущитѣ класи.

7. ПЪРВОТО СЪВѢТСКО ПРАВИТЕЛСТВО.

На 25 октомврий 1917 г. ст. ст. властьта прѣмина въ ржцѣтѣ на Съвѣтитѣ, които сж постановление отъ 28 с. м. назначиха първия „министерски съвѣтъ“ — Съвѣта на Народнитѣ Комисари: прѣдседатель на съвѣта — Владимиръ Уляновъ Ленинъ, комисаръ на вжтрѣшнитѣ работи — А. Сиковъ, на земледѣлието — Милютинъ на труда — Шляпниковъ, комитетъ за Военнитѣ и Морски работи — Авсѣенко, Криленко и Дибенко; на народната просвѣта — Анатолий Луначарски, на външнитѣ работи — Левъ Бронщейнъ Троцки, на продоволствието — Теодоровичъ, на финансиитѣ — Скворцовъ (Степановъ), на правосждието — Оппоковъ, на пощитѣ и телеграфитѣ — Авиловъ (Глебовъ) и прѣдседателъ по националнитѣ въпроси — Джугашвили (Сталинъ).

Този Съвѣтъ се намираше подъ непосрѣдствения контролъ на Рускитѣ Съвѣти на Работнишкитѣ, Селски и Войнишки Депутати, които можеха всѣки моментъ да смѣняватъ своитѣ комисари.

Съвѣтската властъ завари едно ужасно наслѣдство. Слѣдъ нещастната офанзива на Керенски — пълно растройство на фронта и оставени войници безъ храна и облекло. Гладъ въ градоветѣ. Пълно разстройство на производството и още по ужасно — на продоволствието.

Саботажъ отъ страна на буржуазията и организация на контра революцията, която се групираше около партията на Милюкова, за да свалятъ Съвѣтитѣ и удавятъ въ кръвь завоеванията на революцията. Въ Москва кадетитѣ организираха заговора на Каледина съ офицеритѣ — Корниловци; на югъ — Калединъ; на истокъ — Дутовъ. Малко едно колебание и нерѣшителность отъ страна на ржководящитѣ маси и дѣлото на мира, аграрния въпросъ и всички основни въпроси на революцията — ще отидатъ въ пропастьта. Калединскитѣ, Корниловски и Дутовски контра-революциони банди настжпватъ за да се расправятъ най безпощадно. Кой желае гражданската война? Кой върши насилие? Тия ли, които цѣлъ вѣкъ проповѣдватъ миръ и равенство между народитѣ — съзнателнитѣ работни маси? Или тия, които цѣли четири години проливаха кръвьта на народитѣ по всички фронтове и които експлоатиратъ труда на другитѣ — империалистичеститѣ и експлоататорски класи? Маската е смъкната! Колкото и да се дерете и разпжвате истината, господа Миряни и Демократи въ костюма на сопаджиитѣ, колкото и да пишете за „насилието“ на работнитѣ маси, за да прикриете собственото си насилие — нищо нѣма да ви помогне...

На 28 октомври се състави Съвѣта на Народнитѣ Комисари и още сжщия день излѣзе Декрета за мира. Съвѣтитѣ трѣбаше да дѣйствуватъ бързо, бързо да ликвидиратъ, и то да ликвидиратъ основателно съ миналото, старото, гнилото и да творятъ новото.

8. БОРБАТА ЗА МИРЪ.

Отъ изложението въ първитѣ глави на тая брошура се вижда, че разрѣшението на всичкитѣ въпроси на революцията зависѣше отъ разрѣшението на най голѣмия въпросъ, който обхващаше въ себе си всички други въпроси — това е въпроса за мира. Ний ще прѣведемъ точно цѣлия декретъ за мира, за да се види какъ се постави тоя въпросъ отъ едно истинско народно и революционо правителство. И въ понататъшното си изложение ний ще гледаме да посочимъ на първитѣ мѣроприятия на Съвѣтското правителство възъ основа на документитѣ (до колкото разполагаме съ такива) по руската революция и до колкото това е възможно въ една брошура.

„Декретъ за мира. Работнишкото и селско правителство, създадено отъ революцията на 24—25 октомврий и което се опира на Съвѣтитѣ на Работнишкитѣ, Селски и Войнишки Депутати, прѣдлага на всичкитѣ воюващи народи и на тѣхнитѣ правителства да започнатъ веднага прѣговори за справедливъ и демократиченъ миръ“.

„Справедливъ и демократически миръ, какъвто желае подавляющето болшинство отъ изтощенитѣ и измъчени отъ войната работници и трудящи се класи въ всичкитѣ воюващи страни — миръ, който най-опрѣдѣлено и настойчиво искаха рускитѣ работници и селяни слѣдъ свалянето на царската монархия — за такъвъ миръ, правителството смѣта незабавния миръ безъ анексии (т. е. безъ заграбването на чужди земи, безъ насилственото присъединяване на чужди народности) и безъ контрибуции“.

„Такъвъ миръ прѣдлага Правителството на Русия да сключатъ всичкитѣ воюващи народи незабавно, изразявайки готовность да направи безъ най малкатѣ отлагания всичкитѣ рѣшителни крачки — чакъ до окончателното утвърждение на всичкитѣ условия на такъвъ миръ отъ опълномощенитѣ събрания на народнитѣ прѣдставители на всичкитѣ страни и народи“.

„Подъ анексия или заграбване на чужди земи Правителството разбира съобразно съ правовото съзнание на демокрацията въобще и на трудящитѣ се класи въ частность всѣко присъединение къмъ голѣма или силна държава, на малка или слаба народность безъ точно, ясно и доброволно изказано съгласие и желание на тая народность, независимо отъ това до колко е развита или не нацията, която насилствено се присъединява или насилствено задържа въ границитѣ на дадена държава. Независимо, най-послѣ, и отъ това, въ Европа ли е или въ далечнитѣ задокеански страни тая нация живѣе“.

„Ако която и да било нация се задържи въ границитѣ на дадена държава съ насилие, ако на нея, въпрѣки изразеното отъ нейна страна желание — все едно, изразено ли е то въ печата, въ народнитѣ събрания, въ рѣшенията на партиитѣ или въ възмущенията и възстанията противъ националния гнетъ — не се даватъ права за свободно гласуване, при пълно очистване отъ войскитѣ на присъединяващата или въобще по-силна нация, да рѣши безъ най-малко принуждение въпроса за формитѣ на държавното сѫществуване на тая нация, то нейното присъединяване се явява анексия, т. е. заграбване съ насилие“.

„Да се продължава тая война за това, какъ да се раздѣлятъ между силнитѣ и богати нации заграбенитѣ отъ тѣхъ слаби народности, Правителството смѣта за най-голѣмо прѣстѫпление противъ човѣчеството и тържествено заявява своята рѣшителность незабавно да подпише условията на мира, които ще прѣкратятъ тая война на указанитѣ еднакво справедливи условия безъ изключение за всичкитѣ народности“.

„При това Правителството заявява, че то съвсѣмъ не смѣта горѣуказанитѣ условия за мира, като ултимативни, т. е. то се съгласява да разгледа и всички други условия за мира, само че настоява за по-възможность по-бързо прѣдлагане на тия условия отъ която и да било воюваща страна и за най-пълна ясность, на безусловно изключване на всѣкаква двусмисленость и всѣкаква тайна при прѣдлагане на условията за мира“.

„Правителството отмѣнява тайната дипломация и отъ своя страна изразява твърдото намѣрение да води всичкитѣ прѣговори съвсѣмъ открито прѣдъ всичкитѣ народи, като пристѫпи незабавно къмъ пълното публикуване на тайнитѣ договори, потвърдени или сключени отъ правителството на помѣщицитѣ и капиталиститѣ отъ февруарий до 25 октомврий 1917 г. Цѣлото съдържание на тия тайни договори, до колкото то е насочено, както това е въ повечето случаи, за доставяне на изгоди и привилегии за ускитѣ помещици и капиталисти, къмъ задържане или увеличение на анексиитѣ на великоруситѣ, Правителството обявява за безусловно и незабавно отмѣнени“.

Слѣдъ като казва по какъвъ начинъ да се водятъ прѣговоритѣ и какъ и за колко врѣме да се сключи примирието, Декрета свършва:

„Обръщайки се съ това прѣдложение къмъ Правителствата и народитѣ на всичкитѣ воюващи народи, Врѣменното Работнишко и Селско Правителство на Русия се обръща така сѫщо и особенно къмъ съзнателнитѣ работници на тритѣ най-напрѣдничави нации на човѣчеството и най-голѣми участници въ сегашната война на държавитѣ, Англия, Франция и Германия. Работницитѣ отъ тия страни сѫ оказали най-голѣми услуги на дѣлото на прогреса и социализма и великитѣ примѣри на чертисткото движение въ Англия, редица революции, които сѫ имали всемирно-историческо значение, извършени отъ французкитѣ пролетарии, най-послѣ, въ геройската борба противъ изключителния законъ въ Германия и примѣрната за работницитѣ отъ цѣлия свѣтъ, дълга, упорна дисциплинирана работа за създаването на масовитѣ пролетарски организации въ Германия. Всичкитѣ тия примѣри на пролетарски героизъмъ и историческо творчество ни служатъ за залогъ на това, че работницитѣ отъ тия страни ще разberatъ лежащата на тѣхъ сега задача за освобождението на човѣчеството отъ ужаситѣ на войната и нейнитѣ послѣдици, — че тия работници съ своята всестранна рѣшителна и беззавѣтна енергия на дѣятелность ще ни помогнатъ успѣшно да доведемъ до край дѣлото на мира и заедно съ това дѣлото на освобождението на всичкитѣ трудящи се и експлоатирани маси отъ населението отъ всѣкакво робство и всѣкаква експлоатация“.

Какъ се отзоваха империалистическитѣ правителства и тѣхнитѣ парламенти на това прѣдложение е извѣстно. Тѣ знаеха и чувствуваха много добрѣ, че тая война ще се свърши за тѣхъ така, както свършва декрета съ подчертанитѣ отъ насъ думи и за това търсѣха спасение не въ единъ миръ „безъ анексии и контрибуции“, а въ една побѣдоносна, макаръ и съсипателна война. До колко тая смѣтка на буржуазията излѣзе вѣрна, ние виждаме, че тя много добрѣ чувствува, сега: започналитѣ се революционни събития въ побѣдителкитѣ Франция, Англия и Италия — сж на лице.

Западноевропейската съглашенска буржуазия отказа да прѣговаря съ Съвѣтското Правителство; буржуазията и „социалиститѣ“ социалпатриоти поведоха усилена атака противъ Съвѣтската Република, съ клюки, съчинени ужаси и невѣрни факти се нахвърляха противъ облѣния въ кърви руски работникъ и селянинъ. А маситѣ работници още не се бѣха раздвижили, защото тѣ и нищо не знаеха, а и това, което знаеха, бѣше минало прѣзъ чистилищата на цензурата и подкупния печатъ.

Какво трѣбаше да прави Съвѣтската руска република? Нищо друго, освѣнъ да сключи миръ съ Германия на Вилхелма и да се закрѣпи вжтрѣшно, като се разправи съ вжтрѣшнитѣ контрареволюционни фронтове. Ней ѝ прѣдстоеше тежка работа на борба, кървава борба и строителство.

Съвѣтската Република трѣбаше да отиде даже въ Брестъ-Литовската крѣпость и тамъ прѣзъ главитѣ на Кюлмановци и Черниновци да буди европейскитѣ маси за миръ, какъвто тя прѣдлагаше въ своя декретъ. Европейскитѣ народи и досега нѣматъ възможность да прочетатъ, да узнаятъ какъ се водятъ прѣговори отъ страна, не на патентовани дипломати, а отъ истинскитѣ прѣдставители на революционнитѣ маси. Прѣговоритѣ на Троцки въ Брестъ-Литовскъ ще останатъ паметни въ историята на Великата Руска и Европейска Революция.

Европейскитѣ маси не бѣха още възстанали и затова руската революция неможеше да не подпише Брестъ-Литовския миръ, „защото“, — както обясняваше Троцки на III конгресъ на Съвѣтитѣ, „ний прѣдсказвахме че истински демократически миръ е възможенъ само въ тоя случай, когато въ всичкитѣ страни избухне социална революлия и ако тая революция одържи побѣда“. И сегашната конференция „за мира“ въ Версаилъ и събитията въ Германия показватъ, че Троцки бѣше правъ и хиляди пѫти правъ.

Руската революция въ Брестъ-Литовскъ само направи опитъ да пробие омагьосания крѫгъ отъ огънь и кръвь. И тя сполучи. На сѫщия конгресъ Троцки направи слѣдния вѣренъ паралелъ: „Ние встѫпихме въ прѣговори съ Кюлмановци, както влизатъ въ прѣговори съ своитѣ капиталисти, или съ тѣхнитѣ прѣдставители, работницитѣ-стачници слѣдъ стачка. Биватъ случаи, когато стачката е изгубена; може да се случи и такава нещастна политическа и социална ситуация на условията, при която прѣдставителитѣ на работницитѣ сѫ принудени да подпишатъ миръ съ прѣдставителитѣ на капиталиститѣ на такива условия, които явно противорѣчатъ на тѣхнитѣ интереси. Но истинскитѣ прѣдставители на революционния пролетариятъ никога нѣма да си сложатъ подписа, за да покриятъ съ лъжа сѫщностьта на подписаниятъ отъ тѣхъ договоръ“.

И наистина, слѣдъ подписването на Брестъ-Литовския договоръ, Ленинъ заяви публично, че нѣма да минатъ и 8 мѣсеца слѣдъ Брестъ-Литовскъ, когато империализма на Вилхелма ще бѫде ударенъ и поваленъ смъртоносно. Както въ повечето случаи, Ленинъ излѣзе правъ.

Империализма на Вилхелмовата буржуазия не е побѣденъ на западния фронтъ отъ съглашенската буржуазия. Не. Той получи първото нараняване отъ Руската Революция въ Брестъ-Литовскъ, а смъртоносно е раненъ отъ Социалната Революция въ Германия. Германския империализмъ при послѣднитѣ си издихания, съ помощьта на Шайдемановци, се помъчи да сключи още единъ Брестъ-Литовски миръ въ Ваймаръ съ своята Революция, но тоя „миръ“ му носи окончателната смърть.

Нито германскиятъ империализъмъ можа да донесе мира съ Брестъ-Литовскитѣ прѣговори, нито пъкъ сега съглашенския империализъмъ съ своята парижка конференция, слѣдъ като е сключилъ примирието по фронтоветѣ, ще донесе миръ, истински миръ, както за своитѣ, така и за тия на „побѣденитѣ“ народи.

Защото дѣлото на мира, на фронтовия миръ, безъ „дѣлото на освобождението на всичкитѣ трудящи се и експлоатирани маси отъ населението отъ всѣкакво робство и всѣкаква експлоатация“, — както завършва своя „декретъ за мира“ Съвѣтското Правителство, — е абсолютно невъзможно.

9. РАБОТНИШКИ КОНТРОЛЪ НАДЪ ПРОИЗВОДСТВОТО.

„Работнишкия контролъ“ надъ производството стана една историческа необходимость още прѣди войната, — когато цѣлата капиталистическа Европа дойде въ своето развитие до прѣдверието на социализма. Това се чувствуваше вече и отъ самата буржуазия, но тя не се рѣшаваше още да го въведе, защото знаеше, че това е едно отъ началата на прѣдсоциалистическия периодъ. Трѣбаше да дойде войната съ нейното крайно напрѣжение въ производството, при недостатъчностьта на работни сили и сурови материяли, за да започне ла го въвежда Германия, а слѣдъ нея и държавитѣ отъ съглашението и особено Англия. Работнишкия контролъ обръща съ главата надолу цѣлия апаратъ на „държавния контролъ“, съ неговитѣ закони, инспектори на труда и индустрията.

Както видѣхме, още прѣзъ първитѣ дни, Мартенската революция се зае да регулира производството, което бѣше окончателно разстроено прѣзъ режима на Николая. Но слѣдъ Мартенската революция, когато се започна вече непосрѣдствената борба между работницитѣ и буржуазията, послѣдната започна да саботира, да разстройва производството, за да принуди работницитѣ на отстжпки. И за това руския пролетариятъ бѣше длъженъ, за да спаси революцията, да регулира и тури контролъ надъ производството. Доколко бѣше голѣма необходимостьта отъ въвеждане на планомѣрность въ стопанския животъ на Русия се вижда още и отъ това, че всички конгреси и конференции прѣзъ цѣлото врѣме отъ мартъ и до октомврий сж се занимавали съ тоя въпросъ. И работнишкия контролъ бѣше именно тая нова идея, която трѣбаше да замѣсти старото и негодно вече, това творчество на работнитѣ маси, на което така силно бъркаха да се прояви опортюнистическата политика на меншевикитѣ и другаритѣ имъ.

Работнишкия контролъ — това е опита да се въведе ново начало въ сложилитѣ се вече производствени отношения. Цѣлия производственъ капиталистически апаратъ е построенъ на строгия авторитетъ, на абсолютното подчинение на производителитѣ, на ржководящата воля на притежателитѣ на орждията за производство. Работникътъ бѣше станалъ машина, която трѣба да се движи точно и акуратно по заповѣдь. И борбитѣ на професионалнитѣ съюзи прѣзъ края и началото на тоя вѣкъ се водятъ главно около освобождението на работника отъ това иго на капитала.

Но, както казахме, дойде войната и трѣбаше да се прѣустроятъ отношенията между труда и капитала. Войната показа, че капитализма може още да се приспособява, но и войната е която показа, че производството трѣбва да се подчинява не на интереситѣ на частнитѣ капиталисти, а на интереситѣ на държавата, на буржуазната държава, която водѣше войната. Трѣбаше да се регулира производството, а това не може да стане безъ работнишката сила. И ето Асквитъ е първия, който въвежда въ Англия контрола на комитетитѣ отъ работници, учени и фабриканти. Империалистическата буржуазия поиска да използува сътрудничеството на класитѣ прѣзъ врѣме на войната въ интереситѣ на „гражданския и социаленъ миръ“ и за това вкара и работницитѣ въ контрола надъ производството. А сега, когато войната се свърши и работническитѣ контролни фабрични комитети искатъ вече да останатъ като постояненъ контролъ, то английската, и особенно американската буржуазия прѣдлага вече на работницитѣ да ги направи и тѣхъ съдружници, акционери въ прѣдприятията, само да не се посѣга на частната собственость, — само тя да не стане обществена.

Събитията се развиватъ бързо и на западъ, както и въ Русия, и въпроса за работнишкия контролъ е рѣшенъ безвъзвратно. Руската революция показа, че на буржуазната идея за регулиране на производството, въ интереса на буржуазията и нейната държава, трѣба да се противопостави идеята за регулацията на производството въ интереса на широкитѣ работни маси. Работнишкия контролъ ще подготви условията за социалистическата организация на производството. Ето защо, съвѣтското правителство още въ първитѣ дни издаде декретъ, съ който оформи и узакони „работнишкия контролъ“, въ който декретъ се казва: „... въвежда се работнишкия контролъ надъ производството, покупката и продажбата на продукти и сурови материали, надъ тѣхното пазене, а така и надъ финансовата страна на прѣдприятието.“ ... „въ всичкитѣ прѣдприятия, избранитѣ за осѫществяване на работнишкия контролъ сѫ отговорни прѣдъ държавата за най-строгия редъ, дисциплина и опазване на имуществото. Виновнитѣ въ скриване на материяли, продуки, порѫчки и въ неправилното водене на смѣткитѣ и подобни злоупотрѣбления подлежатъ на углавна отговорность.“

Работнишкия контролъ заедно съ Съвѣтитѣ, които сѫ вече органи не на буржуазията, а органи на работнитѣ маси, ще изиграятъ голѣма роля въ подготвителния периодъ за пълната социализация на срѣдствата за производство. Тая роля работнишкия контролъ може да изиграе въ Русия, защото тамъ вече държавната власть не е вече въ ржцѣтѣ на буржуазията. Държавната власть е била и е органъ класовъ. И за това работнишкия контролъ при Съвѣтската държава, при диктатурата на работнитѣ маси, се явява като органъ не за експлоатация подъ нова „английска или „американска“ система, а като органъ за съзнателно творчество и създаване на материални блага за самитѣ творци, а не само за групата експлоататори.

10. НАЦИОНАЛИЗАЦИЯ НА БАНКИТѢ.

Работнишкия контролъ е много тѣсно свързанъ съ другъ единъ апаратъ отъ голѣмо значение въ капиталистическия строй. Това сж банкитѣ, банковитѣ синдикати. Извѣстно е на всѣкиго, че всѣко прѣдприятие, индустрия и търговия е свързано, а въ по-вечето случаи и непосрѣдствено принадлежи на нѣкоя банка. Слѣдъ постоянната армия и полицията банкитѣ сж единъ отъ най-главнитѣ органи на буржуазията и нейната държава. Това руската революция разбираше много добрѣ и за това ведно съ работнишкия контролъ Съвѣтското правителство декретира и национализирането на банкитѣ. Тя не ги унищтожи, а само ги взе отъ ржцѣтѣ на капиталиститѣ, които чрѣзъ тѣхъ упражняваха такова голѣмо влияние върху цѣлия общественъ и економически животъ. Съвѣтската република подчини банкитѣ на Съвѣтитѣ, за да ги направи народни въ сѫщинския смисълъ на думата. „Безъ голѣмитѣ банки, казва Ленинъ, социализма би билъ неосѫществимъ.“ Банковия апаратъ бѣше найлесно да се национализира съ единъ само декретъ, защото фактическата работа въ банкитѣ се извършва отъ счетоводителитѣ, контролитѣ, отъ служащитѣ, които сѫ пролетарии, или полупролетарии. Тия чиновници ще се увеличатъ даже, защото, за да може да се използува за социализма тоя толкова важенъ апаратъ, ще трѣба да се откриятъ отдѣления даже въ всѣко село. „Той ще бѫде общодържавното счетоводство, общедържавния отчетъ на производството и разпрѣдѣлението на продуктитѣ, той е нѣщо като скелета на социалистическото общество“, продължава сѫщия Ленинъ.

Ако директоритѣ и управителнитѣ съвѣти, ако висшето чиновничество не иска да се покори, то защо най-послѣ миньоритѣ въ една мина могатъ да се мобилизиратъ и се обърне мината на казарма, а работнишката диктатура да не може да мобилизира висшитѣ банкови чиновници?

Ето защо организацията на банковитѣ служащи и пожеланието щото тая организация, проникната отъ идеитѣ, които ѝ прѣдстоятъ да осѫществи чрѣзъ банковия апаратъ, -- това пожелание се отправя отъ работнитѣ маси не само на Русия, на Европа, но и у насъ въ България И правъ е билъ г. Колевъ, единъ отъ нашитѣ скромни и прѣдани труженици въ областьта на банковото дѣло когато въ своя рефератъ, на събранията на банковитѣ чиновници прѣзъ миналия декемврий, е казалъ, „че като организация на хора, които работятъ въ единъ отъ много важнитѣ отрасли на стопанския животъ, естествено е, че тя (банковата професионална организация) ще влияе и върху развитието му“. И сжщия Колевъ продължава по нататъкъ: „Тѣ (банковитѣ служащи) трѣба да се готвятъ да поематъ своето дѣло.“ . . . „Тукъ тѣ има не да разрушатъ, а да запазятъ и продължатъ създадената култура въ областьта на кредита, като я поставятъ само на нови начала.“ Ние подчертахме тѣзи нѣколко думи на г. Колева, за да покажемъ, че банковото дѣло до сега създаваше „култура“, но тая култура служеше на една шепа капиталисти Погледнете само какво прѣдставляватъ банковитѣ трустове въ Германия, Англия и Америка, каква роля играха тѣ особенно прѣдъ сегашната война, когато тия банкови крале имаха въ ржцѣтѣ си всичкия материаленъ и духовенъ животъ на народитѣ. И Руската Съвѣтска Република много добрѣ разбра тая тѣхна роля и създадената отъ тѣхъ „култура“, само, че я „постави на нови начала“, като я направи достояние на нацията чрѣзъ конфискацията и национализирането.

11. ВСЕОБЩАТА ТРУДОВА ПОВИННОСТЬ.

Всеобщата трудова повинность, която въведе Съвѣтската Република не е нѣщо ново, измислено отъ болшевикитѣ. Гдѣ по вече, гдѣ по малко тя бѣше въведена въ всички почти воюващи държави. Германия още въ края на 1916 г. рѣши да въведе трудовата повиность за всички мжже отъ 17—60 год. възрасть. Официалнитѣ крѫгове даже казваха, обръщайки се къмъ демокрацията, че тая повинность се въвежда, за да се задължи и буржуазията да работи. Разбира се че това бѣха само думи, за да се залъжатъ маситѣ. И за това буржуазията не протестираше и не викаше че ѝ се отнема свободата, както това се случи щомъ я въведе Съвѣтската Република. И тя е права. Защото между тия двѣ повинности има една малка, но сѫществена разлика. И въ нея е цѣлата сѫщность на въпроса.

Слѣдъ като сѫ конфискувани капиталитѣ, национализирани банкитѣ въведенъ работнишкия контролъ, трудовата повинность се свежда къмъ старото евангелско правило: „който не работи не трѣба да яде“. И буржуата, капиталиста, ленивеца, праздноскитающия се, — има защо да протестира и да не е доволенъ. Но работника, човѣка на труда, който денонощно работи и всѣкога трепери, че може да остане гладенъ, макаръ и да е готовъ да работи; който трепери за утрѣшния день, когато ще стане негоденъ за работа, или заболѣе, — за него трудовата повинность на Съвѣтската република е най-голѣмото спасение. Тя има характера на съединение на свободни граждани за достигане на общи цѣли и интереси. Това не е казармено-бюрократическата повинность на буржуазна Германия, когато положението на работницитѣ бѣше най-ужасно, когато работника бѣше станалъ робъ, неможеше по свое желание да напуща работата си и да се мѣсти отъ едно мѣсто на друго, нито пъкъ да се бори за подобрение на заплатата и съкратяване на работното врѣме. Защото тая повинность се прилагаше отъ една власть, която служеше като срѣдство за експлоатация. Работницитѣ искатъ трудовата повинность, само че паралелно съ прѣминаването и на властьта въ тѣхнитѣ ръцѣ. Буржуазията прилага тая повинность вънъ отъ зависимостьта на политическитѣ прѣобразования и за това тя става ново и опасно оръдие въ ръцѣтѣ на капиталиститѣ. Само когато властьта мина въ ръцѣтѣ на работнишката демокрация, само тогава задължителния трудъ стана трудъ не робски, а свободенъ въ същинската смисъль на думата.

„Всѣкой работникъ има своята работнишка книжка“. казва Ленинъ, и „това не го унижаваше до сега“. „Съвѣтитѣ ще въведатъ работнишката книжка и за богатитѣ, а послѣ постепенно и за цѣлото население... „Работнишката книжка ще се обърне въ свидѣтелство което ще показва, че нѣма вече „работници“, но нѣма вече и такива, които да не сѫ „работници“. . . „Безъ работническа книжка, гдѣто да е отбѣлѣзано какъ си е изпълнилъ работата, нѣма хлѣбна карта, нѣма въобще продоволствие“. „На насъ сѫ нужни добри организатори, съ опитъ, а капиталиститѣ иматъ тоя опитъ“. — „Инжинеритѣ, лѣкаритѣ агрономитѣ, въобще научно-образованитѣ хора ще бѫдатъ нужни при нашия режимъ много повече“. И затова ний виждаме какви грамадни срѣдства харчи Съвѣтската Република за просвѣтата въобще и за създаване на висши училища и университети и въобще културни учреждения.

12 ПРОСВѢТАТА, ИСКУСТВАТА И НАУКАТА СТАВАТЪ НАРОДНИ.

Социалната демокрация всѣкога е разбирала какво значение има просвѣтата, науката и искуството за подготовката на работнитѣ маси, за да могатъ тѣ да бѫдатъ по-съзнателни и подготвени за бѫдащето социалистическо общество. И при ужаснитѣ условия, при които бѣше поставенъ работника въ буржуазното общество, при липсата на свободно врѣме, той все отдѣляше отъ своята почивка и сънь по малко врѣме за да удовлетвори жаждата си за знание. Вечернитѣ училища, лекциитѣ, работнишкитѣ университети, всичко, което въ това направление вършеше социалната демокрация, се посѣщаваше масово отъ народъ. Най-малко това бѣ правено въ Русия, гдѣто при царския режимъ народнитѣ маси бѣха лишени даже отъ грамотность.

И една отъ първитѣ задачи на Съвѣтската Република бѣше да направи просвѣтното дѣло, въ най-широкия смисъль на думата, достояние и на най-затънтения край.

Никоя буржуазна демокрация не е имала за министъръ на просвѣтата, такъвъ единъ човѣкъ, какъвто назначи Съвѣтската Република за комисарь на Просвѣтата. Видния болшевикъ и извѣстенъ на цѣла инелигентна Русия ученъ и естетъ Анатолий Луначарски. А кой стана по-сетнѣ неговъ помощникъ, а сега, споредъ извѣстията въ френскитѣ вѣстници, и неговъ замѣстникъ? Това е Максимъ Горки. Максимъ Горки и Луначарски! Достатъчно е само да имъ съобщимъ имената, за да разберемъ какво е и какво ще бѫде направено за просвѣтното дѣло на рускитѣ работни маси.

Въ първата си разпоредба още отъ 1 ноемврий Луначарски казва: „Руски граждани! . . „По волята на революционния народъ азъ съмъ назначенъ за народенъ Комисарь на Просвѣтата“ . . .Нито една истинска демокрация неможе да се спрѣ на първоначалното обучение само“ . . . — „Идеала — това е равното и висше образование за всички граждани. До тогава до като то не е осѫществено за всичкитѣ, естествения прѣходъ по всичкитѣ стѫпала на училището и чакъ до университета — прѣхода къмъ по-висока степень трѣба да бѫде поставенъ въ зависимость изключително отъ дарбитѣ на ученика и вънъ отъ всѣкаква зависимость отъ състоянието на сѣмейството“. . . „Трѣба да подчертаемъ разликата между обучението и просвѣтата, възпитанието,

„Просвѣтата е творчески процесъ. Цѣлъ животъ личностьта се „просвѣщава“, обогатява, усилва и усъвършенствува. Трудовитѣ маси жадуватъ още и за образование. Него не може да имъ го даде нито държавата, нито интелигенцията, нито която и да била сила, вънъ отъ сѣмейството. Училището, книгитѣ, театритѣ, музеитѣ и т. н. могатъ да бѫдатъ само помощници. Народнитѣ маси създаватъ своята култура“ . . . „нѣма явление по-величествено и прѣкрасно, отъ колкото това, свидѣтели и участници на което ще бѫдатъ най-близкитѣ поколѣния: построяване отъ трудовитѣ колективи на своята обща богата и свободна· душа“ . . . „Тукъ по-важна е критиката и творчеството на самитѣ маси, защото науката и искуството само въ нѣкои свои части иматъ общечовѣшко значение: тѣ прѣтърпѣватъ сѫществени измѣнения при всѣкой дълбокъ класовъ прѣвратъ.“ . . . „Сътрудничеството между просвѣтителитѣ и общественитѣ сили — ето кое ще прѣслѣдва просвѣтното комисарство при своята дѣйность“.

А на 15 ноемврий сѫщия Луначарски апелира къмъ учащитѣ се — навѣрно за пръвъ пѫть въ историята — съ обръщението „другари!“ . . . „Нали сѫщинския художникъ трѣба да бѫде чутъкъ къмъ правдатя, къмъ красотата на героизма и волята за свобода. Нали учителя, истинския учитель, какъвто той трѣба да бѫде, — трѣба прѣди сичко да бѫде съ народа въ всичкитѣ негови прѣживявания и даже блуждения.“ „Идете му на помощь Той е пъленъ съ сили, но е окрѫженъ отъ бѣди, Слава на онѣзи, които въ тежкия чъсъ на изпитания бѫдатъ съ народа, какъвто си е той още. Позоръ на тѣзи, който го напущатъ!“ . . . „На основание декрета на Съвѣтската република всичкитѣ лица безъ разлика на полъ, които сѫ достигнали 18 год. възрастъ, получаватъ всички граждански и политически права.“ . . . Прѣдъ видъ на това, извѣстява се на учащитѣ се, че отъ 18 год. възрасть тѣ могатъ да в289матъ участие въ всичкитѣ градски избори и такива за държавнитѣ учреждения“. .

Ученитѣ, професоритѣ, академията на наукитѣ, инжинеритѣ, на които сѫществуванието сега е несравнено по-добрѣ осигурено, всичко е повикано на работа. Въ това направление се върши твърдѣ много и се харчатъ грамадни суми. „Извѣстията“ съобщаватъ такъвъ фактъ още прѣди октомврийската революция: „Яви се въ Съвѣта една група инжинери, която е образувала съюзъ на инжинеритѣ-социалисти. Смѣтайки, че сегашното врѣме се явява по сжщество начало на социялната революция. съюза се оставя въ распорѣждание на съвѣта и желае, като отстоява интереситѣ на работницитѣ, да дѣйствува въ пълно единение съ работнишкитѣ организации."

А искуството, а театритѣ? Буржуазния печатъ трлби по цѣла Европа, че всичко това е унищожено. Никога искуството, театъра и музиката не сж били така достжпни за маситѣ, както сега. Театритѣ и концертитѣ до сега се пълнѣха отъ пустата и незнающа какъ да си убие врѣмето и гдѣ да си покаже тоалетитѣ буржуазна и аристократическа публика. И когато Луначарски отвори всички театри и концертни зали за работнитѣ маси, когато той лично взе да организирва въ сжщитѣ театри лекции — концерти по искуството, тогава всичката оная буржуазия избѣга отъ храмоветѣ на искуството, за да не вижда попуканитѣ ржцѣ на работника. И тогава само Шаляпинъ почувствува, че той пѣе за ония маси, отъ които самъ той, заедно съ своя добъръ и личенъ приятель Горки, е излѣзълъ.

Луначарски иска съ училището да развие въ дѣтето, а послѣ и въ гражданина всичкитѣ духовни качества, необходими за живота. Той знае, че музиката е прѣдметъ за масово потрѣбление, ако можемъ така да се изразимъ, въ най-широкия смисъль на думата и че тя има голѣмо благотворно влияние върху живота на работника и селянина. Ний знаемъ, че и при най-тежката работа, селянина я съпровожда, при отдихъ, съ музика, хора и веселби. И за това Съвѣтската република прави всичко необходимо за да направи това искуство достояние на маситѣ. Какво е направено сега, слѣдъ година и половина, ний точно не знаемъ, но въ всѣки случай, то ще да е твърдѣ много, въ сравнение съ това, което се прави кждѣто и да е въ това направление. Защото Съвѣтската република носи освобождение на хората отъ нищета, робство и експлоаталия, а само слѣдъ това освобождение е възможно пълното удовлетворение на духовнитѣ и естетически потрѣбности на човѣчеството . . .

Тогава само се открива картината, която момичето въ утопическия романъ на Мориса „Извѣстия отъ нигдѣ“ показва на своя дѣдо прѣзъ отворения прозорецъ: „Погледни, — казала тя, показвайки на очарователната градина, — ето сега нашитѣ книги... и ето тѣзи (тя си турила ржката върху рамѣнѣтѣ на двамата влюбени, които имъ дошли на гости), и ти самия, дѣдо, който така страстно желаешъ да върнешъ миналитѣ врѣмена, когато такива старци, като тебъ е трѣбало да умиратъ отъ гладъ.

Да, ето нашитѣ книги! А ако ни се поискаше да създадемъ нѣщо прѣкрасно, кой ни бърка сега да земемъ участие въ постройката на едно отъ онѣзи многочислени здания, съ които ний украсяваме сега нашата страна?“

Освободения руски работенъ народъ започна да строи, — и той ше бжде послѣдванъ отъ своитѣ събратя въ цѣлия свѣтъ, — храмоветѣ на хубавото, красивото въ живота, гдѣто свободния човѣкъ ще получава истинска духовна и естетическа наслада.

. . . .

13. РЕВОЛЮЦИОННИТѢ ТРИБУНАЛИ (СѪДИЛИЩА).

Че въ съврѣменната държава правото се създава отъ капитала и че както гражданското, така и углавното, административното и държавното право е възвеждане въ абсолютенъ законъ експлоатацията на труда отъ капитала — това вече е извѣстно и на студентитѣ отъ първитѣ курсове. Това не се скрива и отъ буржуазнитѣ учени и тѣхнитѣ законовѣди, които така слѣпо се придържатъ къмъ тия буржуазно правови догми. Догматизма е станалъ култъ въ правото. И за това подъ защитата на правото и етиката се чувствува най-добрѣ съврѣменния безнравственъ и несправедливъ буржуазенъ строй. Но слѣдъ талантливото изслѣдване на Кауцки върху „Етиката и материалистическото разбиране на историята“, за всѣкой честномислящъ човѣкъ а особенно за всѣкой социалистъ, е ясно, че възвишеностьта на буржуазнитѣ принципи за морала е обратно пропорционална на нравственйя багажъ на неговитѣ проповѣдници. Подъ прикритието на закона, на правото, буржуазията прави най-голѣми беззакония и върши най-безнравствени постѫпки.

Това много откровенно е казано отъ бившия членъ на Върховния Имперски Сѫдъ, г. Мителщедтъ: „До като ний, защитницитѣ на съврѣменния (буржуазенъ) строй държимъ въ рѫцѣтѣ си сѫдебната власть, ний сме длъжни, прѣди да избухне социалната революция, да използуваме тая власть въ борбата съ нашия смъртенъ врагъ. Така мислятъ и чувствуватъ най-съзнателнитѣ умове между нѣмското (и не само между нѣмското, а и между нашето, Б. Н. Л.) сѫдебно съсловие, а слѣдъ него волю-неволю слѣдватъ и другитѣ". (Цитирано у Хазе въ доклада му за борбата противъ социалиститѣ въ Германия).

Буржуазния моралъ смѣта за прѣстѫпление гражданско, углавно. административно и пр. всѣко прѣстѫпление, което нарушава установенитѣ отъ закона норми. Но когато обществото е надрасло тия норми и буржуазията не иска да ги измѣни или уничтожи, то тогава излиза на сцената. . . правото на революцията. И ако революцията засѣгне основата на правото, основитѣ на съврѣменния буржуазенъ строй, то и всички буржуазни кодекси, надъ които работятъ толкова хиляди учени прависти, отиватъ съ главата надолу въ пропастьта.

Ето защо и руската революция, която разклати основитѣ на частната собственость, трѣбаше да уничтожи всичкото право съ неговитѣ мирови, окрѫжни, апелативни и пр. сѫдилища и да създаде своитѣ революционни трибунали. Сѫдиитѣ въ тия трибунали се избиратъ отъ народа, както се избиратъ и Съвѣтитѣ. Уничтожава се и адвокатския институтъ. За защитници се допускатъ „всички неопорочени граждани и отъ двата пола, които се ползуватъ съ граждански права". До нѣйдѣ съ това се и обяснява яростьта съ която адвокатитѣ, демократи и „социалисти", както въ Русия, така и у насъ се нахвърляха върху нарушителитѣ на „правото".

Какъ да не се нахвърлятъ. Нѣма вече голѣмитѣ тлъсти „търговски дѣла", отъ които адвокатитѣ получаваха такива голѣми хонорари. Трудътъ на инжинера, лѣкаря и пр. става още по-цѣненъ при новия строй, а за адвоката нѣма вече „търговски дѣла". Но за това пъкъ има едно голѣмо очистване на душата. Защото нѣма професия, която така силно да отравя „душата и ума" на интелигента, както адвокатската. Съ години защищавайки по сѫдилищата неправи каузи, готвейки се за тѣхнитѣ защити, адвоката незабѣлѣзано прѣминава и въ обществения животъ къмъ неправото дѣло на буржуазията. Сѫдбата на мнозина адвокати-социалисти у насъ е прѣдъ очитѣ ни. Ренегатитѣ социалисти сѫ между тѣхъ. Малцина оставатъ до край „адвокати" на работничеството, на социализма, на революцията, както останаха вѣрни адвоката Либкнехтъ — въ Германия, или Ленинъ — въ Русия.

14. ЖИЛИЩНИЯТЪ ВЪПРОСЪ.

Жилищния въпросъ е единъ отъ най-старитѣ въпроси, който сѫществува още отъ тогава, когато започнаха да възникватъ голѣмитѣ градове. Отъ тогава и до сега жилищната нужда, жилищния гладъ, всѣкога е билъ на дневенъ редъ, защото ужаситѣ, които се констатирваха отъ всички анкетни общински и парламентни комисии по жилищния въпросъ, въ свръзка съ положението на работницитѣ въ съврѣменната буржуазна държава, не подлежатъ на описание. На тоя въпросъ сѫ били принудени да се спратъ много отъ буржуазнитѣ парламенти. Но той и до сега остана неразрѣшенъ, защото и тоя въпросъ, както и всичкитѣ социални въпроси, сѫ тѣсно свързани съ сѫществующия буржуазенъ строй.

Ние нѣма да се спираме на онова, което е направено и писано по тоя въпросъ. Социалиститѣ всѣкога сж се занимавали съ него въ свръзка съ общото положение на работнишката класа. Още нашитѣ учители Марксъ и Енгелсъ, сж се спирали на тоя въпросъ. Книгата на Енгелса за „Жилищния въпросъ“, въ свръзка и съ неговото капитално съчинение за „Положението на работнишката класа въ Англия“ си оставатъ и до сега безсмъртни.

Ние нѣма да сé спираме на онова, което е направено по тоя въпросъ защото всичко. което е направено, не го е още разрѣшило. Напротивъ. Тоя въпросъ въ дадения моментъ стои съ всичката си сериозность въ още по-голѣма и остра форма.

Прѣзъ четире годишната война, когато почти нищо не е направено, не е имало никакъвъ строежъ, когато ужасната война, съ нейнитѣ опустошения на цѣли градове и области, остави безъ подслонъ стотици хиляди, а други такива стотици хиляди бѣжанци прогони по градоветѣ, гдѣто и безъ тѣхъ имаше голѣмъ жилищенъ гладъ, тая ужасна война иска радикално, неотложно разрѣшение и на жилищния въпросъ, както и такова радикално разрѣшение иска и за всички други въпроси.

Разрѣшението на тоя въпросъ чрѣзъ една, макаръ и най-рационална, строителна политика, за сега, веднага, е немислимо. При все, че и въ това направление трѣба да се пристжпи незабавно къмъ работа.

Какво може да се направи сега, още днесъ? Какъ да се удовлетвори тоя гладъ при сжществующето положение, при наличностьта на тия квартири, колкото и каквито ги има?

На тия въпроси трѣба да отговорятъ всички правителства, на тия въпроси отговори веднага ясно и категорично и Съвѣтското Правителство.

Какво е положението? Всичкитѣ членове отъ сѣмейството прѣкарватъ половината, а понѣкога и повечето врѣме отъ живота си, въ квартирата си. Но ако едно сѣмейство отъ 7—10 члена прѣкарва по голѣмата часть отъ живота си въ една само стая и то въ стая не хигиенична, то има пъкъ и такива сѣмейства, отъ толкова сѫщо члена, които живѣятъ въ раскошна, хигиенична квартира отъ 10-на стаи. Да изброяваме ли и да цитираме ли факти, когато отъ една страна — въ една стая живѣятъ отъ 15—20 души и то отъ разни сѣмейства, а отъ друга — двучленно сѣмейство живѣе въ грамадна квартира отъ 15 стаи. Това не сѫ единични факти. Това е така въ цѣлия свѣтъ, така е и у насъ, особено въ София, гдѣто тоя въпросъ стой като трънъ въ очитѣ и боде, ужасно боде. Но никой не се заема да го разрѣши, не ще го разрѣши и блока, както до сега не е разрѣшилъ и най-малкитѣ реформи. А нескончаемитѣ квартирни дѣла въ мировитѣ сѫдилища се увеличаватъ, скандалитѣ между квартирантитѣ и домопритежателитѣ, които дохождатъ до сбивания, не се намаляватъ, а увеличаватъ, за да се излѣятъ единъ прѣкрасенъ день въ улични сбивания. И нашитѣ вѣстници започнаха да се пълнятъ съ куриози и въ тая область. Оплакватъ се, — и много право, — и тия които живѣятъ на тѣсно и въ нехигиенични жилища и при това се прѣслѣдватъ отъ домопритежателитѣ, които искатъ увеличение наема до 1000%. А срѣщаме и такива обявления, като това дадено въ в. „Миръ“: „Който намѣри начинъ да ме отърве отъ квартирантитѣ ми.... ще получи 2000 л. възнаграждение и безплатно живѣене въ сжщия етажъ до като трае исключителното положение“. Това ако не е смѣшно, то все таки показва, че и у насъ трѣба да се отварятъ очитѣ и ушитѣ на тия, които управляватъ, за да не имъ ги отварятъ тия на които е дошло до гърлото и по тоя въпросъ.

Какъ разрѣши Съвѣтската Република тоя въпросъ?

Още на 30 октомврий 1917 г. „по телефона“ бѣ издаденъ слѣдния декретъ, съ който жилищата се прѣдаваха въ разположение на Градскитѣ Самоуправления:

„1. Градскитѣ самоуправления иматъ право да секвестиратъ всичкитѣ празни пригодни за животъ помѣщения.

2. Градскитѣ самоуправления иматъ право, на основание утвърденитѣ отъ тѣхъ правила и норми, да настаняватъ, въ имеющитѣ се помѣщения гражданитѣ, които се нуждаятъ отъ помѣщение, или пъкъ живѣятъ въ прѣпълнени или опасни за здравето квартири.

3. Градскитѣ самоуправления иматъ право да създаватъ жилищна инспекция...

4. Градскитѣ самоуправления иматъ право да уреждатъ жилищни сждилища, да опрѣдѣлятъ тѣхнитѣ компетенции, устройството имъ и пълномощията имъ“.

Съвѣтското правителство, както виждате, веднага постави правилно въпроса. Всѣкой градъ ще разрѣшава въпроса, споредъ мѣстнитѣ условия: наличностьта на помѣщенията и съ огледъ на населеностьта. А най-главното е, че, докато се застроятъ достатъчно помѣщения, тѣзи, които ги има, се разпрѣдѣлятъ равномѣрно съ огледъ на здравословното състояние и трудовото положение на квартиранта.

Разбира се, че по-справедливото распрѣдѣление на жилищнитѣ помѣщения е работа много по сложна, отъ колкото разпрѣдѣлението на хлѣба и захарьта чрѣзъ купонитѣ. И за това веднага съ въвеждането на основния принципъ, който въведе Съвѣтското правителство, трѣба да се учрѣдятъ и 1) квартирни бюра при общинитѣ, които ще приведатъ въ извѣстность всичкитѣ помѣщения въ всѣко отношение: въ санитарно, хигиеническо и пр. 2) жилищна инспекция 3) жилищни сѫдилища 4) квартирни комитети, съставени отъ квартирантитѣ и пр.

Буржуазната и широко-социалистическа преса и по тоя въпросъ изсипаха по адресъ на болшевикитѣ ужасии, както и относително всичкитѣ имъ други мѣроприятия.

Какъ е възможно на сила да ме изгонятъ отъ собствената ми квартира, гдѣто съмъ се разполагалъ въ 15 стаи (такива случаи не сѫ единични) или да вкаратъ въ нѣкои отъ тия празни, скѫпо наредени стаи, едно работнишко сѣмейство! Това е невъзможно! Това е насилие! И на тая почва ставатъ въ Русия голѣми скандали (а ще ставатъ и на друго мѣсто), ще се случватъ наистина и „трагични“

произшествия. Колко нѣжни дами ще бждатъ изхвърлени на сила отъ комфортнитѣ имъ квартири. Ще ти раскажа единъ случай, читателю, лично на менъ извѣстенъ.

Когато се въведе болшевишкия декретъ за жилищния въпросъ, азъ срѣщнахъ въ Петроградъ една позната аристократка, която живѣеше сама съ кученцето си въ 5 грамадни и чудесно мобилирани стаи. Тя бѣше привикнала да гледа простия народъ прѣзъ лорнета си и бѣше заболяла отъ нервно растройство при мисъльта, че ще вкаратъ въ свободнитѣ ѝ стаи „мръснитѣ болшевики“ (подъ болшевики тя разбираше работницитѣ). И тя заявяваше, че по-скоро ще се хвърли прѣзъ прозореца или ще се самоубие, но това не може да прѣживѣе. Дали е изпълнила тая закана противъ себе си — не зная. Вѣрвамъ, че не.

Да, държавата, общината, на сила ще изкарва домопритежатели и ще настанява нуждающитѣ се. Но кажете, читателю, не правѣше ли сжщото до сега и буржуазната държава? Правеше го. Но само, че тя не изкарваше отъ квартирата тоя, който разполагаше съ 5—10 стаи. Не. Сждебния приставъ дохажда и изхвърля парцалитѣ на работника, когато той не плаща наема или сжщото прави и съ сѣмейството, което е изгубило своя работникъ, или пъкъ когато послѣдния е станалъ нетрудоспособенъ и не може да плаща наема си. Сѣмейството е на улицата, неговата сждба е рѣшена: бащата по просешкитѣ кюшета, майката работи до като може за да изхранва малкитѣ дѣца, а дъщерята. . . тя може да продава тѣлото си на оногова който самъ располага съ 10 стаи. . .

Така поставиха болшевикитѣ жилищния въпросъ и при днешнитѣ условия така само може да се разрѣши. Разбира се, че не това е идеалното разрѣшение. Това социалистическитѣ съвѣти много добрѣ знаятъ. И за това още отъ първия день е турена и основата на една строителна политика, която цѣли да разрѣши окончателно и идеално жилищния въпросъ.

Въ това врѣме, когато на Съвѣтската Република прѣдстоятъ за разрѣшение множество социални въпроси, въ сжщото това врѣме, когато тя е заобиколена отъ всички страни съ врагове, които се мжчатъ всячески да я задушатъ, въ сжщото това врѣме въ голѣмитѣ градове на Русия още прѣзъ първия, миналогодишния, строителенъ сезонъ, сж построени цѣли квартали съ жилища, котеджи, за всѣко семѣйство по-отдѣлно.

Казахме, никой общественъ въпросъ, който засѣга основно сждбата на работнитѣ маси, не ще бжде радикално разрѣшенъ докато сжществува самия капиталистически строй, съ когото е така тѣсно свързанъ и въпроса за отношението между града и селото. Когато се прѣмахне сжществуващата противоположность между града и селото, която е така тѣсно свързана съ прѣмахването на сегашнитѣ капиталистически отношения, само тогава ще се разрѣши окончателно и жилищния въпросъ. Разликата между града и селото въ бждаще ще се намали; полето за построяване на квартири, съ всички удобства, градини и пр. ще се разшири, за да може отдѣлното сѣмейство да се почувствува независимо и свободно. Трѣба само разрѣшението на жилищния въпросъ да се постави на правилна и справедлива основа, както го постави Съвѣтското правителство. Но това може да стане, когато властьта на всѣкждѣ мине въ ржцѣтѣ на Съвѣтитѣ. Когато работничеството вземе властьта и уничтожи частната собственость на срѣдствата за производство, уничтожи класитѣ и установи социалистическия строй тогава то една собственость нѣма да уничтожи — собственостьта за наслаждение. А такава една собственость за наслаждение е жилището, защото само въ собственото жилище личностьта и сѣмейството могатъ да се развиятъ най-добрѣ.

Социализма нѣма да задуши потрѣбностьта у всѣкиго да има свое жилище, както това прави сегашния строй, когато повечето нѣматъ обикновения подслонъ за нощна почивка, а наопъки — ще направи тая потрѣбность обща за всичкитѣ. Социализма ще даде срѣдства на всичкитѣ за удовлетворение на тая потрѣбность. И тогава въ свободното и удобно жилище ще може да цъвти и истинската любовь. . .

15. РУСКАТА РЕВОЛЮЦИЯ И ИНТЕРНАЦИОНАЛА.

Прѣзъ послѣднитѣ години прѣди войната вече ясно се бѣха опрѣдѣлили двѣтѣ противоположни течения на Интернационала: революционното и социалъ-патриотарското, опортюнистическото. И до като не бѣ настжпила Европейската война, когато всѣкой, който още се наричаше социалистъ, трѣбваше ясно да опрѣдѣли позицията си спрямо империалистическата касапница и до като класовата борба още ставаше въ легалнитѣ рамки на съврѣменния строй, до тогава още можеха да се вематъ резолюции на Интернационалнитѣ конгреси, които не удовлетворяваха никоя отъ странитѣ. Но класовитѣ противорѣчия се изостриха, масовитѣ движения бѣха поставили много въпроси за разрѣшение и буржуазията, която има голѣмъ исторически опитъ, чувствуваше че социалната буря наближава. И тя рѣши да даде сражението въ една область, гдѣто народитѣ могатъ още да се лъжатъ.

Подъ знамето на „свободата и независимостьта на малкитѣ народи“ съ единъ замахъ се унищожиха всички свободи и се постави началото на военната диктатура на буржуазията. Въ всички републикански и конституционно-монархически страни бѣха унищожени „свободитѣ“ на парламентарния строй: свободата на печата, събранията, „свободата на труда и пр.“. Това бѣше най-голѣмата реакция на имущитѣ класи противъ международното движение на пролетарията. Чрѣзъ войната, тая масова касапница за работницитѣ, чрѣзъ това кръвопускане, трѣбаше да се тури край за дълги години на израстналото за четвъртъ вѣкъ въ сериозна сила Интернационално работнишко движение.

И това, което прѣдвидѣ още Енгелсъ въ 1894 год. се сбъдна: Европейската буржуазия първа наруши „легалностьта“, като отмѣни всичкитѣ норми на парламентарния строй. Както казахме, тя въведе своята военна диктатура. И нека сега поне новитѣ ѝ оръдия—социалъ-патриотитѣ отъ всичкитѣ страни — по-малко викатъ и си хабятъ перата около диктатурата на пролетарята и бѣднитѣ селяни.

Врѣмето на мирното живуване на класитѣ се свърши вече за винаги и Европа встжпи въ периода на силно изостре ната класова борба. Съ обявяването на фронтовата война се започна и класовата, гражданската война. Даже Кауцки бѣше принуденъ още въ края на ноемврий 1914 г. да признае, че първото послѣдствие отъ Европейския конфликтъ ще бжде нарушението на легалното Status quo въ съотношението на класитѣ.

Какво становище вземаха още отъ първия день двѣтѣ крила на Интернационала? Това е вече извѣстно много добрѣ и ние нѣма да се разпространяваме на дълго. Какво направиха ония, които въ надвечерието на войната правѣха побратимявания? Какво направи Шайдеманъ, който се побратимяваше съ французскитѣ работници на площада Сенъ-Жерменъ въ Парижъ и какво направи Жуйо, секретаря на конфедерацията на труда, който отъ името на французкия пролетариятъ направи визита на „бошитѣ“ отъ работнишкия Берлинъ? Да не питате за българскитѣ социалпатриотически ничтожества. Всички сключиха съ своята буржуазия „граждански миръ“. Останалитѣ вѣрни на стария, основания отъ Маркса и Енгелса, Интернационалъ, революционнитѣ социалисти бѣха принудени да започнатъ да работятъ нелегално, но това бѣха меншеството отъ Втория Интернационалъ. Болшинството отиде съ буржуазията и Втория Интернационалъ умрѣ, за да се яви неговата блѣда сѣнка сега въ Бернъ, само за да подаде ржка и вдъхне смѣлость на буржуазния Интернационалъ въ Парижъ. Въ началото на войната той сключи „гражданския миръ“, а въ края на войната Бернската „социалистическа“ конференция и Версаилския империализъмъ си подаватъ ржцѣтѣ за да задушатъ съвмѣстно възстаналия отъ Истокъ до Западъ работнишки Интернационалъ. Втория Интернационалъ умрѣ, за да се роди, слѣдъ руската велика революция, новия, третия, Интернационала на революционнитѣ работни маси, Интернационала на Съвѣтитѣ.

Ето защо, когато на Европейската буржуазна военна диктатура въ октомврий м. 1917 г. се противопостави работнишката диктатура въ Русия, послѣднята бѣ така топло и сърдечно привѣтствувана отъ измжченитѣ работни маси въ цѣлия свѣтъ. Ето защо пъкъ така бѣсно виятъ сега всички ония „социалисти“ противъ диктатурата на работнитѣ маси, които до сега съдѣйствуваха на буржуазната военна диктатура, а сега сж нейни активни орждия. Спете мирно вие тамъ, паднали по бойнитѣ полета, не нарушавайте съ сѣнкитѣ си нашата положителна, реформаторска работа. Не се бунтувайте вие майки, жени и дѣца, остали гладни и боси! Мълчете и чакайте! Не нарушавайте медения мѣсецъ на Бернскитѣ и Версаилски младоженци, защото, казва „Народъ“, за дѣлото на международното споразумѣние работятъ най-усилено двамата му най-главни поддържници — Уилсонъ и „работническия(!) социалистически(!) Интернационалъ“ въ Бернъ („Народъ“ № 50).

Тѣ работятъ, и какъ работятъ. Бернския интернационалъ, интернационала на Шайдемановци, и Сакжзовци съ артилерия проливатъ кръвьта на работницитѣ по берлинскитѣ улици. „Само на едно мѣсто лежатъ 1000 трупа“ пролетарски, гътнати отъ Шайдемана, казва телеграмата. А у насъ вече се въоржжава и подготвя „доброволческата армия“ на „лѣвитѣ“ блокари, която утрѣ ще се командува отъ министра на Вжтрѣшнитѣ работи Пастухова. Сждятъ се седемь души пернишки рудничари и цѣлата въоржжена полиция е на улицитѣ. И освѣнъ тѣхнитѣ партийни другари, нѣма единъ порядъченъ човѣкъ, който да протестира. Какво падение!...

А Уйлсонъ? И той работи. Той иска кредитъ отъ 7 милиарда долари, за да създаде „най-силната флота“ за защита на „Лигата на народитѣ“. Кого ще лъжете вие политически мошеници около „Народъ“? И слѣпцитѣ виждатъ каква е тая Лига а вие много добрѣ знаете че тая „най-силна флота“ нѣма да бжде за Лига на Народитѣ, която подѣля свѣта, налага „контрибуции“ и прави „анексии“, а ще бжде флота на американскитѣ трустове, милиардери и империалисти, за да имъ служи за нови завладявания и експлоатация.

Слѣдъ тая война отъ буржуазията можешъ да искашъ всичко и тя обѣщава вече и „ще даде“ реформи, ще направи работницитѣ съдружници въ прѣдприятията си, ще даде и социализмъ въ кавички, но тя не може да разкъса възела отъ противорѣчия, които създадоха войната и въ основата на които сж класовитѣ противоположни интереси. Искаме ли го или не, желаемъ го, или не желаемъ, изхода отъ войната, отъ тая война, не може да бжде другъ, освѣнъ тоя, който ний вече имаме на лице — социалната война...

Въ Интернационала се набѣлѣзаха въ врѣме на войната три ясно опрѣдѣлени течения.

1) Социалъ-патриотитѣ, които сключиха съ буржуазията „граждански миръ“ и сега въ блокъ съ цѣлата буажуазия, или само съ „лѣвитѣ“ нейни партии, водятъ гражданска война съ градскитѣ и селски работни маси. Тѣ сж вече класови наши противници. Такива сж най-първо Шайдеманъ и Ебертъ — въ Германия; Ренodелъ, Самба и Тома —въ Франция; Бисолати и другаритѣ му — въ Италия; Хайндманъ и водителитѣ на „работническата партия“ — въ Англия; Брантингъ — въ Швеция; Трулестра — въ Холандия; Стаунингъ — въ Дания; Викторъ Бергеръ и извѣстния провокаторъ Гомперсъ — въ Америка... и широкитѣ въ България.

2) Второто течение е така нареченото „центъръ“ — които се колебаятъ между социалъ-патриотитѣ и интернационалиститѣ на дѣло „Центъра“ не е увѣренъ, че революцията е неизбѣжна и че трѣба да я подготвяме. Хората отъ центъра сж заглъзнали въ легалното блато и около партийнитѣ топли мѣста и искатъ спокойна работа. Главния водитель на центъра е Кауцки, който отъ 1914 г. се колебае, колебае се и сега. Неговитѣ другари въ Германия сж Хазе и Ледебуръ. Въ Франция сж Лонге и Пресманъ, въ Англия — Сноуденъ и Макдоналдъ, въ Америка — Хилквитъ, въ Италия — Турати, Тревесъ, Мадиляни, въ Русия — Мартовъ. Русановъ и други.

Мнозина отъ центъра по нѣкога прѣминаватъ отъ центра къмъ социалъ-патриотитѣ. И за сега знаемъ, че само рускитѣ социалисти отъ центра сж се присъединили къмъ болшевикитѣ. Само между честнитѣ, убедени искрено въ своята правота, руски социалисти можемъ да срѣщнемъ хора, които щомъ сѫ се убѣдили въ своята неправота, да минатъ на страната на революцията.

Така постѫпватъ хората на народа, но това не е въ състояние да направи циничния еснафинъ интелигентъ отъ широката партия. . .

3. Това е течението, което се опрѣдѣли въ Цимервалдъ и Кинталъ[1]. То скъса веднъжъ за винаги съ социалъ-патриотитѣ и съ центъра. Отличителната му черта е: беззавѣтна борба съ своитѣ буржуазни и блокови правителства. Принципъ — главния врагъ е въ собствената страна. На войната, обявена отъ буржуазията отъ началото още на войната и на нейната военна диктатура — война и борба за диктатурата на работницитѣ и бѣднитѣ селяни чрѣзъ Съвѣтитѣ на работницитѣ, селски и войнишки депутати.

Къмъ това течение принадлежатъ въ Франция Лорио, Гилбо и др., въ Англия — Вилиямъ Рьоселъ съ часть отъ Британска социал. партия и Независ. Работн. партия, шотландския народенъ учитель Маклинъ, осѫденъ на една година каторга за пропаганда противъ войната; въ Америка — Социал. работн. партия, въ Холандия — Паннекукъ, Гортеръ, Вейнкопъ и Хенриета Роланъ Холстъ, въ Швеция — партията на младитѣ съ тѣхнитѣ водители Линдхагенъ, Стремъ, Карлсонъ и Хеглундъ, сѫщо осѫденъ за революционна борба противъ войната. И така навсѣкждѣ плеада млади и смѣли борци. Ще отбѣлѣжимъ и името на Фридрихъ Адлеръ, въ Австрия, който съ пълно съзнание слѣдъ като видѣ, че маситѣ не сѫ се раздвижили, а буржуазната диктатура въ лицето на министра Щюрка цинично потуши икономическото движение на работничкитѣ въ Грацъ, застрѣля го и самъ се прѣдаде въ рѫцѣтѣ на полицията.

---

[1] Това сѫ: спартакиститѣ въ Германия и тѣхнитѣ водители Либкнехтъ, Роза Люксембургъ, Мерингъ и Рюлле, първитѣ трима вече жертва на революцията, скъпи жертви, изкупени вече, навѣрно, съ нови водачи, каквито ражда всѣкога всѣка велика революция на пролетарията.

Въ това трето направление има много оттѣнъци, но червената нишка, която минава прѣзъ всичкитѣ тия оттѣнъци, — това е непримиримата борба, която това течение води сега на всѣкѫдѣ, противопоставяйки на блока на буржуазията и социалъ-патриотитѣ масовитѣ работнически организации — Съвѣтитѣ на работн. и селски депутати.

Третия интернационалъ се създава като организация на Съвѣтитѣ. Той се зароди въ условията на безпорядъчното капиталистическо производство на империалистическитѣ трустове и синдикати, а крѣпне и се организира сега, въ прѣходното врѣме на унищожение на експлоатацията и планомѣрното организиране на общественото стопанство. Съвѣтитѣ се обединяватъ въ интернационална организация на диктатурата на пролетарията и бѣднитѣ селяни, която прѣдставлява интереситѣ на трудящитѣ се маси. Въ тѣхъ господствува революционния марксизъмъ, комунизма, като научно обоснование.

Първиятъ интернационалъ, създаденъ отъ Маркса и Енгелса, имаше единна, още строго неразграничена програма, програмата на комуниститѣ, а интернационалното имъ организиране при положението, че „пролетарията нѣма отечество“. Пролетарията нѣмаше още отдѣлни икономически и политически организации, а имаше само отдѣлни строго централизирани революционни групи. Той просѫществува върху свободната конкуренция въ капитализма.

Вториятъ интернационалъ израстна и се разви въ епохата, когато свободната търговия и свободната конкуренция се смѣни съ империализма и тоя послѣдния побѣди напълно. Прѣзъ врѣмето на втория интернационалъ стана обединението на националнитѣ политически партии на пролетарията и диференцировката на политическитѣ и економически организации. Политическата и економическата борба ставаше на видъ подъ знамето на социалъ-демократическата програма, основана върху марксизма, а въ сѫщность, на дѣло влиянието на опортюнизма бѣ господствуваще и затова отъ марксизма остана само марксическата фразеология. Отъ интернационализма останаха само резолюциитѣ на интернационалнитѣ конгреси, пълни съ красиви фрази. Разви се шовинистическия социалъ-империализъмъ. И когато дойде войната и красивитѣ фрази се изпариха, Втория интернационалъ умрѣ, за да възкръснатъ сѣнкитѣ му въ Бернъ подъ покровителството и благословията на американския империализъмъ на милиардеритѣ въ лицето на Уйлсона и Гомперса.

Когато октомврийската революция побѣди и руската секция отъ третия интернационалъ, въ лицето на Съвѣтитѣ взема властьта, въ Петроградъ започнаха да се стичатъ легално и нелегално всички прѣдставители на онова течение отъ Интернационала, основитѣ на което се туриха въ Цимервалдъ и Кинталъ. Дойдоха прѣдставители на революционнитѣ маси даже отъ Америка. Това бѣха прѣдставители, повечето отъ които бѣха вече лежали въ затворъ за протеста си противъ войната и за нарушение на „гражданския миръ“ въ собственитѣ си страни.

Интернационалния митингъ, станалъ въ Петроградъ прѣзъ м. януарий 1917 г. въ цирка „Модернъ“ ще остане отбѣлѣзанъ въ историята на III-я Интернационалъ. Който отъ иностранитѣ прѣдставители присѫствува и участвува въ тоя митингъ, той неможешеда не занесе въ своята страна онова, което той видѣ и прѣживѣ. Долу войната! Да живѣятъ Европейскитѣ Републикански Съвѣтски Щати! се понесе отъ Петербургъ по цѣлия свѣтъ.

Манифестацията за организиране на новия Интернационалъ, станала въ цирка „Модеренъ“, се повтаря днесъ въ Москва, гдѣто се турятъ основитѣ на Новия, Комунистически Интернационалъ. Трѣбаше да измине повече отъ една година, за да се пробие империалистическата стѣна, съ която бѣха обградили социалистическа Русия отъ всесвѣтския пролетариятъ. Днесъ тая стѣна е не само пробита, тя се руши...

Телеграфътъ ни донесе извѣстието, че на 6 мартъ, въ годишнината на Руската Мартенска Революция и въ годишнината на Парижката комуна, е откритъ първия конгресъ на Третия комунистически Интернационалъ.

Нашия печатъ и цензурата на „лѣвия“ блокъ, на чело съ министра на правосѫдието „социалиста“ д-ръ Джидровъ, не искатъ да съобщатъ на българското работничество даже факта, голия фактъ, че се е състоялъ Първия Конгресъ на новия Интернационалъ. Тѣ се страхуватъ отъ най-малкитѣ и невинни факти. Но фактитѣ и истината дълго не могатъ да се скриватъ, макаръ и съ цензурнитѣ щитове на „лѣвия“ блокъ.

Подробноститѣ за конгреса ние още не знаемъ. И затова ще прѣдадемъ на късо това, което радиотелеграмата отъ Москва съобщава и то съ прѣкъсвания, непълно.

На 4 мартъ, въ пленума на Московския Съвѣтъ др. Каменовъ е съобщилъ, че е прѣдстояще откриването на конгреса на Третия Интернационалъ въ Москва, гдѣто се били събрали вече прѣдставителитѣ на комунистическитѣ партии на революционниятъ пролетариятъ. Въ съвѣщанията, които ставали въ Москва, казалъ др. Каменовъ, ще се положатъ основитѣ на боевата организация въ цѣлия свѣтъ. Прѣдъ видъ на непристигането на нѣкои другари отъ страни, въ които сѫ подхвърлени на прѣслѣдвания, за конгреса не можеше да се съобщава на работното население въ Москва. Сега всички спънки сѫ прѣмахнати и прѣдварителното съвѣщание е рѣшило да обяви всенародно за своитѣ засѣдания. Въ съвѣщанията сѫ присѫтсвували прѣдставителитѣ на слѣднитѣ комунистически партии: Германската, австрийската, унгарската, Шведската лѣвица отъ социалдемокрацията, Норвежката, Американската Балканската, Полската, Финляндската, Украинската, Латишката, Бѣлоруската, Литовската, Естонската и Арменската.

Съ съвѣщателенъ гласъ сѫ присѫтствували прѣдставителитѣ на Чешката Комунистическа партия, на Българската, Югославянската, Английската, Французката, Холандската, Швейцарската, Туркестанската, Персидската, и тия на Китайския и Корейски работнически съюзи.

„Тоя конгресъ ще изиграе такава роль, е заявилъ др. Каменовъ, каквато изигра знаменитото събрание въ Лозана въ 1864 г. подъ прѣдседателството на Карла Маркса, въ която се поставиха основитѣ на I Интернационалъ. На делегатитѣ на съвѣщанието ще се покаже, е продължилъ Каменовъ, какво е сторено въ Москва за въоржжението на пролетарията и за подготовката на неговитѣ боеви сили за съпротива на всѣка буржуазна реакция. На Червения площадъ ще стане парадъ на Червената армия, на който се поканватъ и районнитѣ делегати“ . . .

(По нататъкъ телеграмата е прѣкъсната).

Слѣдната радиотелеграма отъ Москва отъ 6 мартъ съобщава буквално слѣдното:

Днесъ въ общото засѣдание на Централния Изпълнителенъ комитетъ на Московскитѣ Съвѣтски Депутати, професионални съюзи и фабрични комитети, стана тържественото откритие и се ознаменува основаването на Третия комунистически интернационалъ. Каменовъ, откривайки събранието каза, че II интернационалъ отстжпи мѣстото си на Комунистическия интернационалъ, който, полагайки основитѣ на учението на първовъзвѣстителя на социализма, К. Маркса, ще бжде Интериационалъ на дѣйствието за осжществяването на социализма чрѣзъ диктатурата на пролетарията. Слѣдъ почитане паметьта на Либкнехтъ и Люксембургъ, думата се даде на прѣдседателя на първия конгресъ на Комунистическия Интернационалъ, Ленинъ, който каза:

„Ние успѣхме да съберемъ на Първия Конгресъ на Комунистическия Интернационалъ прѣдставителитѣ на много страни. Позволете сега съ цитати отъ вѣстницитѣ да Ви покажа, че ние имаме повече другари, отъ колкото се мисли. Вѣстника на френскитѣ социалисти „Юманите“ помѣщава отчетъ за най-голѣмото събрание на работнишкитѣ прѣдставители въ Парижъ, въ което не сѫ дали на противницитѣ на болшевикитѣ да говорятъ[1]). Италиянскиятъ социалистически в. „Аванти“ помѣщава резолюцията на работницитѣ отъ . . . . . (не се разбира), съ която се удобрява програмата на спартакизма и болшевизма. Ние създадохме Съвѣтската форма, която включва цѣла програма, давайки лозунга на работницитѣ отъ цѣлия свѣтъ, и конгресътъ на комунистическия интернационалъ показва, че побѣдата на социалистическата революция е осигурена. Безъ да се гледа на всички спънки и неизбѣжни жертви, присѫтствующитѣ на днешното тържество ще видятъ Всѣсвѣтската Съвѣтска Република“.

Слѣдъ Ленина, прѣдставителя на германската комунистическа партия Албертъ, прѣдава на русkитѣ работници привѣта на спартакиститѣ, които съ нетърпѣние слѣдятъ хода на руската революция стремейки се да застанатъ въ редоветѣ на борцитѣ. Ние, казалъ той, се боримъ съ Шайдемановцитѣ и ще доведемъ борбата до край. Азъ, завършилъ той, ще прѣдамъ на германскиятъ пролетариятъ, че вие вървите изъ вѣренъ пжть, изъ който и той трѣба да върви.

---

[1]) Ний можемъ да съобщимъ още, че на това събрание въ Парижъ сѫ били избрани за почетни прѣдседатели Ленинъ и Троцки. Сѫщото е станало и въ Милано. Н. Л.

Слѣдъ Алберта думата взиматъ прѣдставителитѣ на всичкитѣ Комунистически Партии отъ Западна Европа . . . . (прѣкъснато) другаритѣ Гилбо, Платенъ, Родберсъ, Грюнлундъ, Гриберъ.

Въ края на засѣданието думата взиматъ Зиновиевъ и Троцки. Срѣдъ бурнитѣ ржкоплѣскания се приема една резолюция, на която само края има въ радиотелеграмата, отъ дѣто вземаме тоя отчетъ. Резолюцията свършва: . . . „Бернската съглашенска конференция. Тая декларация бичува по най-рѣшителенъ начинъ мнозинството на Бернската конференция“.

Събранието постановило да се обяви за Първи Конгресъ на Третия Комунистически Интернационалъ. На дневенъ редъ сж поставени слѣднитѣ въпроси:

1. Отчети. 2. Платформата на Комунистическия Интернационалъ. 3. Буржуазната демокрация и диктатурата на пролетарията. 4. Отношението къмъ социалистическитѣ направления и Бернската Конференция. 5. Международното положение и политиката на съюзницитѣ. 6. Организационни въпроси.

За ознаменуване откриването на III интернационалъ въ голѣмия Държавенъ Театръ щѣло да стане съединено засѣдание. Такова засѣдание, съ участието на чуждестраннитѣ делегати, щѣло да стане и въ Петербургъ.

Това е само, което за сега знаемъ за кръщението на III Интернационалъ. Кръстника е Руската Съвѣтска Република съ своята Съвѣтска власть.

Съвѣтската власть се носи по цѣла Европа, тя води ужасна, кървава борба. Тя прѣтърпѣ нѣколко поражения до като най-послѣ побѣди въ Русия. Днесъ Берлинъ е удавенъ въ кръвьта на борцитѣ за тая власть, но утрѣ тѣ ще побѣдятъ и въ Германия, [1]) както побѣдиха и въ Русия, както ще побѣдятъ въ цѣла Европа, въ цѣлия свѣтъ и тогава ще бждатъ разкъсани ступанскитѣ граници на Европа и рамкитѣ на днешната държава не като национална организация, ще се растворятъ за да дадатъ мѣсто на Европейскитѣ Републикански Съвѣтски Щати.

Ние сме въ началото на една епоха, епохата на социалната революция. Това е епоха на открита борба за власть, за диктатура на пролетарията и бѣднитѣ селяни. Завоеванието на тая власть, за да стане чрѣзъ нея пълната демократизация на общественитѣ отношения и прѣобразуването на капиталистическото общество въ социалистическо — ето най-близката задача на Третия Интернационалъ. За изпълнението на тая задача ще е нужно най-голѣмо напрѣжение въ социалнитѣ борби, самопожертвуване, героизмъ и жертви.

Но ако работнитѣ маси дадоха толкова жертви прѣдъ олтаря на буржуазно-империалистическия Богъ, то за своето собствено освобождение и за освобождението на цѣлото човѣчество, жертвитѣ, скѫпитѣ жертви ще бѫдатъ изкупени съ избавлението на свѣта отъ страха за утрѣшния день . . .

---

[1]) Брошурата вече се печаташе, когато телеграфа ни съобщи, че въ Берлинъ полка на моряцитѣ, стрѣлковия и гренадерския полкове, сж минали на страната на спартакиститѣ. Всички възлови гари, които водятъ къмъ Берлинъ сж също вече въ ржцѣтѣ на Спартакиститѣ. Пировата побѣда на Сакжзовитѣ приятели не бѣше и нѣма да бжде за дълго.

На „Лигата на народитѣ“, която въ Парижъ и Бернъ се основава за новъ империалистически гнетъ, новия интернационалъ днесъ въ Москва противопоставя — Европейскитѣ Републикански Съвѣтски Щати.

Да живѣятъ Европейскитѣ Републикански Съвѣтски Щати!

Да живѣе Новия Интернационалъ, Интернационала на Социалистическитѣ Съвѣти! Да живѣе Комунистическия Интернационалъ! . . . .

Post Scriptum. Бѣхме написали горнитѣ редове, когато прочетохме голѣмата брошура на д-ръ Сакарова за „социалистическия интернационалъ и войната“, издадена отъ широката партия, „за да послужи на нашитѣ социалистически агитатори, за да разсѣйватъ множеството лъжи и интриги по борбата на интернационалната социалдемокрация прѣзъ войната и по борбата на българската социалдемокрация“, както се казва въ прѣдисловието на брошурата.

До колко и дали интернационала, къмъ който се числятъ широкитѣ и който умре безвъзвратно като социалистически (безъ кавички), за да възкръсне на 6 мартъ т. г. въ Москва като истински наслѣдникъ на I Интернационалъ, основанъ отъ Марксъ, — до колко тоя интернационалъ на широкитѣ е билъ противъ войната, борилъ се е противъ нея и противъ тия, които я започнаха, — това е извѣстно вече на всѣки, който има уши да чува и очи да гледа какво става сега по Европа и у насъ. По горѣ ние показахме, че въ резолюциитѣ на II интернационалъ имаше само социалистически фрази, както по всички основни въпроси на интернационалното дѣйствие, така, — и още по-вече, — по въпроса за войната. Дѣлата на всички социалпатриоти, широки „социалисти“, прѣзъ войната сѫ на лице прѣдъ работничеството и факта, че навсѣкадѣ, както и у насъ, социалпатриотитѣ сѫ които спасяватъ съврѣмения строй въ съюзъ съ цѣлата „лѣва“ и дѣсна реакция противъ въстаналитѣ работни маси, — всичко това не сѫ въ състояние да скриятъ 300-тѣ страници на Сакаровата брошура, пълна само съ „социалистическитѣ фрази на конгреснитѣ резолюции. Маската на широкитѣ социалисти, съ която прикриваха своитѣ „социалистически“ дѣла прѣзъ войната е вече смъкната. За когото това още не е ясно, нека да прочете брошурата: „Лѣвитѣ за войната“ (документи), издадена отъ партийната социал. книжарница на „тѣснитѣ“.

По-горѣ ние на кѫсо указахме на тритѣ направления, които се бѣха набѣлѣзали въ II Интернационалъ и особенно на онова направление, което набѣлѣза основитѣ на новия, Комунистическия Интернационалъ въ Цимервалдъ и Кинталъ. За него г. Д-ръ Сакаровъ не казва нито дума. Напротивъ. Той даже е прибѣгналъ къмъ една фалшификация. Отъ настоящата брошура читателя знае, че до октомври м. 1917 г. рускитѣ Съвѣти се намираха подъ идейното рѫководство на рускитѣ социалъ-патриоти. Въ главата „Борба за миръ“ ние приведохме първия „декретъ за мира“, изданенъ отъ първото болшевишко Съвѣтско Правителство, публикуванъ въ

№ 1 отъ вѣстника на Врѣменното Работническо и Селско Правителство отъ 28 октомври 1917 г.; г. Сакаровъ смѣтналъ за по-удобно да прѣдаде текста на тоя декретъ, безъ да каже точно отъ кого е той излѣзалъ; защото мѣстото на тоя исторически документъ ще бѫде въ първитѣ страници на историята на новия, Комунистическия Интернационалъ, когато ще се пише какъ болшевикитѣ спартакиститѣ и тѣхнитѣ другари отъ всичкитѣ страни сѫ се борили противъ войната и какъ Сакаровци и Шайдемановци сѫ осквернявали*) паметьта на основателя на Комунистически Интернационалъ — Марксъ, какъ сѫ търгували съ интереситѣ на работнитѣ маси прѣзъ войната и какъ, най-послѣ, сега проливатъ кръвьта на работницитѣ, спасявайки „лѣвата“ и дѣсна буржуазна контра-революция. . . Никакви рѣчи и брошури отъ рода на Сакаровата нѣма да „разсѣятъ“ фактитѣ, ужаснитѣ, позорнитѣ за социалъ-патриотитѣ факти. . .

ПАКЪ ЗА „БОЛШЕВИШКАТА ОПАСНОСТЬ“.

(Вмѣсто заключение).

„Болшевишката опасность“. Съ нея започнахме, съ нея трѣба и да свършимъ, защото тя е на дневенъ редъ. Тя иде и „отъ вънъ“ и „отъ вѫтрѣ“. Болшевизма, Спартакизма, Комунизма, — както искате го наречете, — се носи отъ единия до другия край на Европа. Скоро той може да мине тихия бѣли Дунавъ много по-лесно, отколкото четитѣ на Караджата и Ботева, отколкото армиитѣ на Скобелева и ония на Макензена. Много лесно той ще мине и безкрайното и бурно Черно море, защото той прѣминава безъ понтонни мостове и броненосци. Той ще дойде, защото той не може да не дойде. Отъ половинъ вѣкъ капиталистическа Европа и Америка се готви да го посрѣщне. Той щѣше да дойде, може би, по-късно, но ония, които така силно викаха противъ него, сега, сѫщитѣ тия, ускориха неговото дохождане.

---

*) Между другото и съ това, че въ своята брошура Сакаровъ наредъ съ „борбата“ на II Интернационалъ противъ войната е поставилъ и истинската, достойната борба на I Интернационалъ. Кой отъ социалъ-патриотитѣ послѣдва примѣра на Бебеля и стария Либкнехтъ, които се бориха така самоотвержено противъ франко-пруската война, като заявяваха, безъ да се боятъ отъ обвинението въ прѣдателство, че „французкия работникъ е нашъ братъ, макаръ и да принадлежи къмъ друга националность, а нѣмския буржуа и реакционеръ е нашъ врагъ, макаръ той да принадлежи къмъ сѫщата националность, както и ние“?

Въ продължение на четири години буржуазния свѣтъ се мѫчи да отвори очитѣ и на послѣдния, който не виждаше и не разбираше какво става наоколо му. За да доведатъ народитѣ до съзнанието, че въ социализма е тѣхното спасение, трѣбаше да убиятъ 20 милиона трудоспособни синове и трѣбаше да обърнатъ по голѣмата часть отъ Европа въ пепелища, трѣбаше да накаратъ и дѣцата въ утробитѣ на майкитѣ си да проклинатъ и да се закълнатъ, че ще се борятъ за по добъръ и сносенъ животъ. . . Ако ние водѣхме агитациитѣ си само словомъ и съ перо, вие, нашитѣ противници я усилихте съ огъня и меча . . И сега ревете като диви звѣрове противъ тая „опасность“. . . Тя иде, тя минава лесно планини, рѣки и морета, защото тя е въ сърцата и умоветѣ на всички, които не сѫ заинтересувани въ запазването на това, което е сега . . . .

Кой е доволния отъ сегашния строй, кой иска да си остане досегашната социална неправда и неравенство? Да ги изброяваме ли? — Тѣ сж извѣстни.

Това сж военнитѣ прѣстжпници и гешефтари, изъ срѣдата на които Военият министъръ-демократъ Ляпчевъ и Григоръ Василевъ организирватъ „военната лига“ [1]). Това е още и „доброволческата армия“, която сжщитѣ тия герои-провокатори организиратъ. Това сж и македонскитѣ „комити“, на които тѣ възлагатъ голѣми надежди[2]) Това сж прѣдприемачитѣ, гешефтаритѣ и пладнешкитѣ разбойници отъ всичкитѣ управляющи партии — народняци, либерали, демократи, това сж и селскитѣ думбази, — всички, олицетворение на които е грамадното болшинство отъ сегашното Народно Събрание.

---

[1]) Нейниятъ „независимъ воененъ ежедневникъ“ „Народна отбрана“ започна вече да излиза и въ първия още брой, въ програмната си статия казва: „ние ще защищаваме армията отъ произволни реформи, които разнебитватъ стабилностьта ѝ и внасятъ безредие въ нейнитѣ редове“. Цѣлъ свѣтъ мисли какъ да се отърве отъ това чудовище милитаризма, само Ляпчевъ и органа на „независимитѣ военни“ за никакви реформи не искатъ да чуватъ. Тѣ искатъ само едно — „редъ и спокойствие“. „За насъ сж необходими редъ и спокойствие, — казва сжщия „Народна отбрана“, — ние ще съдѣйствуваме на всички ония добри българи и управници които се стрѣмятъ къмъ сжщата цѣль“. Тѣ, отъ лигата, ще подържатъ даже „лѣвитѣ“ и ще имъ помагатъ активно, само да оставятъ въ армията бездарницитѣ и крадцитѣ и... само да има „редъ и спокойствие“.

[2]) И вие ли, македонци, които родихте цѣла плеада идейни безсмъртни борци и вие ли ще участвувате въ тоя заговоръ на прѣстжпницитѣ? И вие ли още не разбрахте отъ гдѣ ще дойде свободата и независимостьта на Македония? Стига до сегашния позоръ за македонскитѣ „революционери“! Върнете на македонския борецъ, онова чисто име, което му завѣщаха Гоце и плеадата идейни и чисти борци...

Това сѫ. най-послѣ, и ония вълци въ овчи кожи отъ „лѣвитѣ“, които сѫ се заловили ето вече 6 мѣсеца да спасяватъ сѫщинскитѣ вълци, като залъгватъ народнитѣ маси съ разни „закони за печалбитѣ“ и „конфискацията“. . . .

Кой е недоволния? Та това е голѣмата часть отъ народа Нѣма да говоримъ за градската бѣднота и за държавнитѣ служащи. Нѣма да говоримъ и за онова офицерство, ония даже майори и подполковници, които честно и самоотвержено изпълниха дълга си към отечеството които не сѫ грабили хазната и обирали войницитѣ. Та тѣ ли сѫ доволни отъ сегашния строй, та тѣ ли ще спасяватъ Фердинандовото наслѣдство, та тѣ ли ще бѫдатъ членове на „военната лига“? Попитайте ги! Всички тия, които честно живѣятъ отъ своя трудъ, всичкитѣ ония инженери, лѣкари, офицери и пр. — всичкитѣ тѣ не могатъ да се боятъ отъ оная болшевишка, оная социалистическа „опасность“, която имъ носи само пълно осигуряване на благата, на сѣмействата имъ, само при едно условие — да работятъ, да работятъ съ единъ трудъ, който само удоволствие ще носи на човѣка. Не, за такива хора тая „опасность“ не е опасна. . . .

Напослѣдъкъ, когато нѣкои отъ нашитѣ противници виждатъ, че „мнозина лековѣрни българи, безъ да сѫ тѣсни или широки, възлагатъ надежди върху българскитѣ болшевики“ (цитираната вече статията на проф. Абрашевъ) и че само съ псувни и заплашвания неможе, а трѣба и нѣкои сериозни аргументи да изкаратъ противъ бошевизма, започнаха да плашатъ съ него особено дребнитѣ търговци и занаятчии, а така сѫщо и дребнитѣ селяни.

Комуниститѣ искали и тѣхъ да направятъ пролетарии. Това е най сериозното плашило съ което излизатъ прѣдъ селянитѣ противницитѣ на болшевизма.

На тия въпроси ние искаме въ това си заключение да отговоримъ само съ нѣколко думи.

Може би нито една класа не се нуждае така отъ социализма, както дребнитѣ търговци и занаятчии. При сегашнитѣ търговци—ангросисти и фабриканти — капиталисти, дребния търговецъ едва изкарва прѣпитанието си, а по нѣкога просто изпада до положение по-лошо и отъ онова на работника — специалистъ. А какво става съ нашия занаятчия, който ако единъ день само не работи, не може да сѫществува; какво стана съ него, когато той бѣ на война цѣли четири години и работилницата му е била затворена? Достатъчно е само да зададемъ тия въпроси, за да се разбере, че и той може да чака спасението си само отъ болшевизма.

Комунизма не е и противъ дребната селска собственость, която не експлоатира чуждъ трудъ. И всичкитѣ стари обвинения, възобновени сега пакъ какво че социалиститѣ искали да взематъ земята на дребния селянинъ, сѫ отдавна опровергнати и добрѣ извѣстни на нашия селянинъ.

Революционния социализмъ ще направи земята на едритѣ земевладѣлци собственость на нацията, на народа, на тѣзи които ще я обработватъ за въ полза на всичкитѣ, като ги снабди и съ всички усъвършенствувани орѫдия и машини, съ всичкия живъ и мъртавъ инвентаръ. Това е сегашната държава съ нейнитѣ управляващи класи, които взематъ земята и домътъ на дребния селянинъ съ помощьта на сждебния приставъ като му продаватъ чергитѣ и го изхвърлятъ на улицата.

Социалистическата революция, наопъки, ще употрѣби всичко, за да повдигне производителностьта на селянитѣ и подобри тѣхното материално благосъстояние. Социалната революция ще прѣобрази и самото село, гдѣто красотата на селската природа е въ голѣмо противорѣчие съ мизерията въ която живѣе бѣдния селянинъ. Социалната революция ще прѣвърне, най-сетнѣ, селото въ цвѣтуща градина, въ която само ще може да живѣе весело, свободно и културно селското население, тогава само то ще почувствува, че и тѣ сж хора въ истинския смисълъ на думата. . .

Да, всичко това признаваме, признаваме най-послѣ, че социализма е добро нѣщо, — казватъ сериознитѣ наши противници, — но социализма е възможенъ въ Запад. Европа. България е дребностопанска страна, селска страна, гдѣто всѣкой селянинъ е доволенъ и има всичко и за това българския народъ не желае болшевизма, той е противъ социализма. До колко благоденствието е такова, каквото го описватъ буржуазнитѣ вѣстници, списания и книги, — това самитѣ селяни знаятъ много добрѣ и скоро, по-скоро отколкото мнозина очакватъ тѣ ясно и категорически ще се изкажатъ, за да ги разбератъ и чуятъ. . .

Едно само още ще прибавимъ. Русия не бѣ най-развитата въ ступанско и културно отношение страна и Русия е първата, която свърши съ стария самодържавенъ и капиталистически строй. Едно трѣба да се разбере. За да се прѣмине отъ сегашния капиталистически строй въ социалистическия, не е нужно въ цѣлъ свѣтъ да сж развити така обществено-ступанскитѣ отношения, както въ Германия, или Англия. Важно е да се констатира, че свѣта взетъ като цѣло е готовъ за това. А последното е фактъ неоспоримъ, колкото това и да не е желателно за ученитѣ и неучени адвокати на буржуазията.

Отдѣлнитѣ народи, още повече малкитѣ, могатъ да не сж така готови, но тѣ много бързо ускоряватъ развитието си като подражаватъ на понапрѣдналитѣ народи, а по нѣкога вървятъ и по-бързо отъ тѣхъ. Защо? Защото тѣ не се задържатъ отъ ужаснитѣ ония традиции, които ги има въ старитѣ европейски капиталистически страни. За добъръ примѣръ ни служи Америка, за примѣръ ни служи и нашата малка, дребно-ступанска България. Америка прѣскочи стадиитѣ на феодализма и абсолютизма и стана отведнъжъ страната на милиардеритѣ и едрокапиталистическия империализъмъ. А България за 40 години що направи? Отъ турския робски режимъ, тя бързо изживѣваше всички прѣходни стадии, за да стигне Европа, съ която е свързана вече съ толкова тѣсни връзки . . . .

Не, почитаеми противници! България не само че може да стане социалистическа страна, но тя ще стане такава, защото такава става нейната сестра-учителка Европа. А тази послѣдната е въ кървава борба за социализма. Той побѣди въ Русия, побѣждава въ Германия, ще побѣди и въ цѣлия свѣтъ, защото иначе не може да бжде, иначе нѣма спасение за човѣчеството. .

Болшевизма, Комунизма, ще похлопа и на нашитѣ порти и ще попита: ти, малка Българио, готова ли си да влѣзешъ въ нашето европейско социалистическо сѣмейство, както до сега бързаше да ни стигнешъ съ своитѣ фабрики, кооперации, съ своитѣ школи и обществено-ступански учреждения... Скоро европейския Комунизмъ, Болшевизмъ, Спартакизмъ, — тая „опасность“ — ще похлопа... той хлопа вече...

И както до сега, така и днесъ, ние съ достоинство трѣба да отговоримъ: Готови сме! Ние нѣма да се посрамимъ. Ние, които сме родили въ турско врѣме чорбаджиитѣ и прѣдателитѣ, ние, които сме родили Стамболова и сега цѣла банда отъ хайдути и гешефтари, ние сме родили още и Ботева и Левски, раждали сме и цѣла плеада неизвѣстни редници-борци, България е създавала и създава безименитѣ ония герои — работни маси — които достойно ще посрѣщнатъ тая чудовищна „опасность“...

Болшевишката опасность иде „отъ вънъ“ и „отъ вжтрѣ“. Иде социализма чрѣзъ революцията. Искате ли го вие, „блокари“, или не — той иде. Всѣкой трѣба да е буденъ. Всѣкой трѣба да си даде точенъ отчетъ, гдѣ и съ кого трѣба да бжде и какво трѣба да прави.

Буржуазията навсѣкждѣ и у насъ е полудѣла, тя е загубила ума си, тя е побѣснѣла и за това заплашва г. Григоръ Василевъ навсѣкждѣ изъ провинцията, гдѣто е правилъ събрания, съ съдѣйствието на полицията, е заплашвалъ съ картечници и щикове. Много добрѣ. Ще го запомнимъ и ще си направимъ и ние заключението, но едно трѣба да се знае: съ щикове и най-голѣмия глупакъ може да управлява, когато издъхва... Краставото магаре, когато умира и то дава по нѣколко силни ритника...

Още Енгелсъ бѣше прѣдвидѣлъ, че когато буржуазнитѣ правителства напълно се разочароватъ въ народа, тогава тѣхната любовь се прѣобръща въ лудость, а залъгванията имъ въ прѣслѣдвания. „Властьта не може по-вече да се церемони съ васъ. тя е длъжна да ви постави на мѣстата ви“, се провиква в. „Прѣпорецъ“ въ уводната си статия отъ 22 мартъ т. г. А на сжщата дата в. „Миръ“, органа на народняшкитѣ думбази и „наслѣдници“ на Евлогиевитѣ милиони, обяснява на читателитѣ си защо Варна е обявена отъ съглашението за окупирана. Защо мислите? — „Благодарение на безогледнитѣ агитации на тѣснитѣ социалисти и други болшевики“. Стари византийци! И дѣцата знаятъ защо Варна е окупирана отъ съглашението и защо може би, скоро ще бждатъ окупирани и по главнитѣ центрове на България. Причината е много проста. За да не станатъ изборитѣ, които правителството не желае, отъ които се бои. А най-главното е, защото цѣла Русия, чакъ до морето, е заразена отъ ужасната прихватлива болесть — болшевизма — отъ когото сж се вече заразили и съглашенскитѣ армии и тѣ бързатъ да „окупиратъ“ незаразени още отъ тая болесть мѣста, гдѣто да се оттеглятъ на лѣчение и „на карантина“...

Безредието и анархията я носятъ нашитѣ противници, а по такъвъ начинъ ускоряватъ и дохождането на болшевизма. Това сж властницитѣ, които

Оставатъ само народитѣ на Русия, които сж търпѣли и търпятъ гнетъ и произволъ, къмъ освобождението на които трѣба да се пристжпи веднага, освобождението на които трѣба да бжде прокарано рѣшително, безвъзвратно.

Въ епохата на царизма народитѣ въ Русия систематѐчески сж ги насъсквали единъ на други. Резултатитѣ отъ такава политика сж извѣстни: клане и погроми отъ една страна, робство на народитѣ — отъ друга.

Тази позорна политика не може по-вече да бжде възвърната. Отъ днесъ тя трѣба да бжде замѣнена съ политиката на доброволния честенъ съюзъ на народитѣ на Русия.

Прѣзъ периода на империализма, слѣдъ февруарската революция, когато властьта прѣмина въ ржцѣтѣ на кадетската буржуазия, явната политика на насъскване отстжпи мѣстото си на страхливото недовѣрие къмъ народитѣ на Русия, политиката на провокациитѣ, които се прикриваха съ словеснитѣ заявления за „свобода“ и „равенство“ на народитѣ. Резултатитѣ на тая политика сж извѣстни: усилване на националната вражда, подкопаване на взаимното довѣрие.

На тая недостойна политика на лъжата, недовѣрието и провокациитѣ трѣба да бжде туренъ край. Отъ днесъ тя трѣбва да бжде замѣнена съ ясната и честна политика, която води къмъ пълното взаимно довѣрие на народитѣ въ Русия.

Само въ резултатъ на такова довѣрие може да стане честенъ и здравъ съюзъ на народитѣ въ Русия.

Само въ резултатъ на такъвъ съюзъ могатъ да бждатъ свързани работницитѣ и селянитѣ на народитѣ въ Русия въ една революционна сила, която е способна да отстоява противъ всѣкакви покушения отъ страна на империалистически-анексионистическата буржузия.

Конгреса на съвѣтитѣ прѣзъ юний т. г. провъзгласи правото на народитѣ въ Русия на свободно самоопрѣдѣление.

Втория конгресъ на срвѣтитѣ прѣзъ октомврий т. г. потвърди това неотемлимо право на народитѣ на Русия още по-рѣшително и опредѣлено.

Изпълнявайки волята на тия Конгреси, Съвѣта на Народнитѣ Комисари рѣши да положи въ основата на своята дѣйность по въпроса за националноститѣ на Русия слѣднитѣ начала:

1) Равенство и суверенность на народитѣ, населяващи Русия.

2) Правото на народитѣ въ Русия на свободно самоопредѣление, чакъ до отдѣляне въ самостоятелна държава.

3) Отмѣняване на всичкитѣ и всѣкакви национални и национално религиозни превилегии и ограничения.

4) Свободното развитие на националнитѣ меншества и етнографически групи, населяващи Руската територия.

Произтичащитѣ отъ тука конкретни декрети ще бждатъ изработени веднага слѣдъ като се конституиратъ комисиитѣ по националнитѣ въпроси.

Въ името на Руската Република Прѣдседатель на Съвѣта на Нар. Комисари:

2 ноемврий 1917 г. В. Уляновъ (Ленинъ).

ИЗЛѢЗЕ ОТЪ ПЕЧАТЪ:

Н. ЛЕНИНЪ

КОМУНИЗМА
И
СЪВѢТСКАТА ВЛАСТЬ

Съ прѣдисловие и приложение-статия отъ
Н. ЛОМОВЪ

С